

لحظههای آسمانی

کرامات شهیدان

غلامعلی رجائی

۱۳۸۰

پیش به سوی نظام علوی در سایه سیره علوی

رجائی، غلامعلی، ۱۳۳۶ -

لحظههای آسمانی: کرامات عجیب شهیدان/گردآورنده غلامعلی رجائی. -

تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، ۱۳۸۰.

۱۶۸ ص.

ISBN 964-6489-82-6

فهرستتوضیی بر اساس اطلاعات فیپا.

کتابنامه: ص. ۱۶۱.

۱. جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ - شهیدان - خاطرات. الف. بنیاد شهید انقلاب اسلامی. نشر شاهد. ب. عنوان.

۹۵۵/۰۸۴۳۰۹۲۲ DSR ۱۶۲۹ / ۳۳ ل

کتابخانه ملی ایران ۱۶۱۴۶ - ۱۶۰ م

محل نگهداری:

لحظههای آسمانی

گردآورنده: غلامعلی رجائی

ناشر: نشر شاهد

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول - ۱۳۸۰

قیمت: ۶۰۰۰ ریال

شابک: ۹۶۴-۶۴۸۹-۸۲-۶ ISBN: 964-6489-82-6

تلفن: ۸۳۰۷۲۴۶ - ۷

فهرست مطالب

مقدمه

- ۱ - لبخند زیبای عشق ... ۱
- ۲ - بر بالین عشق ... ۵
- ۳ - امضائی از بهشت ... ۷
- ۴ - مهلت دیدار ... ۱۱
- ۵ - سرمست عطر حضور ... ۱۵
- ۶ - اجابت عشق ... ۱۹
- ۷ - گلی نثار دوست ... ۲۳
- ۸ - لبیک نور ... ۲۵
- ۹ - سجده بر آب ... ۲۷
- ۱۰ - جلوه های غیبی ... ۲۹
- ۱۱ - غائب حاضر ... ۳۱
- ۱۲ - رؤیای صادقه ... ۳۵
- ۱۳ - چشم باطن ... ۳۹
- ۱۴ - معراج روحانی ... ۴۱
- ۱۵ - آگاه از غیب ... ۴۵
- ۱۶ - لحظات بی خودی ... ۴۷
- ۱۷ - بوی پیراهن یوسف ... ۴۹
- ۱۸ - دو غنچه معطر ... ۵۱
- ۱۹ - خون تازه معشوق ... ۵۳
- ۲۰ - تجلی کرامت ... ۵۷
- ۲۱ - پیکر درخشنان ... ۵۹
- ۲۲ - آیت ادب ... ۶۱
- ۲۳ - به احترام مادر ... ۶۵
- ۲۴ - بی خود از خویش ... ۶۷
- ۲۵ - نغمه کوثر ... ۶۹
- ۲۶ - دو نیمه سیب ... ۷۱
- ۲۷ - بازگشت از دیدار ... ۷۳
- ۲۸ - به طراوت بهار ... ۷۵
- ۲۹ - زیارت بعد از شهادت ... ۷۷
- ۳۰ - شهید تازه مسلمان ... ۷۹

- ۳۱ - رؤیای شهادت ... ۸۱
 ۳۲ - شهید گمنام ... ۸۳
 ۳۳ - تمنای شهید ... ۸۵
 ۳۴ - شفای یار ... ۸۷
 ۳۵ - مرگ آگاهی ... ۹۱
 ۳۶ - شهید رئوف ... ۹۳
 ۳۷ - هدیه عالم غیب ... ۹۵
 ۳۸ - مستجاب الدعوه ... ۹۷
 ۳۹ - دست شفابخش ... ۹۹
 ۴۰ - قامت نورانی ... ۱۰۱
 ۴۱ - فریادرس معشوق ... ۱۰۳
 ۴۲ - اعجاز عشق ... ۱۰۵
 ۴۳ - بشارت حیاة عندرب ... ۱۰۹
 ۴۴ - اصلاح امور ... ۱۱۱
 ۴۵ - عرض ادب به حضرت ... ۱۱۳
 ۴۶ - شهید بر جانها ... ۱۱۵
 ۴۷ - وعده دیدار ... ۱۱۷
 ۴۸ - حضور سبزپوش ... ۱۲۱
 ۴۹ - تشنۀ دوست ... ۱۲۵
 ۵۰ - مهمانی لاله ها ... ۱۲۷
 ۵۱ - تجسم کامل ... ۱۲۹
 ۵۲ - ضیافت در مدینه ... ۱۳۱
 ۵۳ - دیدار با پسر ... ۱۳۳
 ۵۴ - سیراب وصل ... ۱۳۷
 ۵۵ - هلال نورانی ... ۱۴۱
 ۵۶ - بیدار مهربان ... ۱۴۵
 ۵۷ - حضور پس از شهادت ... ۱۴۹
 ۵۸ - شمع دوستان ... ۱۵۰
 ۵۹ - زنده به عشق ... ۱۵۱
 ۶۰ - مهمان بهشت ... ۱۵۲
 ۶۱ - نشانی سبز ... ۱۵۳
 ۶۲ - سه خواهش ... ۱۵۴

ضمائمهای ... ۱۵۵
اسامی مبارک شهیدان ... ۱۵۸
منابع و مأخذ ... ۱۵۹

دانی که چنگ و عود چه تقریر می کنند**پنهان خورید باده که تعزیر می کنند
گویند رمز عشق مگوئید و مشنوید**مشکل حکایتی است که تقریر می کنند

حضرت لسان الغیب حافظ شیرازی

مقدمه

بسم رب الشهداء

از مهم ترین مشخصات بر جسته دوران دفاع مقدس در مقایسه با جنگهای تاریخ ایران پس از اسلام و نیز جنگهای گذشته و حال در مناطق مختلف جهان، موضوع شهدا جنگ است. شهدا این انسانهای پاکباخته ای که در لبی اک به حسین زمان خویش حضرت امام خمینی(ره) از همه چیز خویش گذشتند تابه وظیفه و تکلیف الهی خویش عمل نمایند و نظام مقدس جمهوری اسلامی را از آسیب و گزند دشمنان قسم خورده اسلام عزیز پاسداری کنند.

آنکه فضای جبهه ها از مناجات شبانه شان معطر و نورانی بود و ابتهال و تضرع شان در پیشگاه خداوند رشک ملائک آسمان و عارفان زمین را برانگیخته بود. همانها که بارها و بارها ملائک الهی به دعا و خواسته آنان و بنابر مشیت الهی از آسمان به زمین فرود می آمدند و رزمندگان جبهه حق را یار و یاور بودند.

هر چند تمام خاطرات دوران نورانی دفاع مقدس جالب، شیرین و خواندنی است اما در این میان خاطرات مربوط به شهیدان را حلوتی دیگر است و در این میان خاطرات مربوط به کرامات شهدا جذابیتی مثال زدنی دارد.

نوشتار حاضر در بین آثار متعددی که در رابطه با دفاع مقدس به صورت خاطره منتشر شده اند این ویژگی را دارد که گفته ها و ناگفته هایی از همزمان و خویشاوندان نزدیک و خانواده های معظم شهدا به صورت یک مجموعه موضوعی با محوریت کرامات و امور خارق العاده شهدا را در دسترس خوانندگان ارجمند قرار دهد. اغلب خاطرات این مجموعه طی مصاحبه های اینجانب با کسانی که در لحظه وقوع حادثه مستقیماً شاهد و حاضر آن بوده اند فراهم آمده و از این جهت با توجه به منابع روائی دست اول، تماماً مستند و موثق می باشند. گاه برای کسب اطلاع از جزئیات وقوع حادثه و پی بردن به ابعاد مختلف آن با چند نفر مصاحبه شده است. خوشبختانه بعضی از این خاطرات، مستند به عکس و فیلم هایی می باشند که در لحظه وقوع خاطره

تهیه شده و به نوبه خود از اسناد ارزشمند کم نظری و گرانقدر جنگ محسوب می شوند.

بی شک این نوشتار تهائگوهای یکدانه از بی شمار گوههای نهفته در دل دریائی صدھا هزار رزمnde مؤمن و خاندان ارجمند شهدا است و غواصی در این ساحت بیکرانه و استخراج گهرهای این گنجینه نیازمند تلاش و پشتکار محققان مؤمن عرصه تحقیق در دوران درخشان دفاع مقدس است. امید می رود در آینده ای نزدیک ارائه این مجموعه های ارزشمند برگ های زرین دیگری در تاریخ مبارزات و مجاہدات مردم شریف ایران بیفزاید. در پایان از زحمات جناب آقای قاسمی که در معرفی برخی افراد و منابع اینجانب را یاری نمودند و از جناب آقای اسماعیل علوی یگانه که زحمت تلخیص و ویرایش آن را تقبل کردند تشکر و قدردانی می نمایم.

غلامعلی رجائی
تهران - شهریور ۱۳۷۹
بیستمین سالگرد آغاز دفاع مقدس

لبخند زیبای عشق

شهید محمدرضا حقیقی از شهداei بسیجی شهرستان اهواز و عضو پایگاه بسیج مسجد موسی بن جعفر بود.

او در ترکیب گردان کربلای اهواز در عملیات والجر^۸ -فاو- شرکت داشت و در همین عملیات در ساحل «فاو» به شهادت رسید. پیکر مطهرش پس از چند روز که در سرخانه نگهداری شد به اهواز انتقال یافت و طی مراسمی با حضور خانواده و جمعی از مردم تشییع و در بهشت آباد اهواز به خاک سپرده شد. نکته عجیب و حیرت انگیزی که درباره این شهید زبانزد همگان است و برای نخستین بار در مجله پیام انقلاب در سال ۱۳۶۵ منتشر و منعکس گردید لبخند زیبایی است که چند روز پس از شهادت به هنگام تدفین بر روی لبهای این شهید نقش بست. در مراجعه به پدر و مادر شهید وجود فیلم ۸ میلی متری از لحظات تدفین شهید در سندیت این حادثه عجیب که نشان از اعجاز شهیدان دارد هیچ شک و تردیدی باقی نمی گذارد.

پدر شهید در این باره می گوید: «وقتی تلقین محمدرضا خوانده می شد، من که ناباورانه شاهد آخرین لحظات وداع با فرزندم بودم، به ناگاه احساس کردم که لبهای بسته شده محمدرضا که بر اثر دو سه روز بودن در سرخانه بهم قفل شده بود، به تدریج از هم باز شد و گونه های وی مانند یک فرد زنده گل انداخت و جمع شد و چشمهاش نیز بدون اینکه باز شود، به مانند فرد خوابیده ای می مانست که در حال دیدن خواب خوشی است و با منظره و یا حادثه خوشحال گننده ای روبرو شده است. من با دیدن این صحنه غیرمنتظره، بی اختیار فریاد زدم، الله اکبر، شهید دارد لبخند می زند! پس از این فریاد بلند که بی اختیار دو سه بار تکرار شد، برادری لبخند می زند! پس از این فریاد بلند که بی اختیار دو سه بار تکرار شد، برادری که دوربین فیلمبرداری داشت و تا آن لحظه از مراسم فیلم می گرفت وقتی با این فریاد و هجوم جمعیت به بالای قبر مواجه گردید به هر زحمت که بود خودش را به قبر رسانید و دوربین را بالای دستش و بالای سر همه آن کسانی که برای دیدن این اعجاز دور قبر حلقه زده بودند گرفت و شروع به فیلمبرداری کرد و خوشبختانه توانست از این اعجاز با همه مشکلاتی که به دلیل هجوم و تراکم جمعیت مواجه بود فیلمبرداری کند و آن لحظه را ثبت نماید.

در کنار این فیلمبرداری، عکسهایی هم از شهید محمدرضا حقیقی وجود دارد که حالات مختلف او را نشان می دهد:

- ۱- در ساحل فاو که یک پتوی عراقی روی او انداخته شده و دهانش کاملاً بهم قفل شده است.

۲ - در سرداخانه اهواز که به دور جسد او پلاستیک کشیده اند و برفک و یخ سرداخانه روی گونه های او و دهان کاملاً بسته اش مشاهده می شود.

۳ - قبل از تدفین که در همان حالات قبلی با دهان کاملاً بسته دیده می شود.

۴ - در درون قبر که دهان او بر اثر لبخندی که زده است تا بدان حد باز شده که حدود ۶ تا هفت دندان وی بر احتی شمرده می شود.» (ضمیمه)

پدر شهید به نکته جالب دیگری هم اشاره می نماید و می گوید: «وقتی دفتر خاطرات و یادداشت‌های فرزند شهیدم را پس از شهادت مطالعه می کردم، متوجه شدم در صفحات مختلف، اشعاری را نوشته است. در بین اشعار یاک بیت از خواجه حافظ شیرازی بود که در مصروعی از آن آمده است: "وانگهم تابه لحد خرم و آزاد ببر" که فرزندم آن را تغییر داده و نوشته است: "وانگهم تا به لحد خرم و دلشداد ببر".

می گویند حجۃ الاسلام و المسلمین قرائتی در سفری به خوزستان در شهر اهواز با این خانواده ملاقات کرده و در مورد عظمت این حالت شهید گفته است: «حاضر هستم تمامی ثواب جلسات تفسیر قرآن صدا و سیما را در این سال‌ها از من بگیرند، ولی در قبر چنین لبخندی را به من عنایت کنند.» (۱)

بر بالین عشق (۲)

در شهر شیراز در دوران دفاع مقدس به هنگام تشییع و تدفین شهدار سر بر این بود که علمای بر جسته شهر و ائمه جماعات دو شادوش مردم در مراسم شرکت می کردند و در پایان مراسم تشییع، مسؤولیت تلقین شهدار ابرعه‌ده می گرفتند.

از نماینده امام و امام جمعه محترم شیراز شنیدم: «پس از عملیات بیت المقدس که منجر به فتح خرم‌شهر گردید عده‌ای از شهدا ای را که در این عملیات به شهادت رسیده بودند به شیراز آورند. جمعیت زیادی از مردم در این مراسم تشییع حضور یافته بودند که در میان آنها علمای شهر دیده می شدند.

اجساد مطهر شهدا در میان حزن و اندوه فراوان مردم بر دستهای آنان تا "دارالرحمة" شیراز تشییع گردید و پیکرهای مطهر شهدا در کنار قبرهایی که از قبل آمده شده بود، قرار گرفت.

در شیراز رسم بر این بود که علمای شهر بخصوص روحانیونی که از لحاظ سنی و موقعیت اجتماعی از دیگران ممتاز‌تر بودند مسؤولیت تلقین شهدا را بر عهده می گرفتند. حجۃ الاسلام و المسلمین طوبائی از روحانیون شهر که امام جماعت مسجد کوشک عباسعلی شیراز بود برای من نقل می کرد: شب قبل که برای نماز شب برخاستم مسائلی برایم پیش آمد که دانستم فردا با امری

عجیب مواجه می‌شوم. وقتی وارد قبر شدم تا تلقین شهید مورد نظر را انجام دهم، به محض ورود به قبر در چهره شهید حالت تبسمی احساس کردم و فهمیدم با صحنه‌ای غیرطبیعی روبرو هستم. وقتی خم شدم و تلقین شهید را آغاز کردم، به محض اینکه به اسم مبارک امام زمان(عج) رسیدم مشاهده کردم جان به بدن این شهید مراجعت کرد، چون شهید به احترام امام زمان(عج) سرش را خم کرد، به نحوی که سر او تاروی سینه خم شد و دوباره به حالت اولیه برگشت. در آن لحظه وقتی احساس کردم حضرت صاحب الزمان(عج) در موقع تدفین آن عزیز حضور یافته است، حالم منقلب شد و نتوانستم با مشاهده این صحنه عجیب و غیرمنتظره تلقین را ادامه دهم.

پس از اینکه حالم دگرگون شد و نتوانستم تلقین شهید را ادامه دهم، به کسانی که بالای قبر ایستاده بودند و متوجه حال منقلب من نبودند اشاره کردم که مرا بالا بکشند. وقتی آنها چشمان پر از اشک و حال دگرگون مرا دیدند سراسیمه مرا از قبر بالا کشیدند و از من پرسیدند: چه شده؟ چرا تلقین شهید را تمام نکردید؟ در جواب به آنها گفتم: اگر صحنه هایی را که من دیدم شما هم می دیدید مثل من نمی توانستید تلقین شهید را ادامه دهید، و اضافه کردم کسی دیگر برود و تلقین شهید را بخواند و تمام کند چون من دیگر قادر به ادامه این کار نیستم.(۳)

امضای از بهشت(۴)

پس از اینکه مجالس ترحیم پدرم در تهران تمام شد، مادرم به قم که در این شهر زندگی می کردیم، بازگشت و به اتفاق برادر بزرگم که ۱۵ ساله بود برای شرکت در مراسم ترحیمی که بستگان پدرم گذاشته بودند به خوانسار رفت. من که ۱۲ سال داشتم با سه خواهر و یک برادر کوچکترم نزد خاله و دوست مادرم در خانه ماندیم تا مادرمان از خوانسار به قم باز گردد. فضای حزن و غم و گریه بر خانه ما حاکم بود. خواهram که ۱/۵ و ۴ ساله بودند مرتب گریه می کردند. نزدیک غروب از زیر زمین منزل صدای قرائت قرآن پدرم را به مدت چند دقیقه شنیدیم. باترس و دلهزه به اتفاق خاله و دوست مادرم در حالی که از شنیدن این صدای گریه افتاده بودیم، به زیر زمین منزل رفتیم. هوا تاریک شده بود و بر اضطراب ما می افزود. همه جارا مضطربانه گشتنیم ولی چیزی ندیدیم. صدای تلاوت قرآن پدرم دو سه بار تکرار شد و ما هم هر بار به شدت گریه می کردیم. هر بار هم که به زیر زمین می رفتیم و بر می گشتنیم چیزی دستگیرمان نمی شد. در آخرین مرتبه از زیر زمین که بالا آمدیم در منزل را باز دیدیم. معلوم شد بعد از رفتن مادرم کسی آن را نبسته است. در را

بستیم و به گریه ادامه دادیم. عصر آن روز که از مدرسه به منزل آمدم مسئولان مدرسه در همان روز برای پدرم مجلس ترحیم گذاشتند و از ایشان تقدير کردند و به من هم برگه امتحانات ۳۷ دوم را دادند و گفتند این برگه را به تأیید مادرت برسان.

همان شب قبل از خواب در این فکر بودم که چگونه فردا این برگه را با شهادت پدر و غیبت مادرم که به خوانسار رفته بود بدون امضاء به مدرسه تحویل بدهم. در همین نگرانی به خواب رفتم. در خواب پدرم را دیدم که با همان لباس روحانی به منزل وارد شد. طبق معمول که همیشه زبانزد فامیل بود، با چه های کوچاک خانه گرم گرفت و آنها را در آغوش کشید و به هوا بلند کرد و بوسید. از او پرسیدم: آقاجان ناهار خورده اید؟ گفت: نه نخورده ام. وقتی خواستم به آشپزخانه بروم و برای او غذایی آماده کنم، یک دفعه گفت: زهراجان آن ورقه را بده امضاء کنم. من که به یاد برگه برنامه امتحانات نبودم پرسیدم: کدام ورقه؟ پدرم گفت: همان که امروز در مدرسه به تو داده اند تا امضاء شود. ناگهان ماجرا یادم آمد. رفتم آن را از کیف درآوردم و به پدرم دادم. دنیال خودکاری گشتم. عادت پدرم این بود که با خودکار قرمز اصلانمی نوشت ولی من هرچه می گشتم و خودکار دم دستم می آمد قرمز بود. بالاخره خودکار سیاهی پیدا کردم و به پدرم دادم. ایشان خودکار را از من گرفت و در حاشیه برگه نوشت: اینجانب رضایت دارم و کنار آن را امضاء کرد.

پس از اینکه پدرم برگه را امضاء کرد به آشپزخانه رفتم تابرای او غذا بیاورم، ولی وقتی با سینی غذا بازگشتم، دیدم در اتاق نیست. با عجله به حیاط خانه مراجعه کردم، دیدم مثل همیشه که به کار در باعچه علاقه داشت باعچه را بیل می زند. پرسیدم: چه می کنی؟ گفت: عید نزدیک است و من باید سر و سامانی به این باعچه بدهم. پس از آن یک دفعه دیدم پدرم نیست. دویدم و همه جارا از زیرزمین تا اتاق های بالا را با عجله گشتم، ولی پدرم نبود. گریه زیادی کردم که چرا پدرم رفت. بر اثر این گریه و سر و صدا و ناله از خواب بیدار شدم. روز بعد که آماده رفتن به مدرسه شدم و سایلم را که در کیف مرتب کردم، ناخودآگاه چشم به آن ورقه افتاد، حسی درونی به من گفت به آن برگه نگاهی بیندازم. با کنجکاوی به آن نگریستم. دیدم با خودکار قرمز به خط پدرم جمله "اینجانب رضایت دارم" نوشته شده است و زیر آن هم امضای همیشگی پدرم درج شده است.

بعد از این ماجرا یکی از دوستان پدرم به نام آقای فرزانه که این جریان را شنیده ولی باور نکرده بود، یک روز به خانه مأمد و در حالی که متاثر بود،

گفت: پدرت را در خواب دیدم که سه بار به من گفت: فرزانه شک داری، در شک خود تا قیامت بمان!

از حوادث عجیب دیگری که قبل از چهلم پدرم در روزهای آغازین سال ۱۳۶۳ اتفاق افتاد این بود که مرد غریبی که او را نمی‌شناختیم ولی می‌گفت با پدرم سابقه دوستی دارد به خانه مأمد و گفت: وقتی من قضیه امضا پدرت را شنیدم، با خودم گفتم اگر این قضیه درست باشد، این شهید به علامت صحت این حادثه باید پسرم را که در جنگ قطع نخاع شده است شفادهد. او گریه می‌کرد و می‌گفت: پس از این پسرم شفا یافتد. او پسر خود را که یک جوان بیست و چند ساله بود به همراه خود به منزل ما آورده بود.

مادرم هم چند بار پدرم را در خواب دید. پدرم در خواب به او تأکید کرده بود، در این قضیه که من برگه زهرارا امضاء کرده ام هیچ شک و تردیدی ممکن.

شهید صالحی خوانساری متولد ۱۳۲۳ و در زمان شهادت (سال ۱۳۶۳) چهل سال داشت. قبل از خیاط بود و بعد از کسوت روحانیت درآمد. از شاگردان آیت الله سعیدی بود و در حسینیه خوانساری ها در خیابان نیروی هوایی تهران اقامه جماعت می‌کرد و مسؤول بسیج این پایگاه بود.

وی در تاریخ ۱۳۶۳/۱۱/۳۰ به دست عوامل ضد انقلاب در جوار رود کردستان به شهادت رسید و در گلزار شهدای قم، در قطعه چهارم ردیف ۵ مدفون است.^(۵)

مهلت دیدار^(۶)

یک روز مسؤول دفترم به من اطلاع داد یک جوان بسیجی می‌خواهد برای خدا حافظی با شما ملاقات کند و به جبهه برود. وقتی خدمت او رسیدم و قدری با او صحبت کردم متوجه شدم دارای سه دختر و یک مادر پیر است که تأمین معیشت آنان بر عهده اوست. به او گفتم: شما قبل از جبهه رفته ای، می‌توانی مدتی در کنار خانواده ات بمانی و رسیدگی به فرزندان کوچک و مادر پیرت هم برای تو اجر دارد. ولی او راضی نشد، تصمیمش را گرفته بود. از نورانیتی که در چهره او دیدم به قلب الهام شد که حتماً به فیض شهادت می‌رسد.

مدتی از این واقعه گذشت. یک روز در نماز جمعه جسد مطهر دو شهید را به مصلی آوردند. در این مراسم درباره عظمت وجودی شهدا برای مردم صحبت می‌کردم. در حین سخنرانی در انتهای جمعیت دوزن که با حالت آشفته و پریشان به سمت جمعیت و دو شهیدی که در آمبولانسی در کنار مراسم بودند در حرکت بودند، دیدم.

بی تابی یکی از آنها که بعد معلوم شد مادر یکی از آن شهداست، از دیگری محسوس‌تر بود. در فاصله صحبتم که جمعیت در حال فرستادن صلوات بودند به مسؤول ستاد نماز جمعه اشاره کردم مواطن باشد بر اثر بی تابی آنها سخنانی بهم نخورد. او هم پس از این تذکر بلا فاصله خود را به آنها رساند و پس از دقایقی برگشت. من که از نتیجه جریان مطلع نبودم در ادامه صحبت نام مبارک پیامبر ((صلی الله علیه وآلہ)) را آوردم. مردم صلوات فرستادند. در این فاصله از او پرسیدم: قضیه چی شد؟ گفت: یکی از این دو، مادر شهیدی بود که تا چشمش به تابوت پرسش افتاد بدون اینکه چهره فرزند شهیدش را ببیند از دنیارفت و در کنار تابوت فرزندش جان داد.

به نقل از همسر او برای من تعریف کردند در ایامی که شهید سهراب برنجی در جبهه بوده، مادر وی به سختی مريض و در آستانه مرگ قرار می‌گیرد. وی به همسر شهید که از وضع مزاجی او نگران بوده می‌گوید: ناراحت من نباش وقتی عزرائیل به بالین آمد که جانم را بگیرد بادلی شکسته به او گفت: ای فرشته خدا به من مدتی مهلت بده تا فرزندم را که در جبهه است ببینم، آنوقت جان مرا بگیر. وی با اطمینان به همسر فرزندش می‌گفت از بابت بیماری او ناراحت نباشد.

مسؤول ستاد نماز جمعه آستارا می‌گفت: به طرف خانم هارفت. مادر شهید را شناختم که با بی تابی خاصی می‌گفت: جسد فرزندم کجاست؟ به او گفتیم صبر و طاقت پیشه کند، بعد در آمبولانس را به آرامی باز کردیم تا بتواند جسد فرزندش را ببیند. وی به درون آمبولانس رفت و در کنار تابوت نشست. نکته عجیب و حیرت انگیز این بود که قبل از اینکه در تابوت را باز کنیم تا بتواند چهره فرزند را ببیند مادر شهید سرش را روی تابوت گذاشت و در همان لحظه از دنیارفت. ابتدا خیال کردیم بی هوش شده است ولی بعد از گذشت لحظاتی متوجه شدیم از دنیارفته است. خبر را به آقای اجاق نژاد دادیم و او هم که در مقدمات این ماجرا بود در ادامه سخنانی اش آن را به عنوان یک امر حیرت آور که یک پیرزن مادر شهید از ملک الموت مهلت می‌گیرد تا ادامه حیات دهد، مطرح کرد.

سخنانی که تمام شد همه به طرف آمبولانس و مادری که بر روی تابوت فرزندش از دنیارفته بود هجوم بردن و خاک آن منطقه را بر سر و صورت خویش می‌ریختند.

پس از این حادثه عده‌ای به این فکر افتادند تا با معاینه پزشکی از مرگ این مادر شهید مطمئن شوند ولی من به آنها گفت احتیاجی به این کار نیست.

البته آنها را منع نکردم، ولی گفتم مهلتی که این مادر شهید از خدا خواسته که تا لحظه دیدار فرزندش زنده بماند، تا همین لحظه دیدار بوده و عمر او به مشیت الهی به پایان رسیده است.

در یک تشریف که خدمت مقام معظم رهبری رسیدم و این ماجرا را خدمتشان عرض کردم دستور فرمودند برای ثبت این واقعیت در تاریخ آن را مکتوب نمایم تا در دائرة المعارف درج گردد که امر ایشان را امثال کردم.(۷)

سرمست عطر حضور(۸)

لیلا قربانی فرزند شهید حمید قربانی در موقع شهادت پدرش (دیماه سال ۶۵ در شلمچه) یکسال و چند ماه سن داشته و بر حسب نقل مادرش خانم محبوبه بینایی (همسر شهید) بارها گلایه می کرده است که چرا مانند خواهر بزرگترش با پدرش عکسی ندارد.

لیلا در ۱۳ سالگی وقتی در کلاس اول راهنمایی بود، شبی پدرش را در خواب می بیند و به او می گوید: دوست دارم تو را ببینم. پدرش دستش را می گیرد و می گوید: اگر می خواهی مراد را در بیداری ببینی به قم بیا. من در ابتدای شهر قم منتظرت هستم. دو هفته بعد از این خواب از طرف مدرسه، لیلا را به قم دعوت می کنند. ولی مادرش پس از شنیدن این خواب بارفتن او موافقت نمی کند، چون می ترسد برای دخترش حادثه غیرمنتظره ای که عواقب روحی داشته باشد پیش ببیند. شش ماه بعد بینایاد شهید شهر قدس از همسران و فرزندان شهیدان دعوت می کند برای شرکت در مراسم میلاد حضرت معصومه(علیها السلام) به قم بروند.

از همسر شهید نقل است که: تا خواستم سوار ماشین شوم، ناخودآگاه خواب دخترم و عده ای که پدرش به او داده بود بیاد من آمد. ولی به دخترم چیزی نگفتم. به طرف قم حرکت کردیم. دخترم در کنار من خوابیده بود. نزدیک شهر قم از خواب بیدار شدو از من پرسید: هنوز به قم نرسیده ایم؟ گفتم: چرانزدیگ شده ایم. پس از لحظاتی به میدان ۷۲ تن قم رسیدیم. در این لحظات ناگهان دخترم از جا بلند شدو با حالتی حیرت زده و رنگ پریده به بیرون از ماشین خیره شد. مرتب یک نگاه به من می کرد و یک نگاه به بیرون از ماشین. من که متوجه رنگ پریده و لبهای سفید و خشک و صورت خیس عرق او شده بودم، به روی خودم نیاوردم تا افرادی که در ماشین بودند متوجه این جریان نشوند.

دخترم وقتی دید من به حالات او توجهی ندارم، خودش را در بغل من

انداخت و با مشت به من می زد و می گفت: مامان به خدا قسم من بابایم را می بینم و نشانی لباسهای او را هم داد که یک پیراهن قهوه ای رنگ و شلوار سبز سپاه را پوشیده بود و از او بتوی عطری که همیشه می زد به مشام می رسید.

دخترم در این حالات خودش را به پنجه ماشین چسبانده بود و مرتب دست تکان می داد و می گفت پدرش را می بیند که بالخند برای او دست تکان می دهد. بعد از لحظاتی من از دخترم و او از پدرش کاملاً بتوی عطر گرفتیم و حدود چند دقیقه بتوی آن عطر را استشمام کردیم و کس دیگری به جز ما متوجه این حالات نشد. ولی من به شدت می لرزیدم.

وقتی بقیه مسافران متوجه گریه و صحبتهای لیلا بامن شدند، یکی یکی پیش مامی آمدند و در اثر حالات غیرعادی ما در ماشین به گریه می افتدند.

لیلا قربانی دختر شهید می گفت: همان شب که در مهمانسرای قم پدرم مجدداً به خواب من آمد و گفت: لیلا چرا دیر آمدی من خیلی منتظرت بودم. وقتی پاسخ دادم مادرم نمی گذشت، پدرم گفت: خودت می آمدی و مرا می دیدی. تا به او گفتم: ببخشید، رفت.

در اواسط بهمن که در دعای ندب مهدیه تهران حضور داشتم، حین گریه کردن به شدت سرفه کردم بطوری که سرفه ام قطع نمی شد. یک دفعه احساس کردم کسی به پشت من می زند. وقتی به عقب برگشتم، پدرم را دید. لبخندی زد و گفت: سلام. سلام او را جواب دادم و پرسیدم شما اینجا بین اینهمه زن چه کار می کنی؟ پدرم گفت: نترس کسی مرا نمی بیند. پدرم او نیفورم سپاه بر تن داشت و با من دعای ندب را زمزمه می کرد. بعد از دعا قدری درباره مادرم و احترام خانواده های شهدا حرف زد و چون من به دعای عهد نرسیده بودم و خواستم آن را بخوانم، پدرم به من گفت: تاتو دعای عهد را بخوانی من می روم بیرون و بر می گردم. گفتم: باشد. پدرم از نزد من رفت و من دعای عهد را خواندم و با عجله بیرون آمدم. تا به بیرون مهدیه رسیدم، احساس کردم خیابان جلوی آن پر از گاههای زرد و سفید است. پدرم دم در مهدیه منظر من ایستاده و پایش را به دیوار تکیه داده بود. ولی در این فاصله لباسش عوض شده و پیراهن سفید و شلوار مشکی پوشیده بود.

در کنار او چند نفر دیگر هم دیده می شدند. از جلوی او رد شدم و چون از دوستانش خجالت می کشیدم به راهم ادامه دادم ولی پدرم به دنبال من آمد درحالی که مرتب صدای زد: لیلا، لیلا.

برگشتم و گفتم: بله! دوستم که همراه من از مهدیه خارج شده بود، اصلاً

متوجه من و پدرم نبود. پدرم مرا بغل کرد و بوسید و گفت: لیلا به پایگاه بسیج می‌روی تا عکس مرا که کشیده اند ببینی؟ گفتم: هنوز کامل نکشیده اند. گفت: چرا، تمام شده است، به بسیج برو و از طرف من از نقاش آن تشکر کن و به مامان و به زهرا و به همه سلام برسان. بعد گفت: کاری نداری من باید بروم چون روز جمعه است و کار زیادی دارم. تا این را گفت دستی تکان داد و یک دفعه دیدم او و دوستانش از نظرم محظوظند.

شهید قربانی عضو سپاه و جمعی گردان علی اکبر لشکر ۱۰ سیدالشهداء بود که در قبرستان قدس مدفون است.^(۹)

اجابت عشق

شهید حاج علی اکبر صادقی برادر شهید حاج علی اصغر صادقی (از فرماندهان لشکر ۲۷ حضرت رسول ((صلی الله علیه وآلہ وسلم)) که در این لشکر پیاک فرماندهی بود، در خرداد ۱۳۶۶ در منطقه عملیاتی شاخ شمیران بر اثر اصابت ترکش توب دو پای خود را از زیر و بالای زانو از دست داد و چشمانش نیز چهار موج گرفتگی شد.

مع الوصف دارای روحیه بسیار بالایی بود. بخصوص هنگامی که به اتاق عمل برده می‌شد. عسکری از او گرفته شده که نشان از روحیه بسیار قوی و مطمئن او دارد.

مادر این شهیدان می‌گوید: زمانی که علی اکبر در بیمارستان بقیة الله تهران بستری بود، چون تعداد عیادت کنندگان او زیاد بود برای رعایت حال دوستان و علاقه مندان او سعی می‌کردم اکثراً از پشت شیشه اتاق، فرزندم را ببینم، گاهی هم دو سه دقیقه مختصر کنار او می‌ایستادم و بر می‌گشتم. پس از اینکه اکبر در بیمارستان به شهادت رسید و او را برای غسل به غسالخانه برند باز هم وقتی برای دیدن او به غسالخانه رفت، این فرصت را در اختیار دیگران گذاشت.

هنگامی که در بهشت زهرا ((علیها السلام)) می‌خواستند ایشان را به خاک بسپارند و داخل قبر بگذارند احساس کردم زمان وداع آخر با فرزند دلبندم فرارسیده است. خیلی دلم شکست چون می‌دیدم مدت‌هاست او را با چشم باز نمیده ام. در این هنگام پسر دیگرم در داخل قبر بند کفن او را باز کرد تا صورتش را روی خاک بگذارد. من که بالای قبر ایستاده بودم، در همان لحظه به امام حسین ((علیه السلام)) متول شدم و گفتم: یا ابا عبد الله ((علیه السلام)) من در این مصیبت فرزندم گریه و زاری و شیون نمی‌کنم. تو هم در کربلا به بالین فرزندت علی اکبر رفتی و می‌دانی که چه حالی دارم و چه اشتیاقی دارم که یکبار دیگر

روی فرزندم را ببینم و به چشمان او نگاه کنم. بعد عرض کردم خدایا از تو می خواهم عنایتی کنی تا فرزندم چشمانش را باز کند تا من مانند دوران حیاتش یک بار دیگر برای آخرین بار به چشمانش نگاه کنم.

بعد امام حسین(علیه السلام) را قسم دادم که به حق علی اکبر دوست دارم چشمان فرزندم را که بسته است مانند زمان حیاتش باز ببینم و به آن نگاه کنم. در همان لحظه مشاهده کردم چشمان فرزندم به مدت چند ثانیه باز شد و به من نگاه کرد و بعد هم چشمان خود را بست. هم فرزندم که داخل قبر بود و هم کسانی که در اطراف من در بالای قبر بودند این معجزه خداوند و عنایت امام حسین(ع) را به چشم خودشان دیدند و خوشبختانه عکاسی که در آنجا بود از این حادثه باورنکردنی چند عکس پشت سر هم گرفت.

برادر شهید می گفت: در موقع دفن پیکر، برادرم در آغوش من بود. وقتی مادرم بالای قبر این مطلب را بیان نمود و آرزو کرد، علی اکبر چشمانش را باز کند، من به چشمان برادرم که صورت او را از کفن باز کرده و روی خاک گذاشته بودم خیره شدم. حس غریبی به من می گفت خوب به چشمان او نگاه کنم. در این لحظات بسیار کوتاه با کمال شگفتی مشاهده کردم در همان لحظه که مادرم این کلمات را بیان می کرد چشمان علی اکبر از هم گشوده شد و به مادرم نگریست و بعد از لحظات کوتاهی دوباره بسته شد.

ما پس از این ماجراتا سالها این مطلب را فاش نکردیم، چون نگران این بودیم مبادا دیگران در صحت این قضیه شک نمایند و یا خیال کتند ساختگی است. تا اینکه یکی از بستگان ما که در کارهای تبلیغاتی است وقتی متوجه این اعجاز شد عکس هارا از ما گرفت و در کنار هم گذاشت و به صورت یک پوستر چاپ کرد و بدین ترتیب این قضیه بر همگان آشکار شد. (ضمیمه) پاسدار شهید حاج علی اکبر صادقی متولد ۱۳۴۰ تهران بود که در مورخه ۶۶/۳/۹ در منطقه شاخ شمیران به شهادت رسید و پیکر مطهرش در بهشت زهرا(س)، قطعه ۲۹، ردیف دوم مدفون است. (۱۰)

گلی نثار دوست (۱۱)

در یکی از مراحل عملیات کربلای ۵ که در منطقه شلمچه انجام می شد، رزمندگان لشکر شار الله کرمان مجبور به عقب نشینی شدند تا بتوانند در محل مطمئن تری از مواضعی که از دشمن تصرف کرده بودند به خوبی محافظت کنند. شهید ندیم در این لحظات حساس که معمولاً دشمن با اجرای آتش شدید پاتاک می کرد و به تعقیب رزمندگان می پرداخت، به چه ها گفت: شما

زود خود را به عقب برسانید من به تهایی می‌ایستم و جلوی عراقیه‌ها را می‌گیرم. ایشان در همان درگیری به شهادت رسید و جنازه اش بین مواضع خودی و عراقیه‌ها باقی ماند. در همان شب شهید مرتضی بشارتی تصمیم گرفت جنازه این ایثارگر بزرگ را که با نثار جان خود، جان بقیه بچه‌هارا از آسیب دشمن محافظت کرد، به عقب بیاورد.

شهید بشارتی قبل از شهادت به من گفت: وقتی خودم را به کنار جنازه شهید منصور ندیم رساندم، ناخودآگاه چشم به یک گل محمدی بسیار خوشبو که روی سینه او گذاشته شده بود، افتاد. پس از آن احساس کردم بموی عطر عجیبی اطراف پیکر مطهر شهید ندیم را فراگرفته است.

به نشانه تبرگ گل را از روی سینه منصور برداشتم و در جیب بادگیرم قرار دادم و جسد را به عقب آوردم. نکته بسیار عجیب این بود که در منطقه شلمچه جز خاک و خاکریز و آبهای بین این سدهای خاکی و در برخی نقاط نئی هائی که در این آبهای روییده بود اثر و نشانه‌ای از روئیدن گل نبود. به علاوه در اسفندماه در خوزستان و در آن زمین شوره زار و پر از نمک امکان روئیدن گل وجود نداشت. (۱۲)

لبیک نور (۱۳)

شهید علی اصغر برباری در مقطع دوم دیبرستان تحصیل می‌کرد که از شهرستان زابل برای حضور در جبهه اعزام شده بود.

یک روز که او را در خط مقدم جزیره مجنون دیدم پرسیدم: چه خبر؟ گفت: یک خمپاره ۸۱ میلی متری درست بین دوپای من به زمین خورد و منجر شد ولی به من هیچ آسیبی نرسید. خنیدم و به او گفتم: حالا کارت به جایی رسیده که مرا هم دست می‌اندازی؟ گفت: نه؛ باور کن! تا صدای سوت خمپاره راشنیدم فریاد زدم یا صاحب الزمان (عج)! ناگهان طنین صدای لبیکی را شنیدم. پس از این صدا آسمان روشن شد. من که فکر می‌کردم دارد مطالبی را از خودش می‌بافد به چهره اش لبخندی زدم و از او جدا شدم، در حالی که حرفاش برایم باور نکردنی می‌نمود. چند روز بعد به سنگر مادر جزیره مجنون آمد و گفت: آمده ام باتو خداحافظی کنم و در حالی که بامن روبوسی می‌کرد، گفت: فلانی! من شهید می‌شوم مرا حل کن. من باز احساس کردم دارد با من شوختی می‌کند. چون این حرفا خیلی به او که تازه به جبهه آمده بود نمی‌آمد. لذا با او شوختی کردم. پس از لحظاتی با من خداحافظی کرد و از سنگر خارج شد و رفت.

هنوز چند قدم از سنگر دور نشده بود که صدای سوت خمپاره ای آمد. سراسیمه از سنگر بیرون آمد. دیدم «علی اصغر ببری» غرق در خون بر روی زمین افتاده و به شهادت رسیده است. (۱۴)

سجده بر آب (۱۵)

شهید مرتضی بشارتی نقل می کرد و می گفت: در شب ۲۱ ماه مبارک رمضان سال ۶۲ برای شناسایی مواضع دشمن بعثی داخل هور شدیم و تا نزدیکی سنگرهای دشمن جلو رفتم. در آنجا با کمال تعجب دیدم در دو سنگری که روبروی ما بودند، در یک سنگر برای شهادت حضرت علی ((علیه السلام)) عزاداری و گریه و زاری می کردند و در سنگر دیگر دیگر جشن و شادی و پایکوبی داشتند و صدای تند موسیقی عربی بلند بود. در این لحظات ناگهان مشاهده کردیم از سه طرف، نیروهای گشتی عراقی در حال حرکت به طرف ما هستند و با قایقهای تندروی خود هر لحظه به مانزدیکتر می شوند تاما را اسیر کنند. هر چند احساس می کردم چند لحظه بیشتر با اسارت فاصله ندارم اما نگران لو رفتن منطقه ای بودم که در آینده برای عملیات در نظر گرفته شده بود. دلم خیلی شکست. همانطور که داخل قایق نشسته بودم، سرم را خم کردم و روی آب به حالت سجده قرار گرفتم و زیر لب آیه شریفه «وجعلنا من بين ايديهم سداً و من خلفهم سداً فأغشيناهم فهم لا يُصرون» را زمزمه می کردم که اسیر دشمن نشویم. وقتی سرم را بالا آوردم تا بین جریان از چه قرار است، احساس کردم گویی زمان کاملاً متوقف شده است. چون نه تنها هیچ صدایی به گوش نمی رسد بلکه هیچ کس هم در اطراف مایده نمی شد. بلا فاصله و به سرعت پاروزنان خودمان را حدود سیصد متر به عقب کشاندیم. بعد از لحظاتی دوباره سر و صدای بلند عراقی های بلندش دولی به لطف الهی و نصرت حضرت حق از محاصره آنها خارج شده بودیم. (۱۶)

جلوههای غیبی

یک روز با شهید محمدحسین یوسف اللهی به طرف آبادان می رفتیم. در بین راه با توجه به اینکه عملیات گذشته مایلی موقیت آمیز نبودند و عملیات بزرگی هم در پیش داشتیم به او گفتم: این عملیات نتیجه مناسب نخواهد داشت. پرسید: چطور؟ گفتم: برای اینکه این عملیات سختی است و من بعيد می دانم موفق شویم. حسین گفت: اتفاقاً من معقدم مادر این عملیات موفق می شویم. از او پرسیدم: از کجا اینطور اطمینان داری؟! خنده ای

کرد و با همان تکیه کلام همیشگی گفت: حسین پسر غلامحسین به تو می‌گوید که ما در این عملیات پیروزیم. چون می‌دانستم لابد خبری هست که اینطور محکم حرف می‌زند از او پرسیدم: یعنی چی، از کجا می‌گویی؟ گفت: بالاخره خبر دارم. پرسیدم: خوب از کجا خبر داری؟ گفت: به من گفته اند که ما پیروز می‌شویم. پرسیدم: چه کسی به تو گفته؟ جواب داد: حضرت زینب (علیها السلام) پرسیدم: در خواب به تو گفته یا در بیداری؟ با خنده جواب داد: تو به این چه کار داری، فقط بدان بی بی به من گفت: شما در این عملیات بر دشمن پیروز می‌شوید و من هم به همین دلیل می‌گویم که قطعاً موقق می‌شویم. هرچه از او خواستم برای من که فرمانده اش بودم، بیشتر توضیح دهد به همین چند جمله اکتفا کرد و چیز دیگری نگفت. وقتی عملیات با موفقیت به اتمام رسید به یاد حرفهای آن روز حسین و قطعیتی که در کلامش بود، افتادم. (۱۷)

غائب حاضر

برادرم حسین در جبهه از ناحیه پام جروح شده و در بیمارستان کرمان بستری بود. مادرم پس از نماز صبح مرا از خواب بیدار کرد و گفت: هادی کمی گل گاؤزبان جوشانده برای حسین ببر تاشتا بخورد. به بیمارستان رفتم و به اتاق حسین که در طبقه چهارم بیمارستان بود داخل شدم. وقتی بالای سر حسین رسیدم، دیدم خواب است، ولی چشمانش را باز کرد و گفت: هادی بالاخره آمدی؟ پرسیدم: اتفاقی افتاده؟ گفت: نه همین الان خواب می‌دیدم که تو داری از پله های بیمارستان بالا می‌آیی، همینطور طبقه طبقه بالا آمدی و وارد اتاق من شدی. مسیرت را دنبال کردم تا اینکه به بالای تخت من رسیدی، برای همین در همان لحظه که رسیدی چشمانم را باز کردم.

یکبار دیگر در سال ۶۲ که حسین شیمیایی شده بود - مجروحیت پنجم او بود - (عراق اولین مرتبه در عملیات خیبر از گاز شیمیایی استفاده کرد) وی را برای ادامه معالجه به بیمارستان شهید لبافی نژاد تهران اعزام کردند. در اداره بودم که از سپاه کرمان تلفن کردند و خبر مجروحیت او را به من دادند. مرخصی گرفته و به خانه رفتم و به همراه برادر دیگرم محمدشریف با ماشین سواری به طرف تهران حرکت کردیم. بر اثر عجله ای که داشتیم ساعت ۱/۵ بعد از ظهر از کرمان حرکت و این راه طولانی را در ۹ ساعت طی کردیم و در ساعت ۱۰/۵ شب به بیمارستان رسیدیم. اسفند ماه بود و هوای سرد و

نگهبانان بیمارستان به ما اجازه عیادت و ملاقات نمی دادند. ولی هر طور بود آنها را راضی کردیم. وقتی از پله ها بالا می رفتم یاک نفر که از پله ها پایین می آمد، پرسید: شما برادر حسین هستید؟ پرسیدیم: چطور؟ گفت: حسین الان به من گفت: برادر هام دارند از کرمان می آیند برو آنها را راهنمایی کن. لذا زند او به پایین آدم تا شمارا به اتفاقی که در آن بستری است راهنمایی کنم.

وقتی وارد اتاق حسین شدیم دیدیم دارد به مالبخند می زند. وضع مزاجی او خیلی خراب بود و بدنش بر اثر سوختگی حاصل از گازهای شیمیایی مثل زغال سیاه شده و سورتش هم سوخته بود. قبل از هر چیزی از او پرسیدم: حسین جان تو از کجا می دانستی که ما داریم می آییم؟

گفت: من از لحظه ای که از کرمان حرکت کردیم تا تهران شمارا دیدم و تا از پله ها بالا آمیدیم به این دوستم گفتم به استقبال شما بباید و شمارا به اتاق من راهنمایی کند.

پرسیدم: آخر چطور مارامی دیدی؟ گفت: خواهش می کنم دیگر از من چیزی میرس و همین را هم فراموش کن. من هم که عادت او را می دانستم که اگر نخواهد چیزی را بگوید اصرار فایده ای ندارد، دیگر از او سؤالی در این مورد نکردم. در تهران ده روز پیش او بودیم. به دلیل وضع سوختگی اش، وی را برای معالجه ابتدا به آلمان و سپس به فرانسه برند.

از عجائب حوادث پس از شهادت حسین، خوابی بود که از او دیدم. من چون تاریخ دقیق خوابهایی را که می بینم می نویسم به یاد دارم که در ۱۱ ذی الحجه مطابق با ۹ فروردین سال ۷۸ این خواب را دیدم. قبل از اذان صبح بود که حسین به خواب من آمد. لباس نظامی پوشیده بود. به من گفت: تابستان امسال حادثه و اتفاق بسیار مهمی می افتد. من از خواب بیدار شدم و در حالی که دلم بر اثر این خواب شور می زد دوباره خوابیدم و عجیب تر این بود که وقتی خوابیدم دوباره به خواب من آمد و باز همین جمله را گفت.

وقتی در ۱۸ تیرماه ۷۸ قضایای کوی دانشگاه تهران پیش آمد به حقیقت خوابی که دیده بودم و مطلبی که حسین گفته بود پی بردم. (۱۸)

رؤیای صادقه

از مسائل مهم قبل از عملیات والفجر هشت که در نتیجه عملیات تأثیر و نقش تعیین کننده داشت موضوع جذر و مدرّ رودخانه ارون دارد. برای این کار میله ای رانشانه گذاری و در کنار ساحل ارون درود در آب فرو کرده بودند تا

میزان جذر و مذاب رودخانه را در ساعت و روزهای مختلف دقیقاً اندازه‌گیری کند. این میله یک نگهبان ثابت داشت که اندازه جذر و مذاب را بر حسب درجات نشانه گذاری شده ثبت می‌نمود. این تدبیر بدین خاطر بود که عبور رزمندگان اسلام از رودخانه به طرف ساحل و شهر فاو در زمانی باشد که بازمان جذر آب تلاقی نکند. زیرا در این صورت آب، همه غواصها را به سرعت به طرف دریا می‌برد. از طرف دیگر در زمان مذچون آب بر خلاف جهت رودخانه با سرعت زیاد از سمت دریا حرکت می‌کرد موجب می‌شد دو نیروی رودخانه و مذدریا که در خلاف جهت هم حرکت می‌کردند، مقابل هم قرار گیرند و آب حالت راکدی پیدا کند. ثبت زمان و این حالت که برای عبور از ارونده مناسب بود خیلی مهم بود. اما باید تعیین می‌گردید که این اتفاق هر شب در چه ساعتی انجام می‌شود و هر بار چه مدت طول می‌کشد.

در محور شناسایی لشکر ثارالله، چههای واحد اطلاعات و عملیات، میله‌ای رانشانه گذاری و در داخل آب قرار داده بودند و سه نگهبان در اوقات معین به صورت نوبتی اندازه‌های مختلف جزر و مذاب را ثبت می‌کردند. یکی از این نگهبان‌ها «حسین بادپا» می‌گوید: دفترچه‌ای به مادراند که هر ۱۵ دقیقه، درجه روی میله را می‌خواندیم و با تاریخ و ساعت در آن ثبت می‌کردیم. مدت دو ماه کار ما که سه نفر بودیم همین بود.

یک شب که خیلی خسته شده و خوابیده بودم، نگهبان نوبت قبل بالای سرم آمد و مرا از خواب بیدار کرد و گفت: حسین بلندشو نوبت نگهبانی توست. خواب آلو بده او گفتم: فهمیدم. تو برو بخواب، الان بلند می‌شوم. نگهبان هم سرگایش رفت و خوابید به این امید که من بیدار شده‌ام و سر پُستم می‌روم ولی من دوباره به خواب رفتم. دقایقی بعد یکدفعه از خواب پریدم و به ساعتم نگاه کردم. دیدم بیست و پنج دقیقه از پست من گذشته است. با عجله خود را به میله رساندم. چههای خواب بودند و متوجه این تقصیر من نبودند. حسین یوسف اللهی و محمد رضا کاظمی هم به اهواز رفته بودند. وقتی سر پست رسیدم، دفترچه را برداشتیم و با توجه به تجربیات قبل و یادداشتهای قبلی چههای در دفترچه ثبت شده بود بیست و پنج دقیقه ای را که خواب مانده بودم از خود نوشتیم.

روز بعد در محوطه قرارگاه محمدرضا کاظمی را دیدم که با ماشین به قرارگاه وارد شد و یکراست به سراغ من آمد. از ماشین پیاده شد و مرا صدا کرد. وقتی جلو رفتم بی مقدمه به من گفت: حسین تو شهید نمی شوی! رنگم پرید. فهمیدم قضیه از چه قرار است. ولی نمی دانستم او که شب قبل اهواز بوده این ماجرا را از کجا می داند. وقتی خواستم از او دلیل این حرفش را بشنو، گفت: خودت می دانی. گفتم: نمی دانم تو بگو. گفت: تو دیشب نگهبان میله بوده ای، درست است؟ گفتم: بله. گفت: ۲۵ دقیقه خواب ماندی و از خودت دفترچه را نوشته ای و ادامه داد آدمی که می خواهد شهید شود باید شهامت و مردانگیش بیشتر از اینها باشد. حقش این بود که جای آن ۲۵ دقیقه را خالی می گذاشتی و می نوشتی خواب مانده ام. پرسیدم: چه کسی این حرفها را به تو گفته؟ بآناراحتی گفت: دیگر صحبت نکن، یقین داشته باش که شهید نمی شوی. بعد بآناراحتی سوار ماشین شدو رفت. من به فکر فرو رفتم، وقتی که همه بچه ها خواب بودند و او هم اهواز بوده، از کجا به این موضوع پی برده است! از همه مهمتر چطور دقیق می داند که من ۲۵ دقیقه خواب مانده ام. چند روز درگیر این موضوع بودم تا بالاخره یک روز محمدرضا کاظمی را دیدم و به او گفتم: چند دقیقه کارت دارم. وقتی دوتایی تهاشدیم، حقیقت موضوع را برای او اعتراف کردم و گفتم: عمدی خوابیده بودم، بلکه از فرط خستگی نتوانستم سر ساعت پست را تحويل بگیرم. بعد از او خواستم حقیقت امر را به من بگوید که از کجا این مطلب را فهمیده است. وقتی او را قسم دادم گفت: به شرطی می گویم که تامن و حسین یوسف اللهی زنده هستیم به کسی چیزی نگویی. گفتم: باشد. گفت: همان شب من و حسین در قرارگاه شهید کازرونی اهواز خوابیده بودیم. نصف شب حسین مرا از خواب بیدار کرد و گفت: محمدرضا، حسین الان سر پست خوابش برده و کسی نیست که جزو و مذاب را اندازه بگیرد و ثبت کند، همین الان بلند شو و به سراغش برو.

من هم که به حرفهای حسین ایمان داشتم، می دانستم که بدون حساب حرف نمی زند. تا بلند شدم که بیایم دوباره آمد و گفت: حسین بگو تو شهید نمی شوی، چون بیست و پنج دقیقه خواب ماندی و بعد هم آن دفترچه را از خودت پر کردی!(۱۹)

چشم باطن

مادر حسین می‌گفت: وقتی حسین شیمیابی شد و در بیمارستان شهید لباقی نژاد در تهران بستری شد به عیادتش رفتم. در سالن بیمارستان به دنبال اتفاقی می‌گشتم که در آن بستری بود. وقتی از جلوی اتفاقش رد شدم و در حالی که نمی‌دانستم در آن اتفاق بستری است، یک مرتبه صدای حسین را شنیدم که گفت: مادر من اینجا هستم. بیا اینجا!

برگشتم و داخل اتفاق رانگاه کردم. دیدم حسین روی تخت خوابیده است، در حالی که به دلیل سوختگی صورت، چشمهاش را باندپیچی کرده بودند. وقتی دیدم چشمهاش را بسته اند، تعجب کردم که با چشم بسته چطور مرا که از کنار اتفاقش رد می‌شدم دید و صدا کرد. فرد آشنایی هم که مرا بشناسد در کنار او دیده نمی‌شد، من هم که سر و صدایی نکرده بودم تا حسین توسط صدا مرا بشناسد.

از خود حسین پرسیدم: چطور مرا دیدی؟ چه کسی به تو گفت که من به بیمارستان آمده ام؟ گفت: مادر فراموش کن و چیزی از من مپرس. من اصرار کردم و گفت: تو باید به من که مادرت هستم این را بگویی. گفت: مادر از همان ساعتی که تو از کرمان راه افتادی و به طرف بیمارستان آمدی آمدنت راحس می‌کردم. مادر حسین می‌گفت: حسین حتی نشانی نوع و رنگ ماشینی را که با آن از کرمان به طرف تهران حرکت کرده بودیم برای من بیان کرد. (۲۰)

معراج روحانی

در سال ۱۳۶۲ بعد از عملیات خیر، لشکر ثار الله در محور شلمچه مستقر شد. بین مواضع رزمندگان اسلام و دشمن حدود چهار کیلومتر آب فاصله بود و رزمندگان برای شناسایی مواضع دشمن می‌باشت از آن عبور کنند. یک شب که با موسایی پور و صادقی که هر دو لباس غواصی داشتند، به شناسایی رفته بودیم، آنها از ماجداشند و به جلو رفتند. بعد از مدتی که تأخیر کردند، فکر کردیم کار شناسایی شان طول کشیده، لذا منتظرشان ماندیم، وقتی تأخیرشان طولانی شد فهمیدیم برایشان اتفاقی افتاده است. با قایق به جلو رفتیم. هر چه گشتنیم اثری از آنها نبود. وقتی کاملاً از پیدا کردنشان ناامید شدیم و فرصت زیادی هم برای مراجعت نداشتیم بدون آنها به عقب برگشتم. حسین یوسف اللهی با دیدن قایق مابه جلو آمد. وقتی ماجرا را برای او تعریف کردیم،

خیلی از این قضیه ناراحت شد. شهادت بچه های اک مصیبت بود و اسارت‌شان مصیبته دیگر. و آن مصیبت این بود که منطقه با اسارت بچه هالو می‌رفت و دیگر امکان عملیات نبود. حسین سعی کرد هر طور شده خبری از بچه ها بگیرد. او مارا برای پیدا کردن بچه ها به اطراف فرستاد ولی همه دست خالی برگشتیم.

حسین به خاطر حساسیت موضوع با حاج قاسم سلیمانی فرمانده لشکر تماس گرفت و او رادر جریان این قضیه گذاشت. حاج قاسم هم خودش را سریعاً به جلو رساند و با حسین به داخل سنگری رفت و مشغول صحبت شدند، وقتی بیرون آمدند حسین را خیلی ناراحت دیدم، پرسیدم: چی شد؟ گفت: حاجی می‌گوید چون بچه ها لباس غواصی داشته‌اند، احتمال اسارت‌شان زیاد است. لذا ما باید زود قرارگاه مرکزی را خبر کنیم. پرسیدم: می‌خواهی چه کار کنی؟ گفت: هیچی من به قرارگاه خبر نمی‌دهم. گفتم: حاجی ناراحت می‌شود. گفت: من امشب تکلیف لشکر و این دو نفر را روشن می‌کنم و فردا می‌گویم برای آنها چه اتفاقی افتاده است.

بعد از اینکه حاج قاسم رفت، باز بچه ها با دوربین همه جارانگاه کردند و تا جایی که امکان داشت جلو رفتند، ولی فایده‌ای نداشت. صبح روز بعد که در محوطه مقر بودیم، حسین را دیدم که با خوشحالی به من می‌گفت: هم اکبر موسایی پور را دیدم و هم صادقی را. پرسیدم: کجا هستند؟ گفت: جایی نیستند. دیشب آنها را در خواب دیدم که هر دو آمدند. اکبر جلو بود و حسین پشت سر او. بعد گفت: چهره اکبر خیلی نورانی تر بود می‌دانی چرا؟ گفتم: نه. گفت: اکبر اگر توی آب هم بود نماز شبش ترك نمی‌شد. ولی حسین اینطور نبود. نماز شب می‌خواند، ولی اگر خسته بود نمی‌خواند، دلیل دیگرش هم این بود که اکبر نامزد داشت و به تکلیفش که ازدواج بود عمل کرده بود. ولی صادقی مجرد مانده بود. بعد گفت: دیشب اکبر توی خواب به من گفت: ناراحت نباشید عراقیها مارانگرفته‌اند، ما بر می‌گردیم. پرسیدم: اگر اسیر نشده‌اند چطور بر می‌گردند؟ گفت: احتمالاً شهید شده‌اند و جنازه هایشان را آب می‌آورد. پرسیدم: حالا کی می‌ایند؟ گفت: یکی شب دوازدهم و دیگری شب سیزدهم. پرسیدم: مطمئن هستی؟ گفت: خاطرت جمع باشد. شب دوازدهم از اول مغرب مرتب لب آب می‌رفتم و به منطقه نگاه می‌کردم که شاید خواب حسین تعییر شود و آب جنازه بچه هارا بیاورد ولی خبری نمی‌شد. او اخیر شب خسته و نامید به سنگر برگشتم و خوابیدم. حوالی ساعت ۴ صبح با صدای زنگ تلفن صحرایی

از خواب پریدم. اکبر بختیاری که آن شب نگهبان بود مضطرب و شتابزده گفت: حاج حمید زود بیا اینجا یا ک چیزی روی آب است و به این سمت می‌آید. حاج اکبر مسؤول خط و حسین هم لب آب ایستاده بودند. مدتی صبر کردیم، دیدیم جنازه شهید صادقی روی آب است. حسین جلو رفت و آن را از آب گرفت. شب سیزدهم هم حدود ساعت دو یا سه شب بود که موج‌های آب پیکر اکبر را به ساحل آورد و خواب حسین کاملاً تعبیر شد. (۲۱)

آکاه از غیب

چند ماه قبل از عملیات والفجر هشت که با چه های اطلاعات و عملیات لشکر ثارالله در اهواز بودیم حسین وارد اتاق شد و به چه ها گفت: در عملیات آینده یا ک راکت شیمیایی به سنگر شما اصابت می‌کند و با شوخی گفت: چتر همه شما باز می‌شود. بعد با انگشتش یکی یکی به چه ها اشاره کرد و گفت: تو، تو و تو، شهید می‌شوید، من هم که می‌ایم تاشمارا از داخل سنگر و از زیر آوار نجات دهم، یا ک نفس عمیق می‌کشم و شیمیایی می‌شوم. جالب اینجا بود که به همه اشاره کرد و تنها مرا که در بین جمع بودم از بقیه استثناء کرد و در مورد من چیزی نگفت.

چند ماه بعد عملیات والفجر هشت آغاز شد. من در منطقه شیمیایی شدم و به اورژانس فرستاده شدم. در اورژانس چه هایی را که حسین یکی یکی به آنها اشاره کرده بود، دیدم. آنها به دلیل مجروحیت شیمیایی و بر اثر اصابت یا ک راکت شیمیایی به سنگر شان به اورژانس آورده شده بودند. درست همان تعداد از آن جمع که حسین به آنان اشاره کرده بودند یعنی شهید یزدانی، شهید دامغانی، شهید هندوزاده و شهید کاظمی.

با اینکه حسین راندیده ام ولی باشناختی که از او داشتم مطمئن بودم برای خودش هم آن حادثه پیش آمده است. بعدها شنیدم همین طور بوده است. بعد از بمباران، حسین وقتی می‌بیند چه ها زیر آوار مانده اند، با اینکه در محوطه به او آسیبی نرسیده بود، به رغم سابقه مجروحیت شیمیایی که داشت و ماسک هم در دسترس او نبود به کمال چه ها شتافت. با دیدن این جوانمردی و ایثار حسین، بقیه هم به کمال او شتافتند و به او اصرار کردند که چون سابقه مجروحیت شیمیایی دارد و ماسک ندارد از آنجا برود ولی او قبول نمی‌کند. حسین وقتی می‌بیند حجم آوار زیاد است، می‌گوید: بروید لودر

بیاورید. صدای ناله یکی از بچه ها (حسین متصلی) از زیر آوار شنیده می شد. او تنها کسی بود که از جمع پانزده نفری که در آن ساختمان بودند، زنده ماند. (۲۲)

لحظات بی خودی (۲۳)

در سال ۶۵ که شهید علی نقی ابونصری در تهران بود، لشکر به او خبر داد عملیاتی در پیش است. با اینکه تازه یک هفته بود از کازرون به تهران رفت و بودو معمولاً یک ماهه به شهر بازمی گشت، یک دفعه دیدم درب خانه را می زند. تعجب کردیم. معلوم شد برای خدا حافظی به کازرون آمده است، پس از آن هرگز یکدیگر راندیدیم و دیدارمان با او به قیامت افتاد.

در یکی از همین روزها که فقط من و او در خانه بودیم با اینکه خیلی کم از حالات روحی و عرفانی خود، حتی برای من که شریک زندگیش بودم تعریف می کرد: به من گفت در دعای کمیل هفته قبل در دانشگاه تهران حال معنوی عجیبی به من دست داد، به طوری که از شدت گریه در وسط دعا بی هوش شدم و هیچ چیز نفهمیدم. وقتی به هوش آمدم با تعجب دیدم در بیابانی تک و تنها هستم و از جمعیت و مراسم دعا هیچ خبری نیست.

در آن بیابان هیچ کس نبود و همه رفته بودند. تا علی این را تعریف کرد مثل کسی که سری از اسرار خود را فاش کرده است یک دفعه ساکت شد و هیچ نگفت. انگار یک نیروی پنهانی هم مرا از ادامه صحبت و سؤال از او بازداشت و این یکی از حسرتهای همیشگی من است که چرا از او حقیقت آن حادثه عجیب را نپرسیدم. (۲۴)

بوی پیراهن یوسف

چند ماه پس از شهادت همسرم، فرزند خردسالم که یک سال سن داشت بعد از ابتلا به یک سرماخوردگی دچار درد شدیدی شد که باعث نگرانی زیاد من گردید. از چشم او خون زلالی می آمد و هرچه به دکتر مراجعه می کردم و دارو می نوشتم، درد او برطرف نمی شد و خون هم بند نمی آمد. شبی که از این قضیه بسیار متأثر بودم و فقدان همسرم را احساس می کردم به خواب رفتم. در خواب شوهرم را دیدم و با او درد دل کردم و به صورت شکوایه به او گفتم: نگاه کن تو رفته ای و ما گرفتار شده ایم. چشم علیرضا درد می کند و هرچه به دکتر مراجعه می کنیم، خوب نمی شود. همسرم گفت: از این مسأله خبر دارم و

ادامه داد: در زیر زمین منزلمان چمدانی است که در آن وسایل شخصی ام را که از جبهه برای شما آورده اند گذاشته اید. در آن چمدان پارچه ای وجود دارد. آن را بردار و به چشم علیرضا بکش. چشم درد او خوب می شود. در این حالت تاسه بار پارچه ای که بر آن عکس سه طاوس بود در نظرم آمد و غیب شد.

پس از این خواب به خود گفتم: به این خوابهای نامی شود اکتفا کرد. این در حالی بود که نگرانی من از جهت چشم درد علیرضا و خونی که از آن می آمد روز به روز بیشتر و بیشتر می شد. سه روز بعد در حالی که وسط هفته بود به بهشت زهرا کازرون رفت، بر سر مزار همسرم دوباره این مشکل را مطرح کردم و از او خواستم به من کمک کند.

در مراجعت به منزل با اینکه فصل زمستان نبود توفان شدیدی گرفت و باران زیادی بارید تا جایی که ناچار شدیم برای دقایقی به غسالخانه قبرستان که در آن مردهای را می شستند پناه ببریم. بوی تند کافور مشام همه را آزار می داد. چند نفر که مثل مابه غسالخانه آمده بودند به من گفتند زود از اینجا برو که این بوی کافور بیماری بچه ات را بدتر می کند. از آنجا خارج شدم و به منزل بازگشتم، در حالی که نگرانی ام از این قضیه بیشتر شده بود. عصر روز بعد با خودم گفتم حال که چشم درد علیرضا برطرف نمی شود خوب است سری به زیرزمین بزنم. به زیرزمین رفتم و در چمدان را باز کردم، ولی هرچه گشتم از پارچه ای که در خواب دیده بودم، اثری ندیدم. داشتم نالمید می شدم که یک دفعه چشم به یک زیرپوش سفید افتاد. به دلم الهام شد آن پارچه باید همین باشد آن را برداشت و با خود به بالا آوردم و چند بار بر روی چشم علیرضا کشیدم و از خدا خواستم که این مشکل را برطرف کند. صبح روز بعد با حیرت و شگفتی زیادی مشاهده کردم از گریه و زاری فرزندم خبری نیست. وقتی دقیقت کردم دیدم چشممان فرزندم کاملاً خوب و خون ریزی آن قطع گردیده است. (۲۵)

دو غنچه معطر

در سال ۱۳۶۰ در بیمارستان ولی عصر (عج) پادگان اباذر در غرب کشور، مسؤولیت پرسنل از رزمندگان اسلام را داشتم. در نیمه شب یکی از این روزهای سراسر افتخار که مصادف با شب جمعه بود، قادر بیمارستان در حال استراحت بودند و مسؤولیت بخش به عهده من بود. آن شب با حادثه ای

شگفت روبرو شدم. ساعت ۱۲ شب طبق برنامه می باشد قرص و یا کپسول بعضی از مجروهین را می دادم. برای چند لحظه به قسمت بالکن بیمارستان رفتم. ناگهان عطر تد گلابی که سرتاسر آن فضارا معطر کرده بود به مشام رسید. فضا، فضای دیگری بود. شباهی قبل هم به محوطه بالکن رفته بودم، ولی این دفعه انگار تمام آن محوطه را با گلاب ناب شستشو داده بودند. همه جا از این بوی گلاب عطرآگین شده بود. احساس کردم با پدیده ای غیرطبیعی مواجه شده ام. چون از درک این فضای سراسر معطر به وجود آمدم نتوانستم آنجاتاب بیاورم و دوستان دیگرم را از این قضیه باخبر نسازم. لذا خیلی سریع به اتفاقی که بچه ها در آن استراحت می کردند رفتم و یکی از آنها را که خانم ثقی نام داشت و بیدار بود، از این ماجرا باخبر کردم و با خودم به قسمت بالکن آوردم. او هم این بوی عجیب را استشمام کرد. صبح روز بعد این حادثه در میان کادر بیمارستان دهان به دهان روایت می شد. همان روز معلوم شد در مقابل آن بالکن، دو شهیدی که عصر آن روز از خط مقدم به بیمارستان آورده بودند در درون کانتینر قرار داشته اند و بوی گلاب از پیکر آن دو شهید متصاعد شده است.

نکته عجیب این حادثه این که در آن پادگان که در نزدیکی خط مقدم بود و به دلیل وضعیت خاص تخلیه مجروهین، فرصت سر خاراندن نبود چه رسد به اینکه کسی گلاب بزند. (۲۶)

خون تازه معشوق (۲۷)

در چهارم آبان ماه سال ۱۳۷۱ حین مطالعه روزنامه رسالت، خبری توجهم را جلب کردم. در آن خبر آمده بود پس از ۹ سال که خواسته اند قبر مطهر شهیدی را که بر اثر مرور زمان آسیب دیده بود، مرمت و بازسازی کنند در حین بازسازی مشاهده می کنند جسد صحیح و سالم مانده و مانند روزی است که او را به خاک سپرده اند.

در روزنامه تاریخ این حادثه شگفت ۷۱/۷/۱۹ ذکر شده بود. دو ماه پیش از این واقعه به روستای «تگ ارم» برازجان رفتم تا از نزدیک در جریان این حادثه مهم قرار گیرم.

نام آن شهید که یک نوجوان ۱۶ ساله بسیجی بود، عبدالنبی یحیایی است. او در آخرین اعزام خود در مورخه ۱۳۶۲/۵/۲ به غرب کشور در جمع رزم‌نگان اسلام حضور می یابد و در این منطقه هنگامی که می خواسته جسد همز

شهیدش را که در ارتفاعات غرب به شهادت رسیده بود و در منطقه بین نیروهای خودی و دشمن قرار داشت به عقب بیاورد از ناحیه سر مورد اصابت ترکش خمپاره دشمن قرار می‌گیرد و در مورخه ۱۳۶۲/۵/۸ به شهادت می‌رسد.

وقتی از پدر این شهید که هم اکنون در روستای تنگ ارم به شغل آهنگری اشتغال دارد، خواستم ماجرای فرزندش را روایت کند گفت: یک بار با جمعی از بستگان برای نثار فاتحه به سر قبر فرزند شهیدم رفته بودیم، آنجا متوجه شدم سنگ بالای قبر سوراخ شده و نیاز به تعمیر و مرمت دارد. وسائل تعمیر را آماده کردیم و سنگ بالای قبر را برداشتم و با جسد فرزندم که درون لحد بود، مواجه شدیم. بتایی که برای این کار آورده بودیم پیشنهاد کرد و گفت: حالا که سنگ بالای قبر را برداشته ایم، سنگهای اطراف و زیر لحد را هم عوض و مرتب و آن را تعمیر اساسی کنیم. ما هم قبول کردیم. به همین منظور کسی داخل قبر رفت تا جسد شهید را که هنوز داخل پلاستیک بود، به بیرون قبر بیاورد. یکی از بستگان شهید وقتی پلاستیک را به کناری می‌زند متوجه می‌شود صورت شهید مانند روز اول دفن سالم مانده است. با این تقاوتش که مقداری خشک شده و آن تازگی روز دفن راندارد، ولی خراشیدگی روی بینی او دقیقاً مانند روز دفن بود. نکته حیرت آور در انتقال جسد شهید به بیرون قبر این بود که وقتی جسد را به بالا می‌آوردیم، ناگهان مشاهده کردیم از سر او که به دلیل اصابت ترکش سوراخ شده بود، قطرات خون تازه به داخل قبر فرو ریخت که مایه تعجب و شگفتی همه شد.

عموی این شهید که در لحظه تدفین مجدد شهید درون قبر بوده است، می‌گوید: من دست شهید را که کامل سالم و مثل روز شهادت بود از کنارش برداشته و به روی شکم و سینه او گذاشتم ولی افسوس در آن لحظه به ذهن هیچ یک از ماساکه ۲۲ نفر بودیم نرسید از این اعجاز و کرامت شهید تصویر برداری کنیم.

وقتی این خبر به شهرستان برازجان رسید، امام جمعه، فرماندار و مسؤولین شهر و مردم روستا دسته به زیارت قبر این شهید آمدند و مراسم باشکوهی بر سر قبر او برگزار شد.

هم اکنون مردم به مزار این شهید که در میان اهل روستا به صداقت و پاکی و ایمان اشتهاز داشته و در ایام عزاداری سیدالشہداء(علیه السلام) در ماه محرم به شروعه خوانی (نوحه خوانی خاص منطقه) می‌پرداخت دسته مشرف می‌شوند و از روح پاک این شهید حاجت می‌طلبند. قبل و بعد از شهادت این

شہید پدر و مادر وی خوابهای جالبی از او دیده اند. پدر شہید می گوید یک شب حضرت زهرا ((علیها السلام)) را به خواب دیدم که به من سجاده نمازی را هدیه دادند.

مادرش می گوید: قبل از شهادت فرزندم را در خواب دیدم، دو کبوتر سفید رنگ در بالای حیاط منزل مادر حال پرواز هستند که ناگهان به یکی از آنها تیری اصابت نمود و به داخل حیاط ما افتاد. (۲۸)

تجلى کرامت

در سال ۱۳۶۲ توفیق تشرّف به حج یافتم. شب جمعه‌ای در مسجدالنبی و حرم مطهر حضرت رسول اکرم ((صلی الله علیه وآلہ وسلم)) نشسته بودم، ناخداگاه به یاد یکی از شهدای محل به نام مهدی قلی فیروزی (۲۹) افتادم. از یادآوری خاطرات آن شهید متأثر شدم و گریستم. پس از لحظاتی به خودم گفتم: گریه برای این شهید چه فایده‌ای دارد، بهتر است بجای گریه بلند شوم و برای او در حرم پیامبر ((صلی الله علیه وآلہ وسلم)) دو رکعت نماز بخوانم. نمازی خواندم و ثواب آن را به شهید فیروزی هدیه کردم. در آن لحظات به فکر فرزند شهید خودم نبودم. پس از اینکه اعمال حج به پایان رسید و به ایران بازگشتم در روز اول مراجعتم به شیراز، مادر شهید فیروزی به زیارت قبولی و بازدید من آمدو در حالی که می گریست پرسید: راستش را بگو شما شب جمعه‌ای که گذشت برای پسرم چه کار خیری انجام دادی؟ پرسیدم: چطور؟ گفت: شب جمعه هفته قبل فرزند شهیدم به خوابم آمد و گفت: هفته دیگر مادر شهید عبدالعظیم فیروزی از مکه باز می گردد حتماً برای زیارت قبولی به منزلش بروم و به هر طریقی می توانی به او خدمت کن، چون امشب برای من زحمت زیادی کشیده و هدیه پربرکتی برای من فرستاده است. (۳۰)

پیکر درخشن

در بهار سال ۱۳۶۱ که عملیات محروم در منطقه «دشت عباس»، بخش موسیان انجام گرفت، من مسؤول واحد تعاون تیپ ۲۵ کربلا بود. مرحله دوم عملیات هم در حال انجام بود. اجساد مطهر شهداء را از خط مقدم به عقبه که دو سه کیلومتری خط بود می اوردنده و ما هم به عقب انتقال می دادیم. در میان پیکرهای مطهر شهدا، شهیدی بود که از ناحیه کمر به پایین متلاشی و احتمالاً بر اثر گلوله آرپی جی یا اصابت مستقیم خمپاره به این حالت درآمده

بود. نکته عجیبی که در مشاهده پیکر مطهر این شهید توجه مرا جلب کرد این بود که این پیکر نورانیت عجیبی داشت.

این نورانیت تا بدن حد بود که من بی اختیار بقیه دوستانی را که در تخالیه شهدا با من همکاری داشتند صدا کردم تا آنها هم ببینند و این کرامت شهید را به چشم خود مشاهده کنند. نوری که از شهید ساطع می شد تایک ساعت پس از اذان مغرب و تاریکی کامل هوای ابدان حد بود که بچه ها ابتدا احساس کردند پیکر این شهید که تازه آورده بودند، در خط مقدم آتش گرفته، لذا آب قممه های خود را بر روی جسد او می ریختند. ولی پس از لحظاتی متوجه می شدند این روشنایی چیز دیگری است.

هر چند تعییر درستی نیست، ولی برای توصیف ناچار هستم آن نورانیت را به درخشندگی کرم شب تاب در شب که توجه همگان را به خود جلب می کند تشبیه نمایم.

نوری که از پیکر آن شهید ساطع بود تا بدن حد مرابه خود جلب کرد که به سراغ مشخصات او رفتم و دیدم جسد متعلق به برادر پاسداری بنام «مسلم صدیقی پور» اهل روستای کیاده آستانه اشرفیه است. برای اینکه بقیه رزمندگانی که در آن اطراف بودند از مشاهده این کرامت شهید محروم نمانند به سراغ گردانها و واحدهای تیپ رفتیم و از آنها خواستیم به گلخانه شهدا ببینند و از نزدیک در جریان این اعجاز قرار گیرند.

آنها هم دسته دسته می آمدند و پیکر مطهر شهید را زیارت می کردند و از شدت تعجب و حیرت صلوات می فرستادند. پیرمردی از اهالی تهران که پشت جبهه راننده تاکسی بود و در تیپ ماراننده یک کانکس سرداخنه دار بود و اجساد شهدا را به عقب تخلیه می کرد وقتی بآنورانیت این پیکر مواجه شد، آن را از بقیه شهدا جدا کرد و در گوشه ای از کانکس گذاشت تا صبح روز بعد آن را به پشت جبهه منتقل کند. (۳۱)

آیت ادب

برادرم شهید سیدمهدي اسلامي خواه(۳۲) احترام و علاقه زیادی برای مادرم قائل بود. برای نمونه هیچ وقت دیده نشد در جلوی مادرم پایش را دراز کند. در حضور او دو زانو و مؤدب می نشست و صحبت می کرد. به عنوان طلبه به جبهه رفت و در لشکر ۱۶ زرهی قزوین مشغول تبلیغ شد. او در عملیات طریق القدس که - سال ۱۳۶۰ - در منطقه عمومی بستان صورت گرفت، شرکت داشت و در تاریخ ۳۰/۹/۶۰ به فیض عظامی شهادت نائل آمد.

وقتی پیکر مطهرش را به روسای «استیر» سبزوار آوردند، ۱۵ ساله بودم. در غسالخانه، مادرم را آورده که با فرزندش وداع کند. وقتی چشم مادرم به جسد سیدمه‌ی که در تابوت بود افتاد با چشمان گریان و دلی شکسته و بیانی بعض آسوده او گفت: سیدعلی (در خانه او را سیدعلی صدامی زدیم) تا یاد دارم تو هیچ وقت در مقابل من پایت را دراز نمی‌کردی و تامن نمی‌نشستم، نمی‌نشستی. حالا چه شده من به پیش تو آمده‌ام و تو حال دیگری داری؟! تا این جملات از زبان مادرم بیان شد، اقوام و آشنايانی که دور جسد برادرم در غسالخانه بودند از شدت تأثیر نگاهی به چهره گریان مادرم و نگاه دیگری هم به چهره برادر شهیدم انداختند، ناگهان همه مشاهده کردند چشمان سیدمه‌ی برای چند لحظه باز شد و یک قطره اشک از آنها بر گونه هایش سرازیر شد.

همسر دایی ام که نزدیک مادرم، شاهد این صحنه حیرت انگیز بود بادیدن چشمان باز سیدمه‌ی که قبل از بسته بود و اشکی که از چشمان او آمد بی اختیار فریاد زد: مهدی زنده است، مهدی زنده است. به رغم فریاد او و ولوله زیادی که در غسالخانه پدید آمده بود مادرم در حال و هوای دیگر و گفتگو و نجوابا فرزندش بود. گویی هیچ صدایی از کسی نشنیده است. (۳۳)

* * *

وقتی در مصلامارا به سرتابوت خواهزاده همسرم، شهید سیدمه‌ی اسلامی خواه برند من و خواهان و مادرش دور تابوت او جمع شدیم و گریه کردیم. مادرش خیلی بی تابی می کرد. من اولین کسی بودم که در تابوت را گشودم تا مادر چهره فرزندش را ببینم. وقتی چشم به صورت سیدمه‌ی افتاد، حالتی را در چهره اش احساس کردم که انگار زنده است. حالت طبیعی داشت. لحظاتی که مادرش شروع به درد دل کردن با او نمود همه مشاهد بودیم که چشم ایستاده شده شهید باز شد. وقتی مشاهده کردم جان دوباره به جسد او برگشته به زنهایی که دور و بر تابوت ایستاده و گریه می کردند گفتم: شمارا به خدا اینقدر سر و صدانکنید، بیایید ببینید سیدمه‌ی زنده است و نمرده است.

چون شاهد بودم در آن لحظات باور نکردنی چندبار چشمان او پلک زد و به صورت باز باقی ماند. (۳۴)

به احترام مادر

وقتی مارابه مصلای سبزوار برای دیدن جسد برادر شهید سیدمهدي بردند من نزدیکترین فرد به مادرم بودم. دست مادرم را گرفتم و او را به کنار تابوت برادرم بردم تا از نزدیک فرزنش را ببینم. تادر تابوت را باز کردند و چشمان مادرم به جسد فرزنش که با چشمهاي بسته در تابوت آرميده بود، افتاد به او گفت: «سیدعلی تا وقتی زنده بودی و با من در خانه بودی تا من نمی نشستم به احترام من نمی نشستی و هیچوقت ندیدم جلوی من پایت را دراز بکنی، چطور شده که حالا من ایستاده ام ولی تو در برابر من دراز کشیده ای و با من حرف نمی زنی. من دیگر نمی خواهم زنده باشم». من که با چشمانی گریان به جسد و چهره برادرم خیره شده بودم ناگهان دیدم چشمانش را به روی مادرم باز کرد. من یک بار دیگر هم قبل از این صحنه جسد او را در سرداخه دیده بودم که چشمانش کاملاً بهم بسته بود. از دیدن این صحنه خیلی تعجب کردم. چشمان برادرم پس از آن همانطور باز ماند. زن دائی ام که صدیقه استیری نام دارد وقتی این حالت را از برادرم دید به زنهایی که گریه می کردند گفت: گریه نکنید، شما را بخدا ببینید سیدعلی زنده است و نمرده است.

مادرم را از جسد دور کردیم و جنازه را به غسالخانه بردند. چون در ابتدای جنگ همه شهدا را غسل می دادند. وقتی روی او آب گرم ریختند چشمانش بسته شد. در مرحله آخر که او را در کفن پیچیدند و برای وداع آخر دور او جمع شدیم مادرم با گریه گفت: سیدعلی چرا می خواهی از من دور بشوی و از کنار من بروی. تا این جملات مادرم تمام شد ناگهان دیدم برادرم لبخندی زد و چشمايش را که در موقع غسل دادن بسته شده بود دوباره باز کرد که در آن حالت از او عکس گرفتند. (ضمیمه) مادرم با دیدن این حالت در فرزنش بی تابی خود را از دست داد و آرام شد. خود من شاهد بودم چشمان برادرم تا موقع دفن که قبر او را می بستند همچنان باز مانده بود. (۳۵)

بی خود از خویش

مادرم که از شهادت فرزنش «سیدمهدي» خیلی اظهار دلتنگی و بی تابی می نمود، یک روز برای من تعریف کرد: یک شب که خیلی از فقدان و هجران پسرم ناراحت بودم باناراحتی و غم زیادی که در دلم بود به خواب رفتم. در خواب سیدمهدي را دیدم و با او از رفتش گلایه و شکایت کرده و گفتم: تو از

پیش من رفتی و دیگر یادی از من نمی‌کنی و سراغی از من نمی‌گیری. مهدی در جوابم گفت: مادر من می‌توانم به تو سرکشی کنم و به تو سر بزنم. ولی در انتظار مردم نمی‌شود. بعد گفت: تو ناراحت نباش، چند روز دیگر به سراغت می‌آیم. مادرم می‌گفت: وقتی از خواب بیدار شدم به فکر فرو رفتم که چه حادثه‌ای اتفاق خواهد افتاد.

یک روز بعد از ظهر که در منزل تها و روی پله های جلوی اتاق نشسته بودم ناگهان چشم به حیاط منزل افتاد. با کمال تعجب دیدم سیدمهدي در حالی که لباس روحانی به تن دارد و تسبیحی را هم در دستش می‌چرخاند و با خود چیزی را شبیه شعر زمزمه می‌کند به طرف من می‌آید. او جلو آمد و با من صحبت کرد. به او گفت: چرا دیر آمدی؟ گفت: حالا که آمده ام و پیش تو هستم. من از شوق به گریه افتادم و با او حرف زدم و در دل کردم و از خود بی خود شدم. وقتی متوجه وضعیت خود شدم دیدم مهدی نیست. انگار غیب شده بود.

مادرم می‌گفت: مرتبه دیگر که سیدمهدي را دیدم در حال خواندن نماز مغرب و عشاء بودم. ناگهان احساس کردم سیدمهدي وارد اتاق شد و جلوی من به نماز ایستاد. نمازم را مدتی طول دادم که بیشتر او را ببینم. او هم نمازش را طول داد. بعد فکر کردم نمازم را تدقیر بخوانم تا پس از نماز او را بهتر ببینم و با او صحبت کنم تا به سجده رفتم چادرم جلوی صورت افتاد. بعد از سجده که سرم را از روی مهر بلند کردم دیدم هیچ کسی جلوی من نیست.

من خودم از مادرم شنیدم که می‌گفت: سه بار مهدی را مانند زمان حیاتش در منزل دیده و هر بار که او را دیده اصلاً متوجه نبوده که او شهید شده است. تازه وقتی مهدی از پیش او غیب می‌گشت متوجه این جریان می‌شده است. (۳۶)

نغمه کوثر

وقتی پیکر مطهر شهید عبدالمهدي مغفوری را آوردند حال مساعدی نداشت. نشسته بودم و گریه می‌کردم. در حزن و اندوه غوطه‌ور بودم که ناگهان صدایی شنیدم که می‌گفت: شهید قرآن می‌خواند. یکی از روحانیون محل هم که آنجا بالای سر جنازه بود قسم خورد که او هم تلاوت قرآن شهید را شنیده است.

با خود گفتم خدایا این چه شهیدی است و نزد تو چه قرب و مقامی دارد که این کرامت را به او عنایت کرده ای که از جنازه اش پس از چند روز که شهید

شده صدای تلاوت قرآن می‌آید. از جا بلند شدم که خودم هم از نزدیک این اعجاز را مشاهده کنم. وضو گرفتم بالای سرش رفتم و روی او را کنار زدم. رنگش مثل مهتابی نور می‌داد و بوی عطر عجیبی از پیکرش به مشام می‌رسید. وقتی گوشم را نزدیک صورت و دهانش نزدیک کردم، مثل کسی که برق به او وصل کرده باشند در جا خشکم زد. چون من هم از او تلاوت قرآن شنیدم. درست به خاطر دارم در همان لحظه که گوشم نزدیک دهان او بود شنیدم که این آیه را می‌خواند: اعطیناک الكوثر... پیشانی اش را بوسیدم و از کنار او برخاستم و وقتی به خانه بازگشتم از مشاهده این کرامت و مقامی که خدا به شهید عبدالمهدي داده بود دو رکعت نماز شکر بجا آوردم. شب که بعضی از اهل محل برای عرض تسلیت به منزل ما آمدند، حاج آقا سیدکمال موسوی روحانی محل هم آمد. این قضیه را که از من شنید گفت: چند نفر دیگر هم شاهد تلاوت قرآن شهید بوده اند.

همان شب بود که آخرین جملات عبدالمهدي به هنگام خداحافظی به یاد من آمد. وقتی به او گفت: من زهرا را پیش خودم می‌برم، چون تهامت ماند، گفت: صاحب اختیار هستید ولی زهرا باید عادت کند. پرسیدم مگر چند روز می‌خواهی در جبهه بمانی؟ گفت: این دفعه اگر بر روم دیگر نمی‌آیم. مرا می‌آورند، بعد خنده و خداحافظی کرد و رفت. (۳۷)

دو نیمه سیب

در منطقه عملیاتی فاو، در خط مقدم، بیرون از سنگر باش شهید غلامعلی آخوندی که پیرمرد ۶۰ ساله ای از اهالی روستای «باباعرب» جهرم و مسؤول تدارکات گردان تازه تأسیس فاطمة الزهرا از لشکر المهدی بود ایستاده بودیم و صحبت می‌کردیم. برادران رزمنده دیگری هم به نام های «مسیح کریمی» و «محمد دودمان» کنار ما بودند.

شهید آخوندی بین بچه های گردان سیب تقسیم کرده بود. در دست خود او هم سیبی بود. وی به رغم کهولت سن، بسیار شوخ و بذله گو بود، در حالی که لبخندی به لب داشت در حین خوردن سیب گفت: بچه هانگاه کنید من جلوی شما نصف این سیب را می‌خورم ولی تا چند لحظه دیگر نصفش را در آن دنیا از دست یاک حور العین می‌گیرم و می‌خورم.

نزدیک اذان ظهر بود. بچه ها پس از شنیدن این جملات طبق معمول به

او نگاهی کردند و لبخندی زدند. ناگهان صدای سوت خمپاره ای به گوش رسید. هریک از بچه ها برای در امان ماندن از ترکش خمپاره در گوش ای دراز کشیدند. پس از انفجار خمپاره متوجه شدیم آن پیرمرد پاک نهاد روستایی بر روی زمین افتاده است. به سرعت خودمان را به او رساندیم. هنگامی که به کنار او رسیدم مشاهده کردم بلا فاصله بعد از اصابت ترکش خمپاره به شهادت رسیده است و مقداری از سیب در دهان او مانده و نصف دیگر آن در دست او دیده می شود. برای اینکه سیب در دهان که قفل شده بود گندیده نشود به زحمت دهان او را باز کردم و آن مقدار سیب را که نجویده بود از دهان او بیرون آوردم. (۳۸)

بازگشت از دیدار (۳۹)

یک شب که در جبهه غرب در سنگر خوابیده بودم، یکی از دوستانم که در عملیات بیت المقدس -فتح خرم‌شهر- به فیض شهادت نائل آمده بود به خوابم آمد. بعد از احوالپرسی گفت: آقا محمود وسایلت را جمع کن، وصیت نامه ات را بنویس و آماده شو که چند روز دیگر قرار است بیایی پیش ما. من که می دانستم او به شهادت رسیده است، پرسیدم: تو از کجا می دانی که من چند روز دیگر می آیم پیش شما! گفت: اینجا کسانی هستند که به من اشاره می کنند به شما بگوییم: پیش ما خواهی آمد.

بعد از این خواب نیمه های شب با ترس و اضطراب از خواب برخاستم. تمام وجودم به شدت می لرزید. بوی مرگ چنان در مغز و جانم پیچیده بود که به کلی خودم را از یاد برده بودم. بلند شدم و دور گفت نماز خواندم. پس از این خواب روزهای متعددی در این فکر بودم که چرا خداوند مرا برای شهادت برگزیده است. از یک طرف حالت شوق داشتم که می خواستم دنیا را پشت سر بگذارم ولی با خود می گفتم براستی پس از رفتنم از این دنیای خاکی پدر و مادرم چه حال و روزی پیدا خواهد کرد. حالت توأم با ترس و شادی مرا در کش و قوس اندachte بود.

چند روزی در این حالت بودم که بالاخره در یکی از شبها همان دوستم به خوابم آمد و گفت: آقاجان شما خیلی چیزها با خودت اندیشیدی. خیلی فکرها کردی، فعلای در همین دنیایی که وابسته به آن هستی خواهی ماند. مادرست و پاهایت را از تو می پذیریم، اما خودت فعلانمی آیی. پرسیدم: بعداً چی؟ گفت: بعداً خواهی دانست. پرسیدم: اما حالا چه؟ گفت: به آن جایی که اشاره می کنم

نگاه کن. نگاه کردم دیدم همان دوستانی که قبل از شهادت رسیده اند، دور هم نشسته اند و یک جای خالی در بین آنهاست. گفت: آن جای تو است، ولی حالا نه، چون خودت خواستی بمانی. از خواب که بیدار شدم به خود گفتم: دیگر شهادت بی شهادت منتها دانستم که دست و پایم قطع می شود.

زمان گذشت. پس از مدتی در یک صبح خونین که هنوز آفتاب نزده بود، کسی مرا از خواب بیدار کرد و گفت: پاشو. در منطقه بچه ها درگیر شده اند، شما باید سریع خودتان را به جلو برسانید. پرسیدم: چند نفر؟ فرمانده گفت: هشت نه نفر آماده باشند، بروند بینند وضعیت چطور است و گزارش راسریع به ما برسانند. همین که بلند شدم فهمیدم روز حادثه است و در این روز آن خواب حقق می شود و همانطور هم شد. در کمین ضد انقلاب افتادیم و از ناحیه دست و پاتیر خورده و مجروح شدم. هفده گلوله به من اصابت کرد و تمام دوستانم در اطراف من به شهادت رسیدند. (۴۰)

به طراوت بهار

بعد از عملیات «مطلع الفجر» که در منطقه گیلان غرب انجام گرفت، پیکر چند تن از شهدا در منطقه جاماند و تخلیه اجساد شهدا به دلیل آتش دشمن ممکن نبود. بچه ها پرنده‌گانی را که قصد نشستن بر جنازه های شهدا را داشتند با تیر می زدند تا پیکر شهدا را نخورند.

جنازه مطهر یک شهید که بعد معلوم شد اهل بابل است، درست جلوی سنگر دیده بانی عراقی ها، رو بروی ما افتاده بود. بچه های واحد اطلاعات خیلی تلاش کردند او را به عقب بیاورند، اما چون جنازه درست زیر سنگر دیده بانی عراقی ها بود این کار به سادگی ممکن نبود و مخاطرات زیادی داشت. شهید ولی بیک ناصری که سرگرد ارتیش و خدمه تانک بود هر روز صبح ده بیست گلوله تانک به سمت آن سنگر دیده بانی که از بتون آرمه بود شلیک می کرد تا شاید بتواند آن را از بین بیرد، اما آن سنگر منهدم نمی شد. سرانجام در همان روزی که به شهادت رسید توانست آن سنگر را بزند و منهدم کند. در یکی از این روزها یک شهید ناصری با تانک شروع به زدن آن سنگر کرد، بچه های اطلاعات ساعت سه بعد از ظهر خود را به زیر سنگر دیده بانی دشمن رساندند و چون احتمال می دادند پیکر شهید تله شده و عراقی ها در اطراف آن مین گذاشته باشند، یک طناب به پای شهید بستند و آن را به عقب کشیدند. وقتی پیکر شهید به عقب آمد با اینکه حدود یک ماه از شهادتش می گذشت با کمال

تعجب مشاهده کردیم جسد کاملاً سالم است. پیکر مطهر شهید نه سیاه شده بود و نه عفونت پیدا کرده بود و به غیر از جای اصابت گوله ها هیچ اثر دیگری در آن دیده نمی شد. (۴۱)

زیارت بعد از شهادت (۴۲)

شهید محمدرضا عاشور پس از زخمی شدن در عملیات والفجر ۸ به یک بیمارستان در اصفهان منتقل می شود. در آنجا خانواده اش به بالینش می آیند و تالحظات آخر عمرش در کنار او می نشینند. شهید عاشور قبل از شهادت، خطاب به خانواده اش می گوید: من آرزو داشتم پس از عملیات والفجر ۸ به پابوس امام رضا(ع) بروم، ولی افسوس که حالا دیگر نمی توانم... و لحظاتی بعد به شهادت می رسد.

برادرش او را در تابوت می گذارد و روی آن پارچه ای می کشد و می نویسد: محمدرضا عاشور اعزامی از گرمزار. سپس خود و خانواده برای مهیا کردن مقدمات تشییع جنازه به تهران و از آنجا به گرمزار می روند. جنازه این شهید با بقیه شهدا به تهران منتقل می شود. در تهران به دلیل نامعلومی، پارچه روی تابوت محمدرضا، با شهیدی از مشهد عوض می شود و جنازه را به مشهد می بردند، غسل می دهند، کفن می کنند و در حرم امام رضا(ع) طواف می دهند. وقتی خانواده آن شهید برای دیدار آخر به سراغ جنازه می آیند می بینند این جنازه، جنازه شهید آنها نیست.

از آن طرف هم خانواده محمدرضا می بینند جنازه شهیدی دیگر را تحویل گرفته اند و بلا فاصله به مرکز تلفن می زنند و قضیه را اطلاع می دهند. سرانجام هر دو خانواده، شهید خودشان را تحویل می گیرند و به خاک می سپارند. در حالی که شهید عاشور به آرزویش که زیارت امام رضا((علیه السلام)) بود رسیده بود! (۴۳)

شهید تازه مسلمان

در بمباران مسجد سید اصفهان در سال ۱۳۶۵ شهیدی را به گلستان آوردند که آناتولی میرزایی نام داشت. کسانی که جسد این شهید را آورده اند اظهار داشتند: این شهید غریب است و قوم و خویشی در اصفهان ندارد. بعده متوجه شدیم این شهید قبل مسیحی بوده است. پس از مدتی که از دفن او گذشت، چند نفر مسیحی از تهران به ما مراجعه کرده و گفتند: چون این شهید

از خانواده ماست، می خواهیم از دادستانی حکم بگیریم تا قبر این شهید را نبش کرده و جسد او را برای دفن در گورستان ارامنه به تهران ببریم. گفتم: اشکالی ندارد، اگر حکم دادستانی را آورده بود در خدمت شما هستم. آنها دو روز بعد حکم دادستانی را گرفتند و به گلستان شهدا مراجعه کردند. به دستور بنیاد شهید اصفهان قرار شد صبح روز بعد نبش قبر کنیم و جسد آن شهید را جهت انتقال به تهران تحویل دهیم. همان شب که صبح روز بعد از آن قرار بود نبش قبر انجام شود، شهید به خواب آمد و گفت: من چند سال است مسلمان شده ام و دیگر مسیحی نیستم. شمانگذارید مرا از دیگر شهدا جدا کنند. صبح که از خواب برخاستم از خدا کمک خواستم که دلیلی برای این خواب و گفته آن شهید به من نشان دهد، لذا چند روزی آن افراد را معطل کردم و گفتم به دلیل رعایت مسایل بهداشتی باید چند روز صبر کنید و با بهانه های مختلف از انجام این کار امتناع کردم.

در این چند روز که آنها معطل بودند و من هم منتظر بودم که صحت آن خواب بر من نمایان شود، یک نفر از اهالی خمینی شهر اصفهان به گلستان شهدا آمد. وقتی قضیه را از من شنید گفت: اتفاقاً این شهید بیست سال رانته کامیون من بود، چند سال پیش مسلمان شد و نماز می خواند. آن شخص را با افراد آن خانواده مسیحی رو برو کردم. آنها هم قبول کردند و رفتد. بدین ترتیب جسد شهید آناتولی میرزاچی در قطعه شهادای کربلای چهار شماره ۱۱ ردیف ۳ گلستان شهادی اصفهان باقی ماند. (۴۴)

روایای شهادت (۴۵)

در تحصّن چند روزه ای که در دوران انقلاب و در اوج مبارزات مردمی در منزل آیت الله خادمی -رمضان سال ۵۷- در اصفهان تشکیل شد، شهید سیدحسین دوازده امامی که همسایه آیت الله خادمی بود شرکت فعال داشت. این فعالیت و تلاش گسترده او از دید مأمورین ساواک و شهربانی رژیم شاه مخفی نبود. شبی که به شهادت رسید، قبل از شهادت به خانواده اش پیغام دادند چون شهربانی قصد دارد به مسئله تحصّن خاتمه دهد، هر طور شده او را از رفتن به منزل آقای خادمی منصرف کنید. وقتی پدرم مسئله را بانگرانی به سیدحسین گفت: او بآناراحتی جواب داد: من خودم را وقف دین و قربانی ارزش‌های دینی می دانم، هیچ کس نمی تواند مرا از رفتن به این مجلس

ممانعت کند.

یکی از دوستانش می‌گوید: ظهر که با حسین در منزل آقای خادمی، که محل تحصین انقلابیون و مردم مبارز و روزه دار بود، خوابیده بودیم، از صدای گریه حسین بیدار شدم. علت گریه اش را پرسیم. در حالی که گریه می‌کرد گفت: در این مبارزه و تحصین خون از من است و پیام از تو. به او گفتم: این چه حرفی است که می‌زنی؟ پاسخ داد: من الان در خواب سیدی نورانی را دیدم که در اتاق را باز کرد و وارد اتاق شد. من وقتی او را دیدم فوراً از جا بلند شدم و خواستم دست او را ببوسم ولی او امتناع کرد و خبر شهادت مرا به من داد.

قبیر این شهید در گلستان شهدای اصفهان در قطعه گمنامه‌ادر رده ۳ شماره ۸ می‌باشد.^{۴۶)}

شهید گمنام (۴۷)

یک بار جسد مطهر شهیدی را به گلستان شهدای اصفهان آوردند. به دلیل عدم شناسایی شهید، سنگ قبر «شهید گمنام» برای او تهیه و پس از دفن در قطعه ثامن الائمه بر روی قبر او نصب گردید.

چهار سال پس از دفن این شهید هیچ کس از مشخصات و خانواده او اطلاعی در دست نداشت. شبی مادر این شهید در خواب می‌بیند، از طرف قبرستان خیابان فیض وارد گلستان شهدای اصفهان شده است. بعد از ورود به قبرستان در قسمتی که مرقد آیت الله فاضل هندی و آیت الله خراسانی است، پله‌هایی در جلوی او نمایان می‌شود و او از آن پله‌ها پایین می‌رود و به باغی وارد می‌شود.

در باغ محفلی نورانی می‌بیند که عده‌ای از علمای بزرگ از جمله مرحوم آیت الله ارباب و آیت الله خراسانی در آن جلسه تشریف دارند. وقتی مادر شهید به این محفل وارد و به حضور علمای حاضر در جلسه می‌رسد آنان را قسم می‌دهد که قبر فرزندش را به او نشان بدند. مرحوم آیت الله خراسانی که سالها قبل از انقلاب وفات یافته است به این زن می‌گوید محل قبر فرزند شما را آقای مگنی نژاد می‌داند. به ایشان بگو شهید گمنامی را که در نزدیکی آیت الله اشرفی اصفهانی مدفون شده به شمانشان بدهد. آن مادر شهید پس از این خواب به گلستان شهدا برای دیدن من مراجعه کرد. ولی من در آن زمان در مشهد به زیارت امام رضا(ع) رفته بودم. او این قضیه را به یکی از خانواده‌های

شدها که حاج آقاناظم نام دارد گفته بود. او هم در مشهد تامرا دید ضمن ذکر خواب مادر شهید از من پرسید: آیا چنین شهیدی را به یاد داری؟ و من تأیید کردم. وقتی از مشهد به اصفهان مراجعت کردم، سنگ قبر شهید گمنام را از روی آن قبر برداشته و سنگ جدیدی به نام شهید مهدی شریفی فرزند احمد تهیه کردیم و به جای سنگ قبر قبلی نصب نمودیم. (۴۸)

تمنای شهید

بعد از بمباران شهر اصفهان در سال ۶۵ توسط هوایپماهای عراقی که ضمن آن عده ای از مردم بی گناه به شهادت رسیدند، با توجه به تعداد کشتگان، قطعه شهادای کربلای چهار را به شهادای بمباران اختصاص دادیم. واقعیت این است که میزان تلاش من در رابطه با تعیین و آماده سازی سنگ قبور شهادای جبهه با شهادای بمباران شهرها قابل مقایسه نبود. هر شهید که دفن می شد مایک فرم مخصوص سنگ قبر تحويل خانواده او می دادیم تا آن را تکمیل و به ما برگردانند. وقتی فرم تکمیل می شد، مشخصات آن را برای سنگ تراش می فرستادیم و پایین آن برگه می نوشتم اقدام شد و آن را امضاء و بایگانی می نمودم. با توجه به مسئله ای که اشاره کردم در این میان به یکی از شهادای بمباران کم توجهی کرده بودم. ماجرا از این قرار بود که بدون اینکه مشخصات شهید مورد نظر را که یک زن بود برای سنگ تراشی بنویسم، اصل فرم مشخصات آن شهید را در قسمت اقدام شده ها بایگانی کردم. این فرم مربوط به شهید سیده زهرا معتمدی بود.

همان شب این شهید به خواب من آمد و گفت: فلانی شما فرم سنگ قبر مرا اقدام نشده امضاء کردی و جزء موارد اقدام شده بایگانی نمودی. لطفاً برای اینکه مادرم که بر سر قبر من می آید از نبودن سنگ قبر من ناراحت نشود، سنگ قبر مرا هم تهیه کن.

وقتی از خواب بیدار شدم، از کار خودم در حق این شهید پشیمان شده بودم، لذا صبح همان روز که به دفتر کارم مراجعه کردم دفترهارا بررسی کردم تا از صحت این خواب مطمئن شوم، دیدم عیناً همان طور است که در خواب دیده ام و اشتباهآن را جزء اقدام شده ها گذاشته ام. فوراً بر سر مزار آن شهیده حاضر شده و فاتحه ای قرائت کردم و از وی عذرخواهی نمودم. قبر این شهیده در قطعه دوم والفجر ۴ در شمال شرقی گلستان شهادی اصفهان واقع است. (۴۹)

شفای یار

بعد از اینکه عصبهای دستم در اثر اصابت گلوه های دشمن قطع شد، دکترها اعلام کردند که دست من یا باید قطع شود و یا اگر قطع نشود به صورت غیرفعال و بی حس باقی خواهد ماند. علت اصلی آن هم گلوه ای بود که به کف پایم اصابت کرده و اعصاب دست و پایم مختل و قطع شده بود. یکی از دکترهای معالج به نام دکتر پرنديان به پدرم گفت: اگر استخوانهایم جوش بخورند تازه مثل یک تکه گوشت می شوند. چون عصب ندارد و نمی تواند سرپا باشد. با وجود اینکه تمام آزمایشهای پزشکی که از من گرفته بودند، نشان می داد که اعصابم قطع است، ولی امید زیادی به شفای خود داشتم. دست ها و پاهای کلیه بدن را به کلی گچ گرفته بودند و نمی توانستم تکان بخورم و غذارا مثل بچه گنجشک در دهانم می گذاشتند. حدود یک سال بستری بودم. یک شب به یاد دوستان شهیدم که در سال ۶۲ در کنارم توسط ضدانقلاب در کرستان به شهادت رسیده بودند، افتادم. همه بیماران در بیمارستان خوابیده بودند و مرا غم غریبی گرفته بود. شروع به گریه کردم و به امام زمان (عج) عرض کردم: ای صاحب الزمان! ما به تو دل خوش کرده ایم اگر از همه جا و همه کس نامید باشیم از آنجایی که هیچ کس از درگاه شما نامید برنمی گردد، ما هم نامید نمی شویم. خودتان عنایتی کنید و این سرباز کوچک درگاهتان را دریابید. وقتی به خواب رفتم شهید سیدجواد صمیمی که قبل از شهادتش به من وعده محو حیات داده و اعلام کرده بود خوش شهید می شود و شهید هم شد به خوابم آمد. او روی یک صندلی نشسته بود و اسامی افرادی را که در آنجا ایستاده بودند می نوشت. یک دفعه رو به من کرد و گفت: این خودکار را دستت بگیر و اینهایی را که نام می برم در ریف سربازهای امام زمان (عج) بنویس. گفتم: آخر من که دستم ناقص است و عصب آن قطع است. گفت: بگیر و بنویس و کاری نداشته باش. خودکار و کاغذ را گرفتم و شروع به نوشن اسامی آن عده کردم. صبح که از خواب بلند شدم، با کمال تعجب و حیرت مشاهده کردم همان دستی که عصب آن کاملاً خشک شده بود و دکترها امیدی به معالجه آن نداشتند و با آن در خواب به دستور آن شهید اسامی چند تن از زمیندگان را نوشتند بودم از ناحیه مچ به خوبی حرکت می کند. از فرط خوشحالی و حیرت فریاد زدم. دکترها و پرستارها که فریاد مرا شنیدند به دور من جمع شدند. پزشک معالجم پرسید: چه کار کردی که حالا

مچت حرکت می کند؟ گفت: من خودم هیچ کاری نکردم، دیگران کردند.
 دکتر گفت: حقیقت امر را به من بگو. من هم خوابی را که دیده بودم برایش گفت. جالب اینجاست که یکی از همسایه های مادر قزوین خواب دیده بود که من شفا گرفته ام و به پدرم هم این خواب را گفته بود و بدون اینکه از بیمارستان به خانواده ام خبر شفای مرا بدنه، عده‌ای از مردم روستای مابه بیمارستان آمدند و گوسفند قربانی کردند. صبح آن روز از استخوانهای شکسته دستم عکس گرفتند و با تعجب عکس آن را با عکس هایی که دیروز از دستم گرفته بودند، مقایسه کردند. دکتر معالجم با کمال ناباوری گفت: استخوانها جوش خورده اند! این در حالی بود که روز قبل دکتر پرندیان وقتی عکس دستم را دید گفت: استخوانهای دستت مثل دو آدم قهر با هم فاصله دارند و جوش نمی خورند و اضافه کرد اعصاب دستت که قطع است هیچی، حالا استخوانهای دستت هم جوش نمی خورد.

بعد از این حادثه عجیب ۲۴ ساعت نگذشت که گچ هارا باز کردند. وقتی دکتر از من خواست دست و پایم را تکان بدhem، در حالی که دست و پا هایم به شدت لاغر و ضعیف شده بودند آنها را تکان دادم، خودم از تعجب و وحشت فریاد کشیدم. یک هفته بعد از بیمارستان مرخص شدم.

بسیجی شهید جواد صمیمی اهل آباده شیراز بود. شب خدا حافظی مابا یک دیگر قبل از حمله، هنگامی که می خواست جلو برود، گفت: می خواهم رازی را باتو در میان بگذارم، منتهی می خواهم ببینم مرد شنیدنش هستی یا نه؟ گفت: بگو. گفت: من بارها و بارها مجروح شده ام و دیگر رویم نمی شود به شهرمان برگردم، از خدا خواسته ام که این بار در شهادت را به روی من باز کند. بدان که قسمت تو هم یاشهادت است یا مجرحیت و راه سومی برایت وجود ندارد. او آن قدر به شهادت خود اطمینان داشت که می گفت: از خودت یک چیزی بنویس و عکسی هم از خودت به من بده که من برای خانواده ام بفرستم تا وقتی به شهادت رسیدم خبر شهادت مرا به تو اطلاع دهند! (۵۰)

مرگ آگاهی (۵۱)

یک روز پیش از ظهر که غذارا آماده کرده بودم و مدرسه محمدحسین شیفت عصر بود او را صد اکردم که بباید ناهارش را بخورد. محمدحسین کلاس دوم راهنمایی بود. چه های دیگرم که صبح به مدرسه رفته بودند هنوز

به خانه برنگشته بودند و من و حسین در منزل تنها بودیم. حسین را صدا کردم جواب نداد، فکر کردم به بیرون از خانه رفته است، وقتی از جلوی آشپزخانه رد شدم معلوم شد خوش را پشت دیوار مخفی کرده است. چون ناگهان صدایی درآورد که به خیال خوش مرا بترساند. به او گفت: کجا بودی که جوابم را نمی دادی؟ گفت: سر قبرم نشسته بودم. چون فکر کردم دارد سر به سرم می گذارد، پرسیدم: قبرت کجا بود؟ گفت: قبر من در بهشت زهراست. قطعه ۲۴ ردیف ۱۱.

من اهل قم هستم و همیشه یک راست از کرج به قم می رفتم و اصلاً به بهشت زهرا که قبرستان تهران بود، نرفته بودم. پرسیدم: قطعه دیگر چیه؟ بعد به شوخي به او گفت: مرا یک دفعه به بهشت زهرا بیرون بیینم قطعه چیه! حسین گفت: هنوز نوبت نشده. به او گفت: چراتو خودت می روی سر قبر مرحوم آقای طالقانی، خوب یک دفعه هم مرا بیرون به بهشت زهرا فاتحه ای بخوانم. جواب داد: بعدها اینقدر خودت به بهشت زهرا بروی که سیر شوی. احساس کردم مثل اینکه این حرفهارا جدی می زند، با تعجب و نگرانی از او پرسیدم: این حرفها چیست که می زنی؟ گفت: هنوز نوبت تو نشده که بروی بهشت زهرا.

پس از اینکه خبر شهادت حسین را شنیدیم و برای دفن نیمه پیکر او به بهشت زهرا رفتیم، تازه فهمیدم بهشت زهرا اینجاست و حرفهای حسین یکی به یکی جلوی من مجسم شد و مهمتر اینکه درست مطابق پیشگویی خوش وی در قطعه ۲۴ ردیف ۱۱ به خاک سپرده شد. (۵۲)

شهید رئوف

بعد از خبر شهادت حسین پیکرش را آوردنده و در بهشت زهرا به خاک سپرده. من که جنازه حسین را نمیده بودم، خیلی ناراحت بودم، چون بعد از شنیدن نحوه شهادت او فکر می کردم لابد نصف بدنش در خرمشهر مانده و در بهشت زهرا دفن نشده است. لذا به برادرش داوود گفت: عکس نحوه شهادت و جسد حسین را تهیه کن و به من نشان بده. بیینم چگونه بوده است؟ گفت: نمی شود. برای همین خیلی ناراحت بودم و کارم در خانه همیشه گریه بود.

یا ک شب حسین به خوابم آمد. پیراهن سفید و شلوار مشکی پوشیده بود. گفت: مادر چرا این همه گریه می کنی؟ گفتم: گریه نمی کنم پیاز پوست کنده ام لذا از چشم اشک می آید. خواهرم که کنارم نشسته بود از حسین پرسید: حسین، آنجا که رفته ای جایت خوب است؟ حسین رو کرد به من و گفت: بله. البته اگر این با گریه هایش بگذارد. وقتی بیرون آمدم شانه اش را به من زد و گفت: خوب به من نگاه کن، به او نگاه کردم. گفتم: می گویند بدن نصف شده است. پیراهن سفیدش گلهای سیاهی داشت. دوباره به من گفت: مادر قشنگ مرانگاه کن و ببین همه جای تنم و بدنم سالم سالم است. دوباره به او نگاه کردم و دیدم سالم است. در این لحظه از خواب بیدار شدم. (۵۳)

هدیه عالم غیب

شبی در خواب دیدم در باغ بزرگی زیر درخت اناری نشسته ام و زنی به سویم می آید. لباسش مانند لباس ما - زنان عشایر - نبود، چادر عربی سرکرده بود و سینی بزرگی هم در دستش دیده می شد. قبل از اینکه به من برسد از جا برخاستم و سلام کرد. پرسید: صغیر تویی؟ گفتم: بله. سینی را به طرفم دراز کرد و با خوشروی گفت: بگیر! این هدیه برای توست.

در کف سینی بر روی پارچه قرمزی کیف کوچکی به رنگ دانه های سرخ انار بود. وقتی به طرف خانه راه افتادم، دختران عشایری که آنها را نمی شناختم، سر راهم را گرفته و شادی می کردند. شنیدم می گفتند: داخل این کیف یک مهره قیمتی است که هدیه امام حسین ((علیه السلام)) می باشد. از خواب که برخاستم، هنوز صدایشان در گوشم بود: مهره قیمتی.... هدیه امام حسین ((علیه السلام))!....!

عرق سردی بر پیشانیم نشسته بود. داخل چادر تاریک بود. از صدای نفسهای آرام گل خانم و شوهرم محمد، می شد فهمید هنوز نیمه شب است. شوکی در خودم احساس می کردم که نمی توانستم تا صبح صبر کنم. خواستم بیدارشان کنم و تایادم نرفته خوابم را بگویم ولی این کار را نکردم و به انتظار صبح ماندم.

برادرم ملای ایل بود. خوابم را که شنید به فکر فرو رفت. پرسید: حامله هستی؟ سرم را پایین انداختم و نتوانستم چیزی بگویم. گفت: ان شاء الله بچه ات پسر است. راستی گفتی رنگ هدیه آن زن سرخ بود؟ گفتم: بله. باز به فکر فرو رفت. خواست چیزی بگوید، اماناگهان حرفش را خورد و ساكت شد.

نگران شدم، گفت: نگران نباش صغیری. ان شاءالله این بچه در خط امام حسین ((علیه السلام)) خواهد بود.

می دانستم این همه حرفهای او نبود. انگار چیز دیگری هم می دانست اما نمی خواست به من بگوید.

پنج ماه بعد که ایل از ییلاق برگشته بود و ما در زمینهای روستایی قفات ملک اتراق کرده بودیم، هنگام آمدن آن مهره قیمتی رسید و فرزندم احمد به دنیا آمد.

حالا بخش اول آن خواب تعبیر شده بود و من در انتظار تعبیر بخش دوم بودم. همان که برادرم نخواسته بود بگوید، آن چه بود؟

به دلم برات شده بود که وقت تعبیر آن خواب رسیده. خوابی که بیست و هفت سال پیش دیده بودم. احمد گفت: مادر، این وقت صبح چرا زحمت کشیده ای، من که شب با شما خدا حافظی کردم؟ او را بوسیدم، او هم دست مرا بوسید. گفت: اگر اولاد نااھلی بودم، مرا حلال کن مادر! چیزی نگفتم. اما همین که چند قدمی برداشت، دلم آرام نگرفت.

آخر من برای کار دیگری آمده بودم. تمام شب را به همین فکر کرده بودم. اگر این کار را نمی کردم، تازنده بودم حسرت بر دلم می ماند. گفتم: احمد، بواشر! ایستاد. گفتم: سرت را بالا بگیر می خواهم زیر گلویت را ببوسم، و زیر گلویش را بوسیدم. احمد رفت و به شهادت رسید و نیمه دیگر خوابی که دیده بودم تعبیر شد. (۵۴)

مستجاب الدعوه

به همراه برادر مصطفی موحدی برای کنترل سنگرهای مسیر می رفتیم که دیدیم علی آقا هشت نفر از بچه هارادر خود جمع کرده و برایشان قرآن می خواند. تا برادر موحدی رفت که تیربار را کار بگذارد، پیش خودم گفتم: به جمع صمیمی بچه ها عرض ادبی بکنم. نرسیده به بچه ها پوست هندوانه بزرگی به زمین افتاده بود. تعجب کردم. چون آن زمان تدارکات به این سادگی ها نبود که بتواند هندوانه به جزیره مجنون بیاورد. سلامی کردم و گفتم: خیر است هندوانه از کجا رسیده است؟ گفتند: از دعای علی آقا به ما رسیده! سؤال کردم: یعنی چه؟ تعریف کردند: کلاس قرآن علی آقا که تمام شد، هر کس چیزی هوس کرد. علی آقا گفت در این گرما اگر خدا برساند، فقط یک هندوانه خنک می چسبد.

چند دقیقه ای نگذشته بود که چشم یکی از بچه هابه هندوانه بزرگی در نهر آب افتاد. اول فکر کردیم پوست هندوانه است. اما وقتی باتکه چوب آن را از نهر بیرون آوردیم، دیدیم هندوانه ای به وزن هفت هشت کیلو است. به

محض اینکه علی آقا هندوانه را دید، با دست به سرش کوبید و فرار کرد.
علی در آن لحظه و در بین بچه هاشرمنده و سربه پایین نشسته بود. انگار خجالت می کشید به چشم کسی نگاه کند. من آنجا باروح بلند او آشناشدم و دانستم که روزگاری یکی از مردان نمونه جنگ خواهد شد. شهید علی ماهانی بعدها به لقاء معبدش رسید. (۵۵)

روزی دیدم علی آقا کنار منبع آب مشغول و ضو گرفتن است. یادم افتاد یک انگشتی عقیق را که از مشهد مقدس برایش آورده ام هنوز به او نداده ام. همین طور که مشغول وضو بود، انگشتی را تقدیمش کردم. یکباره رنگ از رویش پرید. تعجب کردم و پرسیدم: علی آقا مثل اینکه ناراحت شدید؟ سوغات مشهدی آقا امام رضا را قبول نمی کنید؟ وقتی حالش جا آمد گفت: نه ناراحت نشدم. درست همان لحظه که شما انگشتی را پیش آوردید با خود گفتم: کاش من هم یک انگشتی عقیق داشتم تا از ثواب آن بی بهره ننمam. (۵۶)

هر وقت فشارهای روحی عذاب می داد می رفتم سراغ علی آقا. وقتی می گفتم به چه دلیل آمده ام، فقط نگاه می کرد. همان نگاه و آرامش و اطمینانی که در حرکات او بود، دلم را آرام می کرد. چه رسد به اینکه دو آیه از قرآن هم بخواند و قسمتی از آن را تفسیر کند. (۵۷)

دست شفابخش

در سال ۱۳۷۸، (۱۶) سال پس از شهادت همسرم علی اصغر) به شدت بیمار شده بودم. بیماری گواتر داشتم و حدود ۸ ماه تمام هرچه به دکتر مراجعه می کردم فایده ای نداشت و بهبودی پیدانمی کردم. از این موضوع خیلی ناراحت بودم.

شبی با احساس ناراحتی به رختخواب رفتم و شوهرم را در نظر آوردم و به او گفتم: شما هم که مرا فراموش کرده اید و به خواب مانمی آیی، این عبارات را بادلی شکسته و چشمانی پر از اشک با همسر شهیدم مطرح کردم و به خواب رفتم.

در خواب دیدم قبر باز شدو همسرم از قبر بیرون آمد و از قبرستان به روستاوی که زادگاهش بود به سبزوار آمد، وقتی بالای سرنش رفتم، دیدم

پاک هایش بهم می خورد. می دانستم که او شهید شده است، در خواب به خودم گفت: علی اصغر زنده است. وقتی این جمله را با خود زمزمه کردم دیدم چشمهاش را باز کرد و با من صحبت کرد و گفت: چرا ناراحت هستی؟! بعد دستش را به گلویم کشید و گفت: ناراحت گلویت نباش! بعد به حامد

— پسرم که موقع شهادت پدرش ده ماهه و آن زمان یک جوان ۱۷ ساله بود — نگاهی کرد و خنید. پس از لحظاتی از خواب بیدار شدم. به ذهنم آمد که دوباره بروم و از گلویم آزمایش مجددی بگیرم. وقتی دکتر نتیجه آزمایش را دید باتوجه گفت: گلویت حالت طبیعی پیدا کرده است. و از آن پس هرچه زمان می گذشت گلویم بهتر می شود بطوری که مصرف دارو را کاملاً قطع کردم و بهبودی کامل یافت.

پاسدار شهید علی اصغر کلاته سیفری فرزند محمد علی عضو گردان جبار لشکر ۵ خراسان بود که در سال ۱۳۶۲ در عملیات خیبر به شهادت رسید و در روستای زادگاهش در ۵ کیلومتری سبزوار مدفون گردید. (۵۸)

قامت نورانی

نزدیک ظهر بود که چند تن از خواهان سپاه خبر شهادت همسرم را آورند. پس از شنبیدن این خبر جانسوز به آنها گفتم: تنهای سؤالی که از شما دارم این است که جنازه همسرم الان کجاست؟ می خواهم آن را از نزدیک ببینم. همراه آنان به سرداخانه مصلای سبزوار که اجساد مطهر شهدارا به آنجامی بردند رفتم و از نزدیک جسد غرقه به خون شوهرم را دیدم.

پس از مراسم تشییع و تدفین پیکر مطهر شهید به سرداخانه رفتم. شب هنگام اطرافیانم به خواب رفته بودند ولی من خوابم نمی برد. ناخودآگاه متوجه محلی شدم که هر وقت علی اصغر به خانه پدرم می آمد در آن محل سجاده اش را پهن می کرد و نماز اول وقت می خواند، تا چشم به آن محل افتاد دیدم گویاش شوهرم به حال قیام ایستاده و در حال نماز است و سرتاپا و اطراف او را نور زردرنگی که به سفیدی متمایل بود فراگرفته است. با خود گفتم: حتماً از فرط ناراحتی چهار خیالات شده ام! چون علی اصغر را همین امروز دفن کرده ایم. بر همین اساس برای اینکه بر خیالات و تصورات خود غلبه پیدا کنم، صورتم را از آن نقطه برگرداندم ولی حس غریبی به من

می‌گفت دوباره به آن نقطه نگاه کن. از فرط کنجکاوی توأم با شوق دوباره صورتم را برگرداندم و به آن نقطه نگاه کردم، دیدم نه خیالات نیست خدا می‌داند خود علی اصغر بود که در آن نقطه ایستاده بود و از سرتاپایش نور می‌بارید.

پس از اینکه باور کردم دچار خیال نشده‌ام، بادیدن قامت نورانی او آرامش عجیبی سراپای وجود مرافراگرفت. این آرامش چنان مرادر خود فروبرد که بلاfacسله به خواب رفتم.(۵۹)

فریادرس معشوق

سیداحمد رحیمی دانشجوی سال چهارم رشته پزشکی بود که برای دفاع از اسلام به جبهه رفت. در جبهه مجروح و پس از ۱۷ روز به شهادت رسید. قبل از عملیات والفجر یک به دزفول - که موقتاً در این شهر ساکن شده بودیم - آمد و با هم به نماز جمعه دزفول رفتیم. سید در این فاصله به من آمادگی می‌داد و می‌گفت: خوابی دیده‌ام که نمی‌توانم برای تو تعریف کنم! ولی همین قدر به تو بگویم که می‌دانم دیگر به پیش تو بر نمی‌گردم و اگر هم برگرم به حدی مجروح هستم که نمی‌توانی با من بیایی. بعد گفت: پس از عملیات اگر از من خبری نشد در دزفول تنها نمان، بليط بگير و به شهر خودمان برو.

پس از عملیات از او خبری نشد. دوستان هم رزمتش می‌گفتند: در عقب نشینی سید را دیدیم که باناراحتی از وضعیتی که پیش آمده بود آرپی‌جی یکی از هم‌زمانش را گرفت و برخلاف مسیر حرکت بچه‌ها، خود را به بالای تپه‌ای رساند تا هم جلوی پیشروی عراقی هارا بگیرد و هم فرصتی ایجاد کند تا بچه‌ها بتوانند راحت‌تر عقب نشینی کنند. ۲۵ روز از شهادت سید جنازه اش را به عقب آوردند. وقتی بالای سر ایشان رفتم خیلی ناراحت شدم، چون مشاهده کردم جنازه همسرم کاملاً سوخته و نکه نکه شده و فقط قسمتی از پای او که قبلًاً مجروح شده بود سالم مانده است. بر روی پیشانی، زیر گلو و جاهای مختلف بدنش اثرات ترکش دیده می‌شد که بعضًا شکافته شده بود.

شش ماه بعد شبی سید را در خواب دیدم، لباس خاکی بسیجی بر تن کرده بود. از او پرسیدم: این پیراهن چیست که بر تن کرده‌ای؟ گفت: خیلی گشته ام تا نوانسته ام این را در کانالی پیدا کنم و بپوشم. بعد رو به من کرد و گفت: تو چرا این قدر از بابت من ناراحت هستی؟ و ادامه داد: من در اینجا از ناراحتی تو

ناراحت و معذب هستم. بعد گفت: باور کن در موقع شهادت بقدرتی لذت بردم و از زدن تانکهای عراقی خوشحال شدم که حدّی ندارد. همچنین گفت: در موقع شهادت هیچ درد و رنجی احساس نکردم، چون حضرت ابوالفضل العباس (علیه السلام) به دادم رسید و امام زمان (عج) هم بالای سرم نشسته بود.

پاسدار شهید سیداحمد رحیمی فرزند سیدمحمد رضا اهل بیرجند در مورخه ۶۲/۱/۲۳ در عملیات والفجر یک در منطقه شهرهانی به شهادت رسید و در گلزار شهدای بیرجند به خاک سپرده شد. (۶۰)

اعجاز عشق

برادرم محمدعلی بارها و بارها مجروح شده بود، اما در سال ۱۳۶۵، در عملیات کربلای یک -فتح مهران - چندین ترکش فک او را از ناحیه تحتانی سوراخ نموده و جراحت شدیدی پیدا کرده بود و دائمًا از محل جراحت، بزاق و خونابه جاری می‌شد. این حالت با نوشیدن مایعات شدت می‌یافت، به طوری که هر زمان مایعات می‌نوشید مقداری از آن از ناحیه جراحت جاری می‌شد و زخم را مرطوب می‌نمود. درد جراحت محمدعلی را شدیداً آزار می‌داد، به گونه‌ای که برای جلوگیری از ناله‌ها و فریادهایش حوله در دهان خود فرو می‌کرد تا موجب ناراحتی دیگران نگردد.

به بیمارستانی در تبریز منتقل گردید. طبق نظر پزشکان معالج تههاره مداوای او خشکانیدن محل جراحت از داخل بود که این عمل برای او خطراتی نظیر چروکیدگی قسمتی از صورت، نایینایی یک چشم و همچنین ناشنوایی کامل را به دنبال داشت.

درد مجروحیت از یک سو و فقدان حضور در جبهه به واسطه بستری شدن در بیمارستان از سوی دیگر محمد را سخت آزرده خاطر کرده بود.

پدر و دایی محمدعلی پس از شنیدن خبر مجروحیت وی خود را به تبریز رساندند و پس از گفتگو با پزشکان و اطلاع از وضع محمدعلی بانامیدی او را به گرگان آوردند.

محمد در گرگان بلا فاصله توسط پزشکان مورد معاینه قرار گرفت. اما پزشکان گرگان نظریه پزشکان تبریز را تأیید نمودند و محمدعلی به ناچار در بیمارستان پنجم آذر بستری گردید. این در حالی بود که در روز به روز شدت می‌یافت.

چند روز بعد اعضای خانواده با چند تن از فامیل در خانه نشسته بودیم،

همه ساکت بودند، از آسمان و زمین غم می‌بارید.

در سکوت ما چیزی بود که همه در آن حس مشترک بودیم. پدرم نگاه رنجورش را به آسمان دوخته و سر بر دیوار تکیه داده بود. تکیه گاهش، امیدش، ثمره عمرش، پاره جگوش ذره ذره پیش دیدگانش در هم می‌شکست. از دریای دردی که در نگاهش بود شعله رنجی زبانه می‌کشید، هیچ کاری نمی‌توانست بکند جزء آنکه چشم به درگاه رحمت حق بدوزد، پدر پناهی جزء پروردگارش نمی‌شناخت. بی شک این هم امتحان الهی بود.

محمدعلی ساخت برایش عزیز و مایه افتخار و سر بلندی بود. من در نگاهش می‌خواندم چه می‌کشد. دایی ام (حاج حسینعلی گرزین) چشم به زمین دوخته بود. گویی از خاک خسته همان را می‌طلبید که پدرم از آسمان. دایی نگاهش را گرد جمع ما چرخاند، در نگاهش سؤالی بود و در جستجوی یافتن جواب بی تابانه پرپر می‌زد. اما چه جوابی؟! به نگاه برق امیدی تمام چهره اش را روشن کرد، لبانش لرزید، چیزی نشنیدم. اما عباس پسر دایی خردسالم از کنارم برخاست و به سویش رفت.

آری عباس خردسالم یادگار شهید قربانعلی گرزین بود.

دایی حسین علی دست بر شانه های عباس گذاشت و رو به رویش نشست و نگاه در نگاه عباس دوخت و با صدای لرزان که موجی از شوق و خواهش در خود داشت خطاب به عباس گفت: عباس جان تو که از وضعیت محمدعلی باخبری، دکترها گفته اند تا محل زخم خشک نشود، نمی‌توانیم کاری بکنیم و با این وضع می‌ترسم خدای ناخواسته محمدعلی تاب و طاقت نیاورد، درد او هم روز به روز بیشتر می‌شود و از کسی کاری بر نمی‌آید، همه برای سلامتی محمدعلی نذر و نیاز و دعای فراوان کرده ایم. اما شاید لیاقت استجابت دعا را نداشته ایم، عموجان، تو امشب به گلزار شهداء برو و وضعیت محمدعلی را بآ پدرت -شهید قربانعلی گرزین -در میان بگذار و از او بخواه تادعاهای ما اجابت شود و محمد سلامتی اش را به دست آورد و از این همه رنج رهایی یابد.

Abbas خردسالم نیمه شب با دلی آنده از درد و غم به گلزار شهداء روستای قربان آباد که در مجاورت منزلشان است می‌رود و بر سر قبر پدر می‌نشیند و با لحن کودکانه اش با پدر چنین سخن می‌گوید: پدرجان! تو می‌دانی که وقتی شهید شدی من سن و سال کمی داشتم از اینکه شهید شدی و مرادر این سن تنها گذاشتی از تو ناراحت نیستم و بی تو بودن را تحمل می‌کنم تابه حال هم این رنج را مردانه تحمل کرده ام، اما تحمیل درد کشیدن و پرپر شدن

محمدعلی راندارم. از تو می خواهم همین امشب شفای محمدعلی را از خدای خود بگیری! اگر چنین نکنی دیگر اصلاً به سر مزارت نمی آیم.

عباس ساعتی را با همان زبان کودکانه با پدر سخن می گوید و بر خواسته اش اصرار می وزد و ساعتی بین ترتیب می گزند و در حالی که چشمانش از شدت گریستان قرمز شده بود به خانه بر می گردد.

پس از آن عباس هرگز با کسی نگفت که آن شب بین او و پدرش چه گذشت. وقتی صبح طبق معمول برای عیادت به بیمارستان رفتیم، محمدعلی را دیدیم که روی تخت بیمارستان نشسته و گویا منتظر خانواده است. وقتی ما را دید از تخت به پایین پرید و فریاد آورد پدر جان، دایی حان، مادر جان؛ معجزه! معجزه! مادر غمیده و پدر رنج کشیده در حالی که از شوق حلقه اشک در چشم داشتند پرسیدند چه شده است؟ محمدجان بگو ما هم بدانیم، چه شده، کدام معجزه؟

محمد با هیجان تمام حکایت کرد شب گذشته تانیمه های شب درد عجیبی داشتم و هر بار که گاز استریل را از محل جراحت بر می داشتم خیس بود. اما از ساعت یک نیمه شب تا این لحظه محل جراحت هیچ ترشحی نداشته است. پدر همانجا دست هارابه آسمان گرفت. بلا فاصله به پزشکان معالج محمد اطلاع دادند. آنان ابتدا باورشان نمی شد، اما وقتی بر بالین محمدعلی حاضر شدند انگشت حیرت بر دهان گرفتند و گفتند: این حادثه را نمی توان با قوانین علمی توجیه کرد. آنها کلمه معجزه را به زبان می آورندند.

دایی برای محمدعلی و پزشکان ماجرای عباس و درخواست او از پدر شهیش را بازگو نمود و این که درست همزمان با آمدن عباس از گلزار معجزه شهید نمایان گردیده است.

پزشکان روز بعد پس از چهار ساعت عمل جراحی ترکش هارا بیرون آورندند و محمدعلی سلامتی اش را بازیافت.^(۶۱)

بشرط حیاة عندرب (۶۲)

از دیگر جریاناتی که به واسطه توسل به امام حسین (علیه السلام) در محرم ۱۳۶۶ بر من واقع گردید این بود که:

یک شب بعد از انجام عهدی که با خود نمودم و آن خواندن زیارت عاشورا و قرآن برای امام زمان (عج) و امام حسین (علیه السلام) بود، بعد از عزاداری در بقعه متبرکه علی مالک جهت استراحت با یکی از برادران به منزل ایشان رفتیم. بعد از انجام مقدمات خواب و گستردن اسباب خواب، خوابیدیم.

در حدود ساعت ۲ صبح، در عالم خواب، بعد از جریاناتی که به وقوع پیوست در حالی که اسلحه‌ای در دست داشتم یکی از برادران را دیدار کردم و او به من نویدی را داد و گفت: سید تو و سه نفر دیگر شهید خواهید شد و مرا نزد لوحی که پرده‌ای بر روی آن کشیده شده بود، برد. پرده را کنار زد و گفت: ببین، اسم های ما چهار نفر بر روی آن ثبت گردیده است. بعد روی آن را پوشاند و من با همان وضعی که داشتم رفتم نزد چند تن از برادران که اولین کسی که با او برخورد نمودم، شهید سید هبت الله فرج الله‌ی بود که با هم و چند تن دیگر از برادران دور یک سفره نشستیم و با هم غذا خوردیم. بعد از این جریان که در عالم خواب اتفاق افتاد، از خواب بلند شده و به شکرانه این بشارت بشیر، سوره انا ارزل نارا خوانده و سه بار سوره توحید را تلاوت نمودم و دعای **فَلَّا إِلَهَ مِثْلُهُ مَالِكُ الْمُلْكَ رَابِّ الْأَرْضَ** را بر زبان جاری ساختم و بعد از نماز صبحگاهان سجده شکر به جای آوردم.

اصلاح امور

قبل از عملیات کربلای ۴ در سال ۱۳۶۵ زمانی که وارد جزیره مینوی آبدان شدیم به نزد برادران اطلاعات لشکر رفتیم که برادر شهید سید هبت الله فرج الله‌ی در آنجا حضور داشت. بعد از مدتی احوال پرسی و سلام و علیک کردن با برادران، سید اول آن برادری که من همراه او بودم را بوسیله موتور به مقر مارسانید و بعد آمد مرابه آنجا بر ساند که در مسیر رفتن، سید به من گفت: آیا اگر چیزی را به تو بگوییم قبول می‌نمایی؟ چون می‌دانستم چه چیزی را می‌خواهد مطرح سازد، به او گفتم: من اول چیزی را به تو می‌گوییم اگر قبول کردی، من هم قبول می‌نمایم. سید گفت: آن چیست؟ گفتم: «هل جزاء الاحسان الا الاحسان»؟ سید گفت: من قبول کردم، باشد، بعد من به او گفتم: من هم قبول نمودم، باشد.

عهد کردیم که برای همیگر دعا نماییم که خداوند عاقبت مارا ختم به خیر نماید. سید در کربلای ۵ در سال ۱۳۶۵ شهید گشت و من میراث دار او گشتم. از خداوند جل شانه می‌خواهم که کفیل امورم باشد و یاری صدیق و پاک دل برای آن برادر شهید عزیز باشم، ان شاء الله.

در حدود تاریخ ۲۰/۶/۲۰ بود که در منطقه کردستان نزدیکیهای سرداشت بر روی یکی از یالهای کوه لک لک مستقر بودیم. در تاریخ مذکور صبح به دیدن برادران رفتم تا جویای حال آنها گردم. بعد از دیدار با آنها سراغ سنگری

رفتم که دستگاه مخابراتی در آنجا کار گذاشته بودند. بعد از احوالپرسی با یکی از برادران که نگهبان بود، به او گفتم: تو برو صبحانه بخور و من به جای تو پست می‌دهم، او هم قبول نمود و رفت. بعد از چند لحظه نگهبانی دادن، چشمانم بدون اراده در حالی که بیدار بودم بسته شد، یک دفعه متوجه گردیدم چیزی همانند پرده از جلو چشمانم برداشته شد. در آن حالت بودم که دیدم یک نفر پشت چیزی مانند میز نشسته است. جلو رفتم و از او سراغ سید هبت اللہ را گرفتم. او گفت: صبر کن از یکی دیگر از برادران خبری بگیرم و جوابت را بدهم، وقتی که سراغش را از آن برادر می‌گرفت، آن برادر دیگر به یک باره در جلو محاصر گردید. دیدم آن برادر در حالی که دفتری بزرگ که شبیه دفترهای حضور و غیاب است جلویش قرار دارد. به برادر قبلی گفت تأمل کن تانگاهی به دفتر بیاندازم. در این میان من نگاه به دفتر نمودم، زمانی که صفحه ای که متعلق به سید بود را درآورد یک لحظه نگاهش کردم و دیدم چیزی داخلش نوشته نشده، بعد متوجه شدم که سفید است و اینکه چیزی در آن به ثبت نرسیده بود همان سیئات و معاصی بود. که در عالم دنیا مرتكب گردیده و از پرونده اعمال او پاک گردیده، و در همان آیاتی که در سوره محمد ((صلی الله علیه و آله)) درباره کسانی که در راه خداوند متعال شهید می‌شوند به ذهن خطور کرد که:

وَالْأَذِنَ فَتَّلَوْا فِي سَبِيلِ اللهِ فَلَنْ يُضْلَلَ أَعْمَالُهُمْ (۴) سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ
بِاللهِ (۵) وَيُذْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَقَهَا لَهُمْ (۶)

عرض ادب به حضرت

در تاریخ ۱۱/۵/۶۶ در منزلی که مخابرات لشکر ۷ گرفته بود، جهت صرف ناهار رفته بودم، قبل از اخبار ساعت ۱۴ رادیو در برنامه ای با عنوان «در تاریخ آورده اند که» داستانی از شیخ مرتضی انصاری نقل می‌کرد که: یک روز شیخ همراه باتعدادی از دوستانش از نجف اشرف به سوی بصره رفت. در بازگشت از بصره چند ساعت زودتر به نجف اشرف رسیدند و مجبور شدند چند ساعت اوائل صبح را پشت دروازه شهر بمانند. در آن میان یکی از همراهان به شیخ گفت: در گذشته ما از علماء و بزرگان کراماتی مشاهده کرده و شنیده ایم، پس چرا شما کرامتی از خود نشان نمی‌دهید تا دروازه بر روی شما باز شود؟ شیخ در جوابش گفت: خیلی از کرامات آنها بعد از مرگشان هویدا گشته است. بعد از اتمام این داستان، سید مجتبی موردنگر از بچه های مسجد زینب ((علیها السلام)) به

دنبال این داستان گفت: یکی از دوستان شیخ شبی می‌بیند که شیخ با فانوس در حال راه رفتن در کوچه ای می‌باشد، دنبال او را می‌گیرد ولی شک دارد که آیا او شیخ است یا نه، تا اینکه وارد خرابه ای می‌شود. دوست شیخ منظر می‌ایستد تا شیخ از خرابه خارج شود، چون مطمئن می‌گردد که او شیخ است دوست شیخ از او می‌پرسد که در این وقت شب برای چه کاری وارد خرابه شده است؟ شیخ در جواب می‌گوید: چیزی را به شما می‌گویم به شرط آنکه تا زنده ام برای کسی نگویید، بعد از این به دوستش می‌گوید: هرگاه به مشکلی برخورد می‌کنم که قابل حل شدن نباشد زیارت جامعه کبیره را می‌خوانم و بعد وارد این خرابه می‌شوم و با امام زمان(عج) ملاقات می‌نمایم و مسائل و مشکلات خویش را به ایشان عرض می‌کنم و آن وجود عزیز برای من رفع می‌نماید.

به دنبال این جریان فردای آن شب که دوشنبه بود و شب میعاد، بعد از خواندن یکی از سوره‌هایی که با «یُسَبْحُ» شروع می‌شود، با آقا امام زمان(عج) به مناجات پرداختم. بعد از راز گفتن با آن عزیز جانها زیارت جامعه کبیره را خواندم، باشد که با این توسل، از جانب آن امام جبین گشایشی و وسعتی در مشکلات امورم پدید آید. بعد از زیارت و انجام مقدمات خواب بستر خواب را انداخته و خوابیدم. در نیمه های شب بی اختیار از خواب بیدار شدم و احساس کردم کسی آمده که یک دفعه بر زبانم السلام علیک یا بقیة الله فی الارضین روحی و ارواح العالمین لتراب مقدمه الفداء جاری شد. بعد از این سلام شخصی آن بزرگوار و عظیم الشأن را دیدم که در جواب گفت: «و علیک السلام» (روحی فدا).

شهید بر جانها

در یکی از روزهایکی از دوستان نزد ما آمد و چون در جریان رابطه مابا آن امام مبین سلام الله علیه بود درخواست نمود که این شعر را خدمت آن وجود مبارک و عزیز جانان عرض نمایم:

پر پروانه اگر سوزد افتاد بن شمع** دل او در تب شوق طیران می سوزد
من این شعر را چند بار نزد خودم تکرار نمودم. در طی روز روی مسئله ای فکر می کردم که آیا آن را انجام دهم یا نه؟ در یک لحظه به ذهنم گذشت که آن را انجام ندهم. این جریان از یادم رفت و سپری شد، تا این که شب به

محل همیشگی قرار با آقایارفتم. مرا حل و شرایطی را انجام دادم و به منزل بازگشتم. شب بعد از انجام مقدمات خواب، بستر خواب را انداخته و خوابیدم. شب در عالم خواب واسطه‌ای از طرف آقا آمد و گفت: مسأله را که برای یک لحظه در ذهن گذراندی که انجام ندهی، بجایش بیاور. بعد از خواب من رفت.

صبح که از خواب بیدار شدم، متوجه منظور آنچه را که در خواب دیده بودم، شدم. منظور این بود که ما از کوچکترین امور شما غافل نیستیم و گواه و شاهد بر تمام اعمال و افکار و سکنات شما، حتی کوچکترین اموری که در کمترین لحظه در ذهن خود شما می‌گذرانید هستیم، چه رسد به آن سخنی و شعری که دوست شما مطرح نمود و جوابش را خواست. هر کس در وجودش حقیقتاً چنین حالتی می‌باشد. قطعاً ما بدانها آنگاه می‌باشیم و از نظر ما به دور نیست. و در دیدار بعد که با آن دوست عزیز داشتیم جریان به وقوع پیوسته را خدمت ایشان عرض نمودیم. دیگر اینکه در این باره خداوند متعال در قرآن کریم، سوره نجم می‌فرماید: وَ هُوَ أَعْلَمُ يَمَنْ أَنَّقِي يَعْنَى او (خداوند متعال) داناتر است به کسی که او اهل تقوی باشد. وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَ مَا تُعْلَمُونَ

وعده دیدار (۶۳)

در سال ۱۳۷۳ شب جمعه‌ای در خواب دیدم که با شهید سیدمرتضی آوینی در حوالی منطقه فکه که به صورت چمنزار و پر از شقایق بود قدم می‌زنم. قبل از رسیدن رایکبار دیده بودم. صحبت من با ایشان در باره روایت فتح بود. حين صحبت کردن رسید گفت: ادامه صحبت ها بماند برای بعد که هم دیگر را می‌بینیم، من حالا کار دارم. من پرسیدم: کجا؟ کی؟ گفت: ان شاء الله بعد می‌بینمت. به او اصرار کردم که وقت را تعیین کند. گفت: فردا. پرسیدم: کدام فردا. گفت: همین فردا صبح. پرسیدم: آقا مرتضی شما شهید شده‌ای، من چطور تو را فردا ببینم؟ گفت: شما چه کار داری؟ پرسیدم: پس دقیقاً بگو چه ساعتی و کجا. گفت: ساعت ۹ صبح فردا نزدیک پل کرخه منتظر تو هستم و در همان لحظه از نظرم رفت. وقتی از خواب بیدار شدم به ساعت نگاه کردم، ساعت ۲ نیمه شب بود. صبح روز بعد که از خواب بیدار شدم نمی‌دانستم با این خواب چه کار بکنم. آیا سر وعده‌ای که سیدمرتضی با من گذاشته بود حاضر بشوم یانه. آخر الامر در ساعت ۷/۴۵ تصمیم گرفتم هر طور شده خود را به پل کرخه برسانم. فاصله تا پل کرخه به گونه‌ای بود که اگر با وسیله نقلیه ای

یکراست به کرخه نمی رفتم سر و عده ای که با سید داشتم حاضر نمی شدم. ولی متأسفانه ماشینی در اختیار نداشتیم. لذا با عجله این مسیر را قسمت قسمت سورا و پیاده شدم. در نزدیکی های جاده اندیشمک - شوش که به سمت کرخه ایستاده بودم و بانگرانی به ساعتم نگاه می کردم، دیدم ساعت ۹ است. قلبم به شدت می تپید و از اینکه در موعد مقرر به پل کرخه نرسم اضطراب زیادی داشتم. پس از لحظاتی یک ماشین لندکروز آمد و مرا سوار کرد و در نزدیکی پل پیاده نمود. مسیر ۸۰۰ متر تا پل را پیاده رفتم ولی در آنجا هیچ کس را ندیدم. به ساعتم که نگاه کردم ۹/۱۰ دقیقه را نشان می داد. قدری ایستادم، دیدم خبری نیست. بنچار به طرف پل که چند دژبان ارتش در کنار آن نگهبانی می دادند به راه افتادم. سلام کرده و گفتم: من با کسی ساعت ۹ اینجا قرار گذاشته ام کسی منتظر من نبوده است. یکی از آنها گفت: نه. دیگری پرسید: چه کسی باید منتظر شما باشد. چیزی نگفتم. به آن طرف پل برگشتم و در حالی که غرق تکر بودم که آیا سید آمده یا نه بغضنم ترکید و گریه کردم که دیدم کسی به اسم کوچک مرا صدامی زندکه: شاهرخ شما هستید؟ اول توجهی نکردم ولی بالاخره بانباوری به او نگاه کردم. پرسید: جریان چیه؟ گفتم: هیچی. گفت: به من بگو. سکوت کردم و او ادامه داد: مگر شما منتظر سیدمرتضی نبودی؟ پرسیدم سیدمرتضی کیه؟ گفت: آوینی. گفت: چرا؟ گفت: سید از یک ربع مانده به ساعت ۹ تا ساعت ۹/۰۵ دقیقه منتظر اینجا ایستاد وقتی دید تو نیامدی به من گفت: من متأسفانه بیشتر نمی توانم بایستم. حالت بی قراری داشت و گفت نمی دانم چرا دیر کرد، آدم بدقولی نبود. بعد گفت: یک پاداشتی هم برایت گذاشته و قسمتی از زمین را به من نشان داد که با چوب روی آن نوشته شده بود: بسم الله الرحمن الرحيم سیدمرتضی آوینی و امضای معروف خوش را کرده بود. بعد به او گفته بود به قلاوند بگو به خاطر اینکه حرف را قبول کند آمده ام و با او بدقولی نکرده ام. به او بگو این دفعه نشد، ان شاء الله توفیقی دیگر. او حرف می زد و من سرم پایین بود و گریه می کردم که چه توفیقی را از دست داده ام. یک لحظه سرم را بلند کردم دیدم آن آقا که با چهره خندان و صورتی مهریان و قدی رعنادر چند قدمی من ایستاده بود و حرف می زد و لباس خاکی بسیجی بر تن داشتن نیست.

فکر کردم از افراد دژبانی بوده و مرآبه حال خود را کرده است و رفقه است که در همان حال خوش بمانم. وقتی به مقرب دژبانی رسیدم ۸ نفر را دیدم که ۴ نفر در دژبانی بودند و دو نفر در کنار رودخانه و دو نفر دیگر هم در آسایشگاه در حال استراحت بودند که هیچ یک از آنها به وی شباهت نداشت.

بانگرانی مشخصات آن فرد را به آنها می‌دادم و از او جویامی شدم. احساس کردن من دیوانه شده‌ام چون سؤالات قبلی مرا هم شنیده بودند، احساس می‌کردم فردی روانی هستم. حال خودم را نمی‌فهمیدم. به نزد آن نوشته برگشتم و با تعجب به آن خیره شدم. به ذهنم رسید آن را با چیزی از زمین جدا کنم، ولی در آن بیابان هیچ وسیله‌ای نبود. لحظاتی نگذشت که بارانی باریدن گرفت و در کمال ناباوری و اشک و حیرت من آن نوشته پاک شد. دقایقی بعد صدای بوق متدیکی از دوستان که با ماشین از آنجامی گذشت مرا به خود آورد. اولین سوالی که وی با تعجب از من کرد این بود که فلانی چه شده‌که این همه ایستاده‌ام و دارم بوق می‌زنم، اصلاً متوجه اطراف نیستی. (۶۴)

حضور سبزپوش (۶۵)

وقتی منصور ۵ ساله شد به یک تب حصبه شدید چار شد که تا ۶ ماه ادامه داشت. هرچه به دکتر مراجعه می‌شد بهبودی حاصل نمی‌کرد. یک شب تا صبح کنار بستر او نشستم و با خدا مناجات کردم و با گریه شفای او را از خدا مسأله کردم. صبح روز بعد دیدم منصور به تکه نان خشکی اشاره کرد و گفت: مامان این نان را بخورم؟ دلم بیشتر شکست، چون دکتر در آن مدت او را از خوردن نان منع کرده بود. وقتی این جمله را از او شنیدم خیلی گریه کردم.

نزدیکی های عصر یک روز شنبه که او را برای هوای خارجی به در منزل آورده بودم - چون بر اثر تبی که به او عارض شده بود بدنش خیلی گرم بود - پس از لحظاتی دیدم یک سید نورانی و خوش سیما که شال سبزی را به کمرش بسته بود ولی عمامه ای بر سر نداشت و یک دستمال سیاه به سبک عربها به روی سرش انداده بود از جلوی منزل ما عبور می‌کند. چون در منزل مانیمه باز بود وی نگاهی به داخل انداده و به من و منصور رسید. تابه من رسید سلام کرد. جواب دادم. به او گفتم آقا سید این پسرم مریض است و خوب نمی‌شود. ایستاد و منصور را که در آغوش من بود نگاه کرد و دستی به سرش کشید و قدری دعا خواند و صورت او را بوسید. به او گفتم خیلی از شما ممنونم که برای فرزندم دعا کردید. گفت: می‌دانم مریض است. خواستم به او پولی بدهم که قبول نکرد و گفت: مادر من مستحق نیستم. هرچه اصرار کردم آن پول را قبول نکرد و رفت. چند قدم که آن سید از من دور شد ناگهان احساس کردم بدن منصور بسیار خنک شد و گرمای خود را از دست داد. دست پاچه شدم و از خواهر شوهرم که ۱۱ ساله بود خواستم سریعاً خودش را به آن سید برساند و

بینند کجا رفته است تا خودم را به او برسانم و در ازای این محبتی که به فرزندم کرده است عبای او را بیوسم. با اینکه سید چند قدم بیشتر از من دور نشده بود ولی خواهر شوهرم می‌گفت وی را ندیده است و انگار غیب شده است. هنوز که هنوز است نمی‌دانم آن آقا سید که بود که با یک نوازش دست او در چند ثانیه تب ۶ ماهه فرزندم بالا فاصله خوب شد.

بعد که منصور بزرگ شد وارد سپاه شد. او از سپاه حقوق نمی‌گرفت. در یکی از عملیات‌ها از ناحیه سرتراکش خورد و یک چشم خود را از دست داد. وضع او چنان بود که حالش بهم می‌خورد و نمی‌توانست غذا بخورد. به من گفت: مادر من به قصد شفا به پابوس امام رضا(ع) می‌روم تا اگر خدا بخواهد شفایم را از او بگیرم. بعد حرکت کرد و رفت و یک شب در مشهد ماند. وضع بینایی او به قدری مختلف بود که اگر به خیابان می‌رفت، متوجه عبور ماشین‌ها نمی‌شد و ماشین او را می‌زد، لذا ترجیح می‌داد در خانه بماند.

پس از اینکه از زیارت امام رضا(ع) به دزفول بازگشت با کمال حیرت و تعجب دیدم چشم نایینای او کاملاً خوب شده است. او شفایش را از حضرت گرفته بود. منصور که متولد سال ۱۳۴۲ بود در علمیات بدر در مورخ ۶۳/۱۲/۲۱ به شهادت رسید و در شهید آباد دزفول به خاک سپرده شد. (۶۶)

تشنه دوست (۶۷)

یک روز که مجید در خانه بود و من و برادرم و خواهرانم هم در منزل بودیم، شنیدم با تبسم خاصی که بر لب داشت به مادرم می‌گفت: من مثل علی اکبر امام حسین(ع) شهید می‌شوم. هنوز یک هفته به عملیات فتح المبین که مجید در آن به شهادت رسید، مانده بود. نکته عجیب این بود که وقتی این جمله را به مادر گفت دستش را روی سرش گذاشت و گفت: تیر عراقی ها به سرم و چشم می‌خورد. بعد ادامه داد و گفت: مادر مرا ببخش که این حرف را می‌زنم ولی به خاطر وضعیتی که سر و صورت من پیدامی کند دوست ندارم در غسالخانه بالای سر من حاضر باشی و مرادر این وضعیت بینی و ناراحت بشوی. بعد از مادرم خواست او را حلل کند و ببخشد. مادرم هم به او گفت: تا زنده هستی تو را حلل می‌کنم و چون می‌خواهی که به غسالخانه نیایم از همین حالات را حلل می‌کنم. این را گفت و به گریه افتاد. حبیب برادرم سعی کرد مادرم را آرام کند که مجید ادامه داد: در مورد غسل بدنم هم با آیت الله قاضی (نایینده امام و امام جمعه وقت دزفول) صحبت کرده ام و ایشان گفته است اگر کسی در میدان جنگ و در معركه شهید شود، احتیاجی به غسل ندارد

و می توانند با همان لباس او را دفن کنند.

روز بعد که با او به «بهاشت علی» رفتیم تا مجيد بر سر مزار دوست شهیدش محمد افخم فاتحه ای بخواند به من وصیت کرد او را در کنار دوستش به خاک بسپاریم. اتفاقاً در کنار مزار شهید افخم قبری خالی بود که روی آن را با حلبی پوشانده بودند. مجید آن ورقه حلبی را برداشت و به دقت درون آن رانگاه کرد، بعد به من گفت: وقتی شهید شدم مرادر همین قبر به خاک بسپارید. همین طور هم شد و تمام حرشهایی که به مادرم زده بود درست از آب درآمد. مجید که متولد سال ۱۳۴۲ بود در مورخ ۶۱/۱/۲ در منطقه دشت عباس در عملیات فتح المبین در تپه چشمیه یک گلوله کالیبر ۷۵ تیربار به چشم راست او خورد و از پشت سر او خارج شد و سرش را متلاشی کرد و با همان وضعیت که در منطقه به شهادت رسیده بود در قبری که گفته بود به وصال دوست شتافت. (۶۸)

مهمازی لاله ها

شب قبل از شهادت شهید ستاری فرمانده نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی و همراهان ایشان، حدود ساعت ۲ نیمه شب بود که در خواب عده زیادی را در حال حرکت دیدم و در میان آنها برادرم سعید که در منطقه فکه با شهید سیدمرتضی آوینی به درجه والای شهادت رسیده بود، دیده می شد. برادرم و شهید آوینی و چند نفر دیگر شنل های سبز رنگ زیبایی بر دوش داشتند و بر روی سرشان نیم تاجی دیده می شد.

روز بود و آنها در حال حرکت. هرچه برادرم سعید را صدامی زدم، جواب نمی داد و توجهی نمی کرد. با خودم گفتم معلوم است وقتی به سرش تاج گذاشته است به من توجهی نمی کند. در این میان سعید که متوجه نگرانی من شده بود با اشاره به من گفت: بعداً به تو توضیح می دهم. پس از چند لحظه به سوی من آمد و گفت: عده ای مهمان داشتیم. آمده بودند و ما در حال استقبال از آنها بودیم. پرسیدم: پهلوی شما می آیند؟ گفت: نه پهلوی شهدای احد می روند. صبح که از خواب بیدار شدم ماجرای خوابی را که دیده بودم برای او تعریف کردم. گفت: مگر خبر رادیو رانشینیده ای که خبر سقوط هوایی شهید ستاری و شهید اردستانی و شهید یاسینی و شهید شجاعی و... را داد. نکته جالب این است که این شهداء یک روز پس از خواب من به فیض عظیم شهادت رسیدند. بجز شهید اردستانی که در زادگاه خود مدفون شد بقیه شهدا

و با فاصله سه قبر در کنار قبر برادرم سعید به خاک سپرده شدند. (۶۹)

تجسم کامل

پس از عملیات والفجر ۸ - فاو بود که نیروهای لشکر ۹ فجر استان فارس در اطراف روستای ترکالکی در نزدیکی گتوند اردوزد. یک روز پس از اینکه ناهار را صرف کردیم، طبق معلوم کار به شوخی و مزاح بچه ها با یکدیگر کشید. وقتی حسام اسماعیلی فردسر شوخی را بامن باز کرد به او گفت: حسام وصیت کن اگر پولی و مالی داری آن را به من بدهند تابه نیت تو در راه خیر مصرف کنم. صحبت را که شنید مکثی کرد و گفت: من که شهید شدم ختم مرا در مسجد النبی خیابان خاقانی می گیرند و حالا به ترتیب نفراتی را که دم در مسجد ایستاده اند و لباس سیاه پوشیده و گردنشان هم کج است به تو معرفی می کنم. نفر اول دایی بزرگ من ایستاده، پس از او دایی کوچکتر و بعد از آقا مهدی شوهر خاله ام (ایشان پدر نداشت)، این شوخی به سرانجام رسید.

پس از عملیات کربلای ۵ که حسام در منطقه پنج ضلعی به شهادت رسید و در دارالرحمه شیراز به خاک سپرده شد برای او مجلس ختمی در مسجد النبی گذاشتند و من به دلیل رفاقت قدیمی که با حسام داشتم در این مجلس شرکت کردم. تابه در مسجد رسیدم ناخودآگاه تمام حرفهایی که حسام یک سال قبل با من زده بود در ذهنم مجسم شد و با دیدن نفراتی که دم مسجد ایستاده بودند که با حالت ماتم زده و سیاهپوش به مردم خوش آمد می گفتند در جا خشکم زد و حالت انسانهای برق گرفته را پیدا کردم. چند لحظه به همین حالت مانده بودم چون می دیدم هرچه را که حسام گفته بود مثل فیلمی که در سابق دیده باشم جلو چشم من مجسم شده است. اشک در چشمانم حلقه زده بود. در دلم حسرت می خوردم که چرا حرفهای سال قبل آن عارف بسیجی را به شوخی گرفته بودم که به من می گفت ما شهادت را دو دستی می گیریم و آن را رها نمی کنیم. بعد از شهادت حسام شنیدم وی در آخرین خداحافظی با مادرش باز قضیه را به شوخی گرفته و بالهجه شیرازی گفته بود: آی درو، آی دیوارو، به این ننه ام بگو که من دیگر برنمی گردم. آی دیوارو، تو هم شاهد باش که من به ننه ام گفتم دیگر برنمی گردم! (۷۰)

ضیافت در مدینه

وداع آخر پدر شهیدم را به خوبی به یاد دارم. در فصل سرد و پر برف زمستان نهادند با داشتن ۷ فرزند کوچک و بزرگ که من ۵ ساله هم یکی از

آنها بودم عازم سومین مرحله اعزام خود به جبهه بود. مادرم همین را بهانه کرده بود که مانع رفتن پدرم به جبهه شود. اما وقتی از او شنید سیدی سبزپوش در خواب او آمده و به دست او که بر روی تپه ای سرسیز ایستاده بوده اسلحه ای داده و به او گفته بلندشو تو سرباز امام زمان(عج) هستی، ساكت شد و جز اشک چیز دیگری بین مادر و پدرم نبود.

لحظاتی بعد در حالی که همه گریه می کردیم پدرمان را که لباس خاکی بسیج پوشیده بود بدرقه کردیم و او در میان برف شدیدی که باریده بود و مه غلیظی که همه جارا گرفته بود از نظر ما که به او چشم دوخته بودیم تدریجاً محو شد و رفت.

پدرم عضو جهادسازندگی نهادند بود و مؤذن. او این توفیق را پیدا نکرده بود که به مدینه و مکه مشرف شود. وقتی از طرف دانشگاه بوعلی سینا که در آنجاتحصیل می کردم مرا به سفر حج عمره دعوت کردند، شب که به مدینه رسیدم احساس کردم در این شهر غریب کسی منتظر من است.

هنگامی که اتوبوس ساعت ۴ بعد از ظهر جلوی هتل قصر العامر رسید دوستانی که با من در اتوبوس نشسته و قصد داشتند پیاده شوند متوجه شتاب و عجله من در پیاده شدن بودند. اما من که پدرم را در جلوی در اتوبوس می دیدم به نگاه آنان اعتایی نداشتم. از اتوبوس که پیاده شدم پدرم را در همان سر و وضعی که در ۵ سالگی از من خدا حافظی کرده بود دیدم که لبخندزنان دست مرای میان دستهای گرم و نورانی خود گرفته و با نگاه خود تشویش و اضطرابی را که در لحظات اولیه ورود به مدینه (که چون برای اولین بار بدان وارد می شدم در آن احساس غربت می کردم) در دلم ایجاد شده بود کاملاً از بین می برد. پدرم به من گفت: شب در مسجدالنبی(ص) منتظرت هستم.

اما شب که فرارسید مسؤولان کاروان اعلام کردند به دلیل اینکه کاروان متشكل از دختران جوان دانشجو است کسی حق ندارد به تهایی به حرم پیامبر(ص) مشرف شود. من که تشهنه دیدار پدرم بودم تا اذان صبح صبر کردم. همزمان با پخش اذان صبح که از بلندگوهای مساجد مختلف مدینه و مسجد و حرم پیامبر(ص) به گوش می رسید نتوانستم طاقت بیاورم تا باقیه به حرم مشرف شوم. از هتل به تهایی بیرون آمدم، در حالی که نمی دانستم راه حرم پیامبر(ص) از کدام طرف است. چون برای اولین بار بود که در مدینه می خواستم به حرم پیامبر(ص) مشرف شوم. چند قدم که راه رفتم صدای دلنشین مؤذنین مدینه به گوشم رسید. اما در کمال حیرت و تعجب من یکی از این صدایها، صدای پدرم بود که مرا به سوی خود می خواند. مشتاقانه به دنبال صدارفتمن تا اینکه خودم را در برابر درب حرم مسجد النبی(ص)

دیدم. تمام وجودم از اشک و شوق و عشق لبریز شده بود. (۷۱)

دیدار با پسر (۷۲)

در بهمن سال ۱۳۷۹ از سوی دبیرستان مارابه بازدید از جبهه های نور برند. در ۲۳ بهمن در اردوگاه ارونده خرم شهر خوابیده بودم. نیمه های شب پدرم را که در موقع شهادت او من هنوز به دنیا نیامده بودم در خواب دیدم که به من می گفت: فردا شما را به منطقه طلاییه می برندو هوا هم خوب خواهد بود و باران نخواهد آمد. (روز قبل هوا بارانی بود و مانگران این بودیم که در صورت ادامه باران نتوانیم از جبهه ها بازدید کنیم). به همین دلیل از پدرم پرسیدم: پس فردا به طلاییه می رویم؟ گفت: بله. به شوخی از او پرسیدم: تو را می توانم در آنجا ببینم؟ پاسخ داد: آری، می توانی مرا ببینی. پرسیدم: کجا می توانم تو را ببینم؟ گفت: وقتی به طلاییه رسیدید در یک محل که نزدیک یک گودال است نماز می خوانید. بعد گفت: تو در آنجا ۶ رکعت نماز می خوانی. دو تادورکعت. نماز ظهر و عصر و دو رکعت هم برای من می خوانی. در کنار این گودال یک تانک سوخته و یک بولدوز دیده می شود. در آنجا فلانی برای شمانماز جماعت می خواند و مدیر مدرسه هم برای شما حرف می زند و مرادر کنار گودال خواهی دید. بعد ادامه داد: در اولین جایی که مرا دیدی بدان من در آنجا شهید شده ام. هیجان زده از خواب برخاستم. ساعت ۲/۵ نیمه شب بود.

صبح روز بعد هوا صاف و آفتابی شد. مارابه طرف طلاییه حرکت دادند. به طلاییه که رسیدیم قبل از نماز چون در آن روز شهید محمودوند از اعضا گروه تخصص به شهادت رسیده بود پس از نماز و مداعی، آقای رخ مدیر دبیرستان برای ما صحبت کرد. در همان لحظه که به سخنان او گوش می دادم یکدفعه متوجه شدم پدرم بالباس خاکی بسیجی و در حالی که چفیه ای به دور گردن داشت در کنار او ایستاده و به من لبخند می زند. با دیدن پدرم از حالت عادی چند لحظه پیش خارج شدم و به شدت به گریه افتادم.

پس از این که مراسم تمام شد به نزد آقای رخ که مدیر مدرسه بود و در گوش ای نشسته و متاثر از حال معنوی بچه ها بود، رفتم و ماجرا برای او تعریف کدم.

وقتی از گودال که مساحتی در ابعاد ۳×۵ متر داشت بیرون آمدیم، در لبه

خاکریزی که بود، مجدداً پدرم و چند نفر دیگر از جمله پسر عمه ام شهید امیر بهمن دریاباری را هم دیدم که در آن منطقه به شهادت رسیده بودند. در حالی که من همه آنها را که لباس خاکی بسیجی به تن داشتند می دیدم، ولی به گوش خودم می شنیدم بچه ها در حالی که به آنها اشاره می کردند با تعجب می گفتند به این کبوتر ها نگاه کنید. این کبوترها اینجا چه کار می کنند؟ ولی آنها کبوتر نبودند. پس از لحظاتی پدرم و آن جمع در حالی که تبسم زیبایی بر لب داشت و با تکان دادن دست از من خدا حافظی می کرد به طرف آسمان بالا رفتد. من تا حدود ده متر صعود آنها را تعقیب کردم ولی پس از آن از برابر چشمان پر از اشکم محو شدند و رفتد. (۷۳)

□ □ □

وقتی به طاییه رسیدیم نزدیک اذان ظهر همه بچه هارا که ۲۰۰ نفر بودند و در میان آنها هشتاد نفر از فرزندان عزیز شهدا هم بودند جمع کردیم. نماز ظهر و عصر را خواندیم. یکی از دوستان مذاحی کرد که فضارا خیلی عوض کرد، چون همه بچه ها منقلب شده بودند.

محلی که در آن بچه ها جمع شدند و من برای آنها صحبت می کردم، محل شهادت بعضی از دوستان همزمان من بود که در عملیات خیر در سال ۶۲ به شهادت رسیده بودند و من شخصاً شاهد شهادت آنها در آن محل بودم.

در این میان که بچه ها بر روی زمین افتاده بودند و حال معنوی خوشی داشتند و گریه می کردند، حال سیدم صطفی دریاباری فرزند شهید سیدم صطفی دریاباری که ۴ ماه پس از شهادت پدرش متولد شده بود و او را به اسم پدرش نام گذاری کرده بودند از همه مقاومت بود. او در حالی که به شدت گریه می کرد فریاد می زد من پدرم را دیدم که ایستاده بود و به من لبخند می زد. شهید دریاباری متولد ۱۳۳۸ بود که به شغل نجاری اشتغال داشت و در دو میان مرحله اعزام خود بعنوان بسیجی لشکر ۲۷ حضرت رسول(ص) به جبهه رفت و در تاریخ ۹/۱۲/۶۲ در منطقه طاییه به شهادت رسید و هم اکنون در قطعه ۲۷ بهشت زهرا به خاک سپرده شده است. (۷۴)

سیراب وصل

بعد از شهادت فرزندم یوسف که در عملیات والجریک در فکه به شهادت

رسید با جمعی از خانواده‌های شهدا به زیارت امام در جماران مشرف شدیم. در این ملاقات که چند دقیقه بود امام برای ما صحبتی نکردند، علت را که پرسیدیم یکی از اعضای دفتر امام گفت: حضرت امام فرموده اند دیگر برای خانواده‌های شهدا که به رسالت خود عمل کرده اند چه صحبتی بکنم. بعد از زیارت امام، مارابه بهشت زهرا و سپس به جمکران در قم برند. به علت خستگی مفرط سفر در محوطه جمکران در نزدیکی یک آب‌سردکن برای لحظاتی نشستم تا استراحت کنم. به پدر شهید علی اکبر نیک نفس که فرزنش با یوسف به شهادت رسیده بود، گفتم: من دقایقی را ینجا استراحت می‌کنم. اگر خبری شدم را بیدار کنید. همانجا در حالت خواب و بیداری که انگار چشمانم باز بود و همه چیز را می‌بینم تشنگی شدیدی به من غلبه کرد. در حالی که توان حرکت نداشتم و می‌دانستم کنار آب سردکن دراز کشیده‌ام. ولی انگار رمقی نداشتم که تقاضی بکنم و به آب برسم. با خود گفتم: کسی نیست تا جرعه‌ای آب به من برساند. در این اثنا یک لحظه یوسف فرزند شهید را بالای سرم دیدم که لباس بسیجی داشت و زانوهایش خاکی بود و سبویی با آب خنک در دست داشت و به من تعارف کرد. تشنگی زیاد از یک طرف و دیدن یوسف از سوی دیگر زبانم را بند آورده بود. بالکنت زبان گفتم: یوسف تو که شهید شده‌ای، چطور شده که برای من آب آوردم؟ گفت: پدر ما همیشه زنده‌ایم و در کنار شما هستیم. با دستهای لرزان از دست یوسف جام گلی آب را گرفتم. آب خنک و گوارایی بود که سر کشیدم. تابه خود آمد یوسف رفته بود و من سیراب شده بودم. (۷۵)

□ □ □

قبل از تولد فرزند شهید یوسف، شبی در خواب دیدم فرزندی را به دنیا آورده‌ام. امانمی دانستم پسر است یا دختر. چنین به نظر می‌رسید این بچه تازه متولد شده سری در بدن ندارد ولی زنده است. بسیار مضطرب و پریشان بودم که چرا بچه ام ناقص به دنیا آمده است. در همین حال نگران، یک سیده خانم بسیار مجله و نورانی را بالای سرم مشاهده کردم که ایستاده بود و نوزاد مرابه دست مبارک خود گرفته و لباس سفید حریری را به تن او پوشانیده بود. سپس با تبسم بچه را به آغوش من دادند و فرمودند این بچه امانتی ما پیش شماست و رفتنش از دنیا در راه خدا خواهد بود. لحن کلام روحانی آن بانوی بزرگوار در اعماق جانم طنین افکند و در همان حال از خواب بیدار شدم. سه روز بعد از این خواب، یوسف هنگام اذان مغرب، شب اول ماه مبارک رمضان سال ۱۳۴۴ به دنیا آمد. بعد از گذشت ۲۴ ساعت که از تولد یوسف می‌گذشت

هنوز نمی‌دانستم پسر است یا دختر، ولی با توجه به خوابی که دیده بودم دو مورد برایم مسلم بود یکی اینکه فرزندم پسر است و دیگر اینکه بطور طبیعی به دنیا آمده است ولی سومین علامت (امانت بودن او) برایم نامفهوم بود. در آخرین مرحله‌ای که می‌خواست به جبهه برود به تعدادی از اعضای فامیل که آن شب در خانه مامهمان بودند گفت: شاید این آخرین دیدار من باشما باشد، یک به یک بیایید تا با هم وداع کنیم که رفت و به شهادت رسید؛ این را هم فهمیدم. بعد از شهادت یوسف یک شب که خیلی دلم گرفته بود باحال راز و نیاز یوسف را خطاب قرار دادم و به او گفتم یوسف به خواب من بیا. اتفاقاً همان شب او را در خواب دیدم که گفت: مادر من سه روز به خواب تو خواهم آمد. روز سوم که او را در خواب دیدم به من گفت: دیگر منتظر من نباش، نخواهم آمد. (۷۶)

* * *

وقتی حبیب موافقت بسیج را برای حضور در جبهه گرفت چون سنش خیلی کم بود چند روز بعد یک شب آقای محترمی را در خواب دیدم. در دستم دو عدد گل سرخ داشتم که یکی از آن گلهای باز شده و دیگری هنوز غنچه بود. ساختمان بلند و مجلل زیبایی در میان یک صحراء که به کویر شباهت داشت دیده می‌شد. آن آقابه من گفت: وارد شوید. وقتی به ساختمان وارد شدم و داخل اتاقی گردیدم، میز و صندلی زیبایی را مشاهده کردم. آن آقا وارد اتاق شد در حالی که یوسف فرزند شهیدم در کنار او بود. آن آقای نورانی دستش را با مهربانی و محبت خاصی به دور گردان یوسف انداخت و پیش من آمد و گل را خواست. من هر دو گل را تقدیم کردم. ولی برگشت و گفت: آن یکی (غنچه) را برگردان که هنوز به وقتی مانده است. ولی گل شکفته را از من گرفت. وقتی از خواب بیدار شدم فهمیدم حبیب هم مثل برادرش یوسف شهید خواهد شد.

این قضیه گذشت تا اینکه شب عملیات کربلای ۵ که حبیب در آن به شهادت رسید. در عالم رؤیا دیدم که می‌گویند حبیب به شهادت رسید و من در صحراء بیال او می‌گشتم. خانم مஜلاه و نورانی یی کنار تختی ایستاده بود و حبیب روی آن دراز کشیده بود. به آن خانم عرض کردم اجازه می‌دهید ببینم این حبیب هست یا نه؟ تا این را گفتم ناگهان آن سیده خانم از جلو چشم انم غیب شد و دیگر او را ندیدم. بعد به حبیب گفت: مرا ببخش نمی‌دانستم این فاطمه زهرا(س) است که بالای سرتو ایستاده است. اگر می‌دانستم حضرت زهرا(س) بالای سرتو آمده من نمی‌آمدم. تا این را گفتم از خواب بیدار شدم و مطمئن شدم که حبیب هم به شهادت رسیده است. همانطور هم بود چون بعد

معلوم شد که درست در همان شب حبیب شهید شده است.(۷۷)

هلال نورانی

حدود یک ماه قبل از شهادت فرشاد(۷۸)، یک روز صبح دیدم طبق معمول همیشه که برای رفتن به استانداری به اتاق من می آمد و خدا حافظی می کرد از او خبری نیست. برای این که نگران دیر رفتن او بودم از اتاق بیرون آمد تا به او که هنوز در اتاقش بود سری بزنم. تابه در اتاق رسیدم و خواستم صدایش کنم به پله اول که پا گذاشتم ناگهان چیز عجیبی مرا چنان حیرت زده کرد که بی اختیار پارا عقب گذاشتم و برگشتم. به پله که قدم گذاشتم هلال نورانی بی را دیدم که از در اتاق او خارج شد. چند لحظه بعد از آن هلال نورانی که شدت نور آن آقدر بود که ناچار شدم چشم‌مانم را بیندم، دیدم فرشاد پسرم از در اتاق به طرف من می آید. هنوز در اندیشه آن هلال بودم که سلام فرشاد مرا متوجه خود کرد. نکته عجیب این است که تا یک سال پس از شهادت فرشاد در عملیات طریق القدس (فتح بستان در آذرماه سال ۶۰) این خاطره به ذهنم نیامده بود. یک روز که تها در خانه نشسته بودم و به اتاق فرشاد غمزده نگاه می کردم ناگهان این خاطره به ذهنم رسید و دانستم که آن نور، نور یکی از اولیای خدا بود که به فرشاد مژده وصل یار می داد.

* * *

پس از شهادت فرزندم سید فرشاد مرعشی، خدات و فیقی نصیب من کرده بود که مسؤولیت ستاد کاروانهای حضرت زینب(س) را که متشکل از خانواده های شهدا بود در اهواز به عهده داشته باشم. یک روز که در دفتر ستاد نشسته بودم ناگهان بوی ملایم عطر یخ که فرشاد خود را با آن معطر می کرد به مشام من رسید. از خواهرهایی که در ستاد بودند پرسیدم کسی از شما این بوی عطر را استشمام می کند؟ گفتند: نه. از اتاق بیرون آمدم، احساس کردم در راه رو هم بوی عطر پیچیده است. این حالت سه تا چهار بار تکرار شد. در مرحله چهارم که نتوانستم احساس خودم را پنهان کنم به معاون ستاد گفتم: می دانی سر این مطلب که فقط من بوی این عطر یخ را استشمام می کنم و دیگران متوجه آن نمی شوند چیست؟ وی اظهار بی اطلاعی کرد و با کنجکاوی به توضیحات من گوش داد. به او گفتتم: راستش را بخواهی احساس قلبی من این است که این بوی فرشاد است که استشمام می کنم و من مطمئن هستم که فرشاد برای دلجویی از من به من سرکشی می کند.

نکته عجیب تر آن بود که تامن این راز را فاش کردم دیگر هرگز پس از آن عطر و بوی دل انگیز فرشاد را استشمام نکرده ام.

* * *

وقتی جنازه فرشاد را پس ۳۸ روز آورده بودم به گلوی او دو تیر اصابت کرده است. از دیدن این صحنه خیلی ناراحت شدم. پس از شهادت او یک روز که عکس فرشاد را جلویم قرار داده بودم و با او صحبت می کردم گفت: مادر برایت بمیرم چطور دو گلوله به گردن خورد و شهید شدی. چطور گلوی تو تحمل این دو گلوله را داشته است و از این جهت خیلی ناراحت بودم. مدتی بعد که ماه مبارک رمضان رسید شبی قبل از اذان صبح فرشاد را در خواب دیدم که به خانه می آید. متوجه حضور او در خانه قدیم ماسکه در شوستر بود شدم، با او روبوسی کردم و ذوق زده گفت: مادر اتفاقاً همه فامیل الان اینجا جمع هستند یک لحظه صبر کن یا الله بگویم برو داخل اتاق که آنها هم تورا ببینند و از دیدن خوشحال شوند. تابه طرف اتاق رفتم که یا الله بگویم و خبر آمدن فرشاد را به آنها بدهم و برگشتم فرشاد را بیرم دیدم نیست. بانگرانی و حسرت چندبار دور خودم چرخیدم که ببینم کجا رفته است، دیدم نیست. چند لحظه بعد یکدفعه جلوی من ظاهر شد. پرسیدم: یکدفعه کجا رفتی؟ گفت: مادر دیدی چطور در یک لحظه غیب شدم که مرانمی دیدی؟ گفت: آره. گفت: موقع شهادت هم همین طوری بود. یعنی در یک لحظه کوتاه تیر به من خورد و شهید شدم و اصلاً رنجی احساس نکردم.

از خواب بلند شدم در حالی که این خواب به من آرامش عجیبی بخشیده بود. پس از این خواب دیگر هرگز آن ناراحتی های گذشته را نداشت.

جسد فرشاد در منطقه عملیاتی بستان مانده بود و پس از ۳۸ روز توسط دوستانش به عقب آورده شد و در اهواز تشییع و در بهشت آباد به خاک سپرده شد. وقتی جسد را آورده آن را از نزدیک دیدم و خیلی ناراحت شدم. صبح روز بعد که لحظاتی پس از نماز صبح در حال خواب و بیداری بودم احساس کردم کسی بالای سر من است اما چیزی ندیدم. فقط صدای فرشاد را شنیدم که با لحن خاصی به من گفت: مامان خوشابه حالت. این قدر این صدا طبیعی بود که بی اختیار سرم را بالا گرفتم تا مگر فرشاد را که با من حرف می زد ببینم، ولی چیزی ندیدم. (۷۹)

بیدار مهربان

سه سال از شهادت فرزندم ابراهیم می گذشت. فصل چیند انجیرهار سیده

بود. پس از اینکه انجیرها را جمع کردیم آنها را در محوطه ای در معرض آفتاب قرار دادیم تا خشک شوند. در آن روز دختر کوچک ۴ ساله من در باغ همراه من بود. حین چیدن و پهن کردن انجیرها با پاروی چند دانه انجیر سیاه رفت و آنها را له کرد. کار ما در حال اتمام بود که دختر همسایه اعلام کرد: ماشین آمد و اعلام کرد اگر آماده هستیم مارا به شهر برساند. من هم با عجله حرکت کردم و چون دیگر ماشینی نمی آمد چنان شتاب کردیم که وقتی به خانه رسیدیم متوجه شدم یک لنگه دمپایی دخترم از پای او درآمده و در میان انجیرها مانده است. ظهر که در دالان منزل در حال استراحت بودم فرزندم ابراهیم به خوابم آمد و گفت ننه جان. گفتم: جان ننه چرا پیدایت نیست و به ما سر نمی زنی. ابراهیم تأملی کرد تا حرف تمام شود، بعد گفت: ننه انجیرها را دزد برده است. تا گفتم نمی دانم، از خواب بیدار شدم و به شوهرم گفت: چنین خوابی دیده ام. بیا برویم ببینیم انجیرها هست یا نه. گفت: باشد. وقتی به باغ رسیدیم دیدیم انجیرها را دزد برده است. از دیدن این صحنه خیلی ناراحت شدیم. چون بدھکاری داشتیم و می خواستیم با فروش این انجیرها بدھکاریمان را بدهیم، چند جارفتهیم و گشتیم، ولی اثری از انجیرها پیدا نکردیم. فردی به نام آقای محمد صفایی بود که انجیرهای مردم را می خرید. به او مراجعه کرده و پرسیدیم آیا کسی برای شما انجیر نیاورده است. وی پاسخ داد که همه برای من انجیر می آورند و از هر نوع آن اعم از سیاه و سفید هم در آنها هست. نالمید از پیش او برگشتیم. یک روز دیگر گذشت. باز وقتی قدری خوابیده بودم ابراهیم به خواب من آمد و گفت: ننه انجیرهای ما در اتاق سوم محمد صفایی است. برو و انجیرها را بگیر. چون گونی های شمارا کسی نتوانسته است باز کند. بروید و آن گونی ها را در اتاقی که هستند ببینید و نشانه ای هم دارند. در یکی از گونی ها لنگه دمپایی خواهرم هم هست. از خواب بیدار شدم و قضیه را برای شوهرم تعریف کردم. دوباره به منزل آقای صفایی رفتهیم و به مادر وی که یک پیر زن است قضیه دزدی انجیرها را گفتیم.

گفت: در یکی از اتاقهای که آن را بادست نشان داد چند گونی انجیر هست که هر کس رفته آنها را خالی کند چار ترس و لرز شده و برگشته است لذا همانطور مانده اند.

رفتهیم و گونی ها را خالی کردیم. وقتی انجیرهای را خالی کردیم همان چند انجیر له شده توسط دختر کوچک را که جای کف دمپایی او هم بر روی آنها دیده می شد پیدا کردیم و به آقای صفایی گفتیم اینها مال ماست. او گفت: نه مال شما نیست. علامت را گفتیم تا اینکه لنگه دمپایی دخترم را هم در گونی

دیگری دیدیم او هم بناقچار پذیرفت و گفت به حال من اینها را خریده ام و به کسانی که این کار را کرده اند باید خبر بدهم.

نکته جالب توجه این بود که چون دزدها در جمع آوری انجيرها عجله کرده بودند که کسی آنها را نبیند، سنگ ریزه های زیر انجيرها را هم قاطی انجيرها در گونی کرده بودند که همین دلیل دیگری بر دزدی انجيرها بود.

همان شب ساعت ۱۱ یا ۱۲ بود که چند نفر به در خانه ما آمدند و انجيرها را هم با خودشان آوردند بودند و در حالی که سرشان پایین بود. به ما گفتند: ما غلط کردیم که انجيرهای شمارا زدیم. مارا بخشدید و اضافه کردند: وقتی با عجله انجيرهای را داخل گونی ها کردیم و پشت ۲ موتوری که داشتیم بستیم و به طرف شهر آمدیم از بس عجله داشتیم دو موتور با هم تصادف کردند. ما هم آنها را بخشیدیم و انجيرهایمان را تحويل گرفتیم.

* * *

هر وقت ابراهیم از جبهه می آمد، همه وسائل خانه را کنترل می کرد تا اگر نیاز به تعمیر داشته باشند آنها را تعمیر کند. سه سال از شهادت او گذشته بود که آبگرمکن نفتی منزل ما خراب شد. با خرابی آب گرمکن یاد ابراهیم و کارهای او افتادم و با گریه به خودم گفت: حالا اگر ابراهیم بود وضع ما اینطور نبود. همان شب به خواب رفتم از او پرسیدم: مادر کی آمدی؟ گفت: آمده ام آبگرمکن را درست کنم. بعد گفت: آن را درست کرده ام و دیگر مسئله ای ندارد. صبح که بیدار شدم یکراست به سراغ آن آبگرمکن رفتم تا آن را امتحان کنم و ببینم قضیه خواب من چه جور تعبیر می شود. وقتی کبریت را روشن کردم دیدم آبگرمکن کار می کند و عجیب تر اینکه پس از آن دیگر نیاز به تعمیر پیدا نکرد. (۸۰)

یک روز که در بنیاد شهید استهبان مشغول کار بودم زنگ تلفن به صدا درآمد. مادر پاسدار وظیفه شهید ابراهیم کشوری خوابی را که شب گذشته دیده بود برای من تعریف کرد. او اینقدر از این خواب خوشحال بود که به دلیل آنکه در منزلشان تلفن نداشتند به خانه یکی از بستگانشان آمده و از آنجا به من تلفن کرده بود.

ایشان می گفت: ابراهیم خیلی در خانه زحمت می کشید و چیزهایی را که خراب می شدند درست می کرد. سپس ادامه داد: چند روز است برقهای ما اتصالی پیدا کرده اند و این باعث می شود که مرتب لامپهای منزل ما می سوزند. مادر شهید می گفت: دیروز گفتم خدایانه پول دارم به کسی بدهم بباید این مشکل را حل کند تا اینقدر لامپهای سوزند و نه به جای ابراهیم کسی هست که آن را درست کند. شب که خوابیدم ابراهیم را در خواب دیدم که به

من می گفت: مادر غصه نخور بر قهار اتعییر کردم و دیگر لامپ ها نمی سوزند. (۸۱)

* پاسدار وظیفه ابراهیم کشوری متولد ۱۳۴۴ بود که در تاریخ ۶۵/۱۰/۲۰ در عملیات کربلای ۵ در شلمچه به شهادت رسید و در زادگاه خود استهبان به خاک سپرده شد. (۸۲)

حضور پس از شهادت

شہید حسین می گفت: من معتقدم دو نفر که خیلی با هم دوست هستند و همیشه با یکدیگر بسر می برند، بعد از شهادت یا وفات یکی از آنها، باز هم دوستی شان ادامه پیدا می کند. مثلاً می توانند از طریق خواب با هم ارتباط داشته باشد. حتی اگر آن یکی که زنده است چهار مشکلی بشود، دوستش می تواند به او کمک کند و راهنمایی اش نماید. همچنین می گفت: من هر وقت در طول جنگ به مشکلی بر می خورم به حضرت زهرا (علیها السلام) متول می شوم و دوستان شهیدم را در خواب می بینم و آنها هم مرارا هنمایی می کنند و راه حل مشکلاتی را که داشته ام پیش رویم می گذارند.

از حسین قول گرفتم اگر خدابه او توفیق شهادت داد مرافق اموش نکند و در گرفتاری ها کمک کند. او هم قول داد و تابه حال هم به وعده اش وفا کرده است. پس از شهادتش هر بار به مشکلی برخورد می کنم حسین به خواب من می آید و مرارا هنمایی می کند. (۸۳)

سمع دوستان

یاک روز خواهرم زهرا جریان خواب عجیبی را که از برادرم دیده بود، تعریف کرد که باعث تعجب همه ماست. او می گفت: شبی به اتفاق همسر و فرزندانم به منزل برادر شوهرم دعوت بودیم. منزل او درست جنب مسجد روستای استیر بود که جسد برادر شهیدم در آن دفن شده است.

خواهرم می گفت: چون از پنجره آن خانه به داخل مسجد نگاه کردم و آن را تاریک دیدم دلم شکست و در حالی که به قبر برادرم می نگریستم خطاب به او گفت: سیدمهدی تو که وقتی به روستا می آمدی همه جوانان و مردم محل دور و برت را می گرفتند حالا چطور تها و غریب در این محل تاریک طاقت می آوری؟ بعد به او گفتم کاش در کنار شهدا در قبرستان روستا دفن می شدی و قبرت اینقدر غریب و تاریک نبود. شب با همین اندیشه بخواب رفت. در خواب برادرم را دیدم که به من گفت: تو خیال می کنی من در اینجا تها هستم؟ نه من تتها نیستم. در اینجا تمام بچه هایی که قرآن می خوانند دور و

بر من جمع هستند. (۸۴)

زنده به عشق

مادرم می‌گفت: روزی مادر شهیدی پیش من آمد و از شهادت تنها فرزندش اظهار ناراحتی کرد و نسبت به وضعیتی که داشت گلایه کرد و گفت: تنها فرزندم را از دست داده ام و جگرم کباب است. من وقتی این حال نازارم و بی تابی او را دیدم، عکس سیدمه‌دی پسرم را از داخل اتاق آوردم و به او نشان دادم و به او گفتم: ببین، این عکس مهدی پسر من است که در بستان به شهادت رسیده است. من هم مثل تو از دوری او خیلی بی تابی می‌نمودم ولی گلایه نمی‌کردم. برای همین هر وقت دلم برای او تنگ می‌شود به من سر می‌زند و من او را درست مانند زمانی که زنده بود می‌بینم و با او حرف می‌زنم تو هم اگر این کار را بکنی حتماً پسرت به تو سر می‌زند.

مادرم می‌گفت: یک روز صبح مادر آن شهید به منزل ما آمد و در حالی که خوشحال نشان می‌داد، شروع کرد به عذرخواهی از حرفهای بدی که در آن روز در حضور من زده بود، وقتی از او علت این عذرخواهی را پرسیدم، گفت: پسرم به من سر زد و من او را درست مانند ایامی که زنده بود در کنار خودم دیدم. متأسفانه مانتوانستیم، اسم آن شهید و آدرس خانواده او را از مادرمان بپرسیم و مادرمان هم از دنیا رفت. (۸۵)

مهمان بهشت

یکی از دوستان برای من تعریف می‌کرد: از یکی از کسانی که سالها در قبرستان شهیدآباد دزفول مسؤولیت دفن اموات و شهداء را عهده دار بود، پرسیدم آیا در این مدت طولانی که به این کار اشتغال داری به مطلب غیرمنتظره ای هم برخورد کرده ای؟ پاسخ داد: بله. پرسیدم: چه حادثه ای را شاهد بوده ای؟ گفت: وقتی جنازه شهید علی یار خسروی (۸۶) را که ۱۸ سال بیشتر نداشت و در عملیات والفجر ۸ در تاریخ ۶۴/۱۱/۲۲ در منطقه عملیاتی فاو به فیض شهادت رسیده بود را در قبر می‌گذاشت، تا جسد را از بالا به من دادند که در لحد بخوابانم، احساس کردم و به چشم خودم دیدم از داخل قبر دو دست بیرون آمد و جسد را از دست من تحویل گرفت و نگذاشت که من به دست خودم شهید را در قیر بگذارم. (۸۷)

شانی سبز

سالها بود که فرزندم نبیح الله مفقود بود و خبری از او نداشتیم. در سفری که به مکه معظمه داشتم در آنجا از خداوند درخواست کردم به زودی از پسرم خبری برسد. بعد از بازگشت از سفر حج، شبی در خواب دیدم پسرم می‌گوید: مرامی آورند، شمانگران

نباش. چند شب بعد خواهر شهید در خواب می بیند که شهید به او می گوید: مرا می آورددند، با این نشانی که پیشانی بند سبزی با شعار «لیلیک یا خمینی» بر روی پیشانی من بسته شده است.

خواب تغییر شد. به ما خبر دادند برای تحويل پیکر مطهر شهیدمان به معراج شهدا برویم. طبق نشانیهایی که در خواب داده شده بود، پیشانی بند سبز با شعار «لیلیک یا خمینی» بر پیشانی شهید بسته شده بود.

چند شب بعد از دفن شهید، خواهر شهید در خواب می بیند برادرش به او می گوید: بدن مرانشان نامحرم ندهید. خواهرش می گوید: بدن شمارا به کسی نشان نداده ایم. شهید اظهار می دارد: همان استخوانهای مرا که از آن عکس گرفته اید بدن من است و من راضی نیستم که بدنم را نامحرم ببینند.

به همین دلیل است که عکس استخوانهای پیکر او را به کسی نشان نمی دهیم. (۸۸)

سه خواهش

در یکی از روزهای ماه محرم به زیارت قبور شهدا در قبرستان بهشت علی مشرف شدم. از جمله در کنار قبر بسیجی و فرمانده شهید حمید محمودنژاد که از فرماندهان گردان بلال لشکر ۷ حضرت ولی عصر (ع) بود چند دقیقه ای نشستم و فاتحه ای خواندم و برخاستم.

شب در خواب شهید محمودنژاد را دیدم که به من می گفت: فلانی از تو می خواهم سه کار برایم انجام بدی. گفتم: باشد. گفت: اول اینکه به بچه های محله مان (محله علی مالک دزفول) بگو که امسال مجلس روضه امام حسین (ع) بگذارند. دوم سلام مرا به فلانی که در فرمانداری کار می کند، برسان. سوم از قول من به فلانی بگو به زودی به تو مسؤولیت جدیدی واگذار می کنم، محاکم باش و این مسؤولیت را قبول کن. صبح برخاستم و سه مطلب شهید را دنبال کردم. در مورد اول، بچه های محله با تعجب گفتند: اتفاقاً امسال داریم روی این قضیه بحث می کنیم که روضه امام بگذاریم. در مورد برادری که قرار بود به او مسؤولیتی بدهند وقتی مراجعه کردم و مطلب شهید را رساندم، بعد از چند روز به او مسؤولیت اداری پیشنهاد کردم و تمامی ابعاد این خواب از شهید محقق شد. (۸۹)

اسامي مبارك شهيدان

- ۱ - شهید محمدرضا حقیقی اهواز
- ۲ - شهید احمد خادم الحسینی شیراز
- ۳ - شهید سیدمجتبی صالحی خوانساری قم
- ۴ - شهید سهراب برنجی آستانه اسلام
- ۵ - شهید حمید قربانی شهر قدس کرج

- ۶ - شهید علی اکبر صادقی تهران
- ۷ - شهید منصور ندیم کرمان
- ۸ - شهید علی اصغر برباری کرمان
- ۹ - شهید مرتضی بشارتی کرمان
- ۱۰ - شهید محمدحسین یوسف‌اللهی کرمان
- ۱۱ - شهید علی نقی ابونصری کازرون
- ۱۲ - شهید عبدالنبی یحیائی برازجان
- ۱۳ - شهید مهدی قلی فیروزی شیراز
- ۱۴ - شهید سیدمهدي اسلامي خواه سبزوار
- ۱۵ - شهید عبدالمهدي مغفورى -
- ۱۶ - شهید غلامعلی آخوندی جهرم
- ۱۷ - شهید سعید شهیدی قزوین
- ۱۸ - شهید بایکی بابل
- ۱۹ - شهید محمد رضا عاشور گرمسار
- ۲۰ - شهید آناتولی میرزایی اصفهان
- ۲۱ - شهید سیدحسین دوازده امامی اصفهان
- ۲۲ - شهید مهدی شریفی اصفهان
- ۲۳ - شهید زهراسادات معتمدی اصفهان
- ۲۴ - شهید جواد صمیمی آباده
- ۲۵ - شهید محمدحسین فهمیده کرج
- ۲۶ - شهید احمد سلیمانی کرمان
- ۲۷ - شهید علی ماهانی کرمان
- ۲۸ - شهید علی اصغر کلاته سیفری سبزوار
- ۲۹ - شهید سید احمد رحیمی -
- ۳۰ - شهید محمد علی ملک شاهکوئی گرگان
- ۳۱ - شهید ذبیح الله قریه میرزائی -
- ۳۲ - شهید سید رضا پور موسوی دزفول
- ۳۳ - شهید سید مرتضی آوینی تهران
- ۳۴ - شهید منصور مشکی زاده دزفول
- ۳۵ - شهید مجید صدف ساز دزفول
- ۳۶ - شهید حمید محمودنژاد دزفول
- ۳۷ - شهید علی یار خسروی دزفول
- ۳۸ - شهید سعید یزدان پرست تهران

- ۳۹ - شهید حسان اسماعیلی فرد شیراز
- ۴۰ - شهید نادعلی کرم علی نهاوند
- ۴۱ - شهید سیدمصطفی دریاباری تهران
- ۴۲ - شهید یوسف هاتف تبریز
- ۴۳ - شهید حبیب هاتف تبریز
- ۴۴ - شهید فرشاد مرعشی نژاد اهواز
- ۴۵ - شهید ابراهیم کشوری استهبان

منابع و مأخذ:

- ۱ - خل سوخته، مهدی فراهانی، کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان کرمان، ۱۳۷۶.
- ۲ - کوچ پروانه ها، انتشارات کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان کرمان، ۱۳۷۶.
- ۳ - تشهی شبنم، معاونت فرهنگی بنیاد جانبازان انقلاب اسلامی.
- ۴ - خاطراتی کوتاه از عملیاتهای بزرگ، محسن شاهرضائی، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.
- ۵ - خون و پیام شهیدان، نجاتی ویاحی.

- راوی: مؤلف

- پاسدار شهید احمد خادم الحسینی در سال ۱۳۳۲ در شیراز متولد شد. از همان دوران نوجوانی در کنار تحصیل، شبانه کار می کرد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی به عضویت سپاه پاسداران درآمد و در اولین مأموریت به کردستان رفت. در دوران جنگ تحمیلی چندبار به جبهه رفت و یکبار مجروح شد. سرانجام در مورخه ۲۰/۲/۶۱ در مرحله اول عملیات بیت المقدس (فتح خرمشهر) به شهادت رسید.

- راوی: مؤلف

- شهید والامقام حجت الاسلام والمسلمین سیدمجتبی صالحی خوانساری در خوانسار متولد شد. در جوانی و قبل از اینکه به حوزه علمیه برود در تهران به کسب خیاطی مشغول بود. بسیار شجاع بود و در توزیع اعلامیه های امام به مردم تلاش زیادی داشت. پس از اینکه آیت الله

شهید سعیدی امامت جماعت مسجد موسی بن جعفر(ع) را بر عهده گرفت با وی ارتباط برقرار نمود و به همراه او برای زیارت عتبات عالیات و ملاقات حضرت امام به عراق رفت و برگشت. در آخرین مرحله شهید توسط ساواک دستگیر شد و به ناچار پس از آزادی به قم مهاجرت نمود. در پیشیبانی از جبهه ها نقش فعال و مخلصانه ای داشت و سرانجام در مورخه ۶۲/۱۱/۲۹ به شهادت رسید و در گلزار شهدای قم به خاک سپرده شد.

- راوی: سیده زهرا صالحی خوانساری، فرزند شهید

- بسیجی شهید سهراب برنجی در سال ۱۳۲۴ در روستای سهراب محله لوندویل از توابع آستانه متولد شد. در دوران نوجوانی به کشاورزی پرداخت. با آغاز جنگ تحملی رهسپار منطقه کردستان شد و در مورخه ۱۳۶۰/۱۱/۲۹ در رویارویی با گروههای ضد انقلاب در منطقه حصار سفید بانه به شهادت رسید و در گلزار شهدای لوندویل به خاک سپرده شد.

- راوی: حجه الاسلام و المسلمين سیدعلی اکبر اجاق نژاد، امام جمعه وقت آستانه.

- شهید حمید قربانی در اسفند ۱۳۴۳ در تهران متولد شد. در دوران دبیرستان در انجمن اسلامی فعالیت داشت و پس از پیروزی انقلاب ابتدا به بسیج و سپس به سپاه پیوست و در روابط عمومی مسؤولیت امور هنری و خطاطی را بر عهده گرفت. در ابتدای پیروزی انقلاب به کردستان رفت و در جهاد علیه ضد انقلاب شرکت داشت. در سال ۶۵ به همراه سپاه محمد(ص) به جبهه عزیمت کرد و در مورخه ۶۵/۱۰/۲۷ در عملیات کربلای ۵ در شلمچه به شهادت رسید و در گلزار شهدای شهر قدس به خاک سپرده شد.

- راوی: مؤلف.

- راوی: مؤلف.

- شهید منصور ندیم در سال ۱۳۴۳ در زابل متولد شد. پس از فوت پدر سرپرستی خانواده را بر عهده گرفت. در مبارزه علیه رژیم شاه شرکت داشت. با شروع جنگ تحملی از اولین نیروهای اعزامی بود. چندبار مجروح شد و سرانجام در آخرین اعزام (سپاه محمد(ص)) به جبهه رفت و در عملیات کربلای ۵ در مورخه ۶۵/۱۰/۲۰ در شلمچه به شهادت رسید.

- راوی: مهرداد راهداری

- شهید علی اصغر بربری در سال ۱۳۴۵ متولد شد. از اعضای فعال بسیج محل خود بود و در مأموریتهای مبارزه با قاچاقچیان حضور فعال داشت. پس از دوران آموزشی با عنوان های آر.پی.جی زن و تخریب چی به جبهه رفت و در مورخه ۶۳/۱/۲۸ در ادامه عملیات خیر در جزایر مجنون به شهادت رسید.

- راوی: مهرداد راهداری

- شهید مرتضی بشارتی در سال ۱۳۴۵ در زاهدان متولد شد. بارها به عنوان بسیجی به جبهه رفت و سرانجام در سن ۲۰ سالگی در عملیات کربلای ۵ در مورخه ۶۵/۱۲/۱۵ در منطقه

عملیاتی شلمچه به شهادت رسید.

- راوی: مهرداد راهداری

- راوی: سردار سرتیپ قاسم سلیمانی - فرمانده سابق لشکر ثار الله کرمان

- راویان: محمدهادی و محمدعلی یوسف اللهی

- راویان: علی نجیب زاده، حمید شفیعی

- راوی: علی نجیب زاده (نخل سوخته، ص ۱۳۶)

- راویان: حمید شفیعی، علی نجیب زاده، مرتضی حاج باقری، ابراهیم پس دست

- راوی: مهرداد راهداری. نخل سوخته، ص ۱۶۰ به بعد

- بسیجی شهید علی نقی ابونصری در سال ۱۳۴۱ در روستای مهدیه کازرون متولد شد. مسؤولیت گروه تخریب تیپ فاطمه زهرا(س) و معاونت تخریب لشکر ۱۹ فجر و مسؤول واحد مهندسی در جزایر جنوب (بندرعباس) را بر عهده داشت. وی دانشجوی رشته زبان آلمانی دانشگاه شهید بهشتی بود. در عملیات مختلف از جمله والفجر مقدماتی، خیر، والفجر ۲ و والفجر ۸ شرکت داشت و در آخرین اعزام به همراه سپاه یکصدهزار نفری حضرت محمد(ص) عازم جبهه ها شد و در همین اعزام به شهادت رسید.

- راوی: فرحناز رحیمی، همسر شهید

- راوی: فرحناز رحیمی، همسر شهید

- راوی: مینا ناصری، امدادگر روزهای آغازین جنگ

- پاسدار وظیفه شهید عبدالنبی یحیائی در سال ۱۳۴۲ در انصارستان از توابع دشتستان متولد شد. از نوجوانی به کشاورزی و دامداری پرداخت و سپس به همراه خانواده به تنگ ارم مهاجرت نمود. مؤذن و نوحه خوان محل بود.

برای دفاع از اسلام به جبهه عزیمت کرد. در مرحله بعد که به عضویت سپاه درآمده بود مجدداً به جبهه رفت و در عملیات والفجر ۲ در منطقه حاج عمران عراق به شهادت رسید و در گلزار شهدای تنگ امر دشتستان به خاک سپرده شد.

- راوی: آقای حمیدنژاد

- شهید مهدی قلی فیروزی در فسا متولد شد. او در مبارزه علیه رژیم شاه حضور داشت و بخصوص در دوران مقدس سربازی با سخنان خود سربازان را از تیراندازی به مردم باز می داشت

و به فرمان امام از پادگان اصفهان فرار کرد و به صفوف مردم مبارز پیوست. با آغاز جنگ تحملی به

جبهه شتافت و سرانجام به فیض عظیم شهادت نائل آمد.

- راوی: مادر شهید عبدالعظیم فیروزی

- راوی: سیدمحمد تقی مؤمنی

- روحانی شهید سیدمهدي اسلامی خواه در سال ۱۳۳۶ در روستای استیر سبزوار متولد شد. دو سال داشت که به کربلای معلی مشرف شد. پس از تحصیلات ابتدایی در مدارس علمیه حجّت و چیذر تهران به فرآگیری معارف اسلامی پرداخت و با شهید والامقام سیدعلی اندرزگو آشنا شد. به دلیل فعالیت مبارزاتی، تحت تعقیب ساواک بود، اجباراً به قم مهاجرت کرد و به تبلیغ افکار امام در شهرهای مختلف از جمله سبزوار پرداخت.

پس از پیروزی انقلاب در تأسیس جهادسازندگی سبزوار فعالیت نمود. با آغاز جنگ چندبار به جبهه شتافت و در عملیات طریق القدس در مورخه ۶۰/۹/۱۴ در بستان به شهادت رسید و در روستای خود به خاک سپرده شد.

- راوی: سیدباقر اسلامی خواه (برادر شهید)

- راوی: صدیقه استیری (همسردائی شهید اسلامی خواه)

- راوی: معصومه اسلامی خواه (خواهر شهید)

- راوی: معصومه اسلامی خواه (خواهر شهید)

- راوی: مادر همسر شهید، کوچه پروانه ها، ص ۷۱ و ۷۲

- راوی: غلامرضا عارفیان

- شهید محمدسعید امام جمعه شهیدی در سال ۱۳۳۸ در قزوین متولد شد. در منطقه عملیاتی در دوران خدمت سربازی و با عضویت بسیج در سایر مناطق عملیاتی حضور یافت و چندبار مجروح شد و در مورخه ۶۱/۳/۴ در مرحله اول عملیات بیت المقدس (فتح خرمشهر) به شهادت رسید.

- راوی: محمود رفیعی، تشهی شبنم، ص ۱۳۰ تا ۱۵۰

- راوی: محمود رفیعی، تشهی شبنم، ص ۱۳۰ تا ۱۵۰

- شهید محمدرضا عاشور در سال ۱۳۴۴ متولد شد. در مورخه ۶۱/۱/۱۲ برای اولین بار به جبهه رفت. در آخرین اعزام در مورخه ۶۴/۷/۷ به جبهه رفت و در مورخه ۶۴/۱۱/۲۲ در منطقه عملیاتی والفجر ۸ در فالو به شهادت رسید.

- راوی: حسن بلوچی از تیپ ۲۱ امام رضا(ع)، خاطراتی کوتاه از عملیات‌های بزرگ، ص ۴۴

- راوی: اسدالله مگی نژاد (نماینده بنیاد شهید در گلستان شهدای اصفهان)

- شهید سیدحسین دوازده امامی در سال ۱۳۳۲ در اصفهان متولد شد. در فعالیت های سیاسی در اصفهان در دوران مبارزه با طاغوت ستم شاهی نقش مؤثری داشت و در حمله وحشیانه عمال شاه به محل تحصیل مردم مسلمان اصفهان در منزل آیت الله خادمی در مورخه ۵/۱۹/۱۴۷۵ در سن ۲۵ سالگی به شهادت رسید.

- راوی: دکتر سیدمحسن دوازده امامی (برادر شهید) به نقل از کتاب خون و پیام شهیدان، تألیف نجاتی ویاحدی، ج اول، ص ۷۵

- شهید مهدی شریفی در سال ۱۳۳۹ در نجف آباد اصفهان متولد شد. پس از دوران تحصیل به شغل نقاشی ساختمان روی آورد. بعد از اتمام دوران خدمت سربازی در کرمان و سیستان در سال ۱۳۶۱ بعنوان بسیجی به جبهه رفت و در عملیات والفجر مقدماتی حضور یافت و در همان عملیات مفقود شد. پیکر مطهرش پس از ۱۲ سال در مورخه ۸/۱۷/۱۳۷۳ به زادگاهش برگشت و در گلستان نجف آباد به خاک سپرده شد.

- راوی: اسدالله مگی نژاد (نماینده بنیاد شهید در گلستان شهدای اصفهان)

- راوی: اسدالله مگی نژاد (نماینده بنیاد شهید در گلستان شهدای اصفهان)

- راوی: محمود رفیعی، تشنہ شبنم، ص ۱۵۵ و ۱۵۶

- بسیجی شهید حسین فهمیده در سال ۱۳۴۴ در شهرستان قم متولد شد. ۱۲ ساله بود که به همراه خانواده اش به کرج مهاجرت کرد. پس از پیروزی انقلاب به رغم سن کم در درگیریهای نیروهای انقلاب با ضدانقلاب در کردستان حضور یافت که به دلیل کمی سن به شهر باز پس فرستاده شد. بعد از آغاز جنگ تحمیلی که برای خرید نان از منزل خارج شده بود فرست را مغتنم شمرد و به جبهه عزیمت نمود و در این منطقه مجروح و در بیمارستانی در اهواز بستری گردید ولی از بیمارستان فرار کرد و دوباره در جبهه ها حضور یافت و سرانجام در مورخه ۸/۸/۱۴۵۹ که کمتر از ۴۰

روز از آغاز جنگ می گذشت در حالی که چند نارنجک به کمر خود بسته بود خود را به زیر یکی از تانک های دشمن که در حال پیشروی بود انداخت و ضمن منفجر نمودن آن به شهادت رسید. امام به این نوجوان ۱۵ ساله لقب رهبر عنایت نمودند و وی را رهبر خویش نام نهادند.

- راوی: فاطمه کریمی (مادر نوجوان بسیجی شهید محمدحسین فهمیده)

- راوی: فاطمه کریمی (مادر نوجوان بسیجی شهید محمدحسین فهمیده)

- راوی: صغیری سلیمانی (مادر شهید احمد سلیمانی)

- راوی: حمید شفیعی، همزم شهید علی ماهانی

- راوی: همزم شهید صادقی

- راوی: سردار سرتیپ پاسدار قاسم سلیمانی (فرمانده سابق لشکر ثار الله کرمان)

- راوی: طبیه پسوندی، همسر شهید علی اصغر کلاته سیفری

- راوی: طبیه پسوندی، همسر شهید علی اصغر کلاته سیفری

- راوی: همسر شهید

- راوی: حسن ملک شاهکوئی، برادر شهید حجۃ الاسلام محمدعلی ملک شاهکوئی

- شهید سیدرضا پورموسوی در سال ۱۳۴۵ در دزفول متولد شد. پس از پیروزی انقلاب به بسیج پیوست. به حضور در جلسات قرآن علاقه وافری داشت. در عملیات مختلفی شرکت نمود تا اینکه در سال ۱۳۶۷ در عملیات والفجر ۱۰ در شمال عراق به فیض شهادت نائل آمد.

- هنرمند بسیجی شهید سیدمرتضی آوینی در سال ۱۳۲۶ در شهری متولد شد. در سال ۱۳۵۴ در رشته معماری از دانشگاه تهران فارغ التحصیل گردید. پس از پیروزی انقلاب اسلامی به عضویت جهادسازندگی درآمد و گروه تلویزیونی جهاد را در صدا و سیما تأسیس نمود و به تهیه مجموعه‌های جالبی نظیر «خان گزیده‌ها»، «شش روز در ترکمن صحرا»، «حقیقت» و «روایت فتح» پرداخت.

علاوه بر کار مستتسازی، فیلم سازی و تدوین کتب، مقالات متعددی درباره سینما و تلویزیون نوشت.

در سال ۱۳۶۹ سردبیر مجله سوره حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی شد و دفتر تحقیقات و مطالعات دینی آن را بنیان نهاد.

در سال ۱۳۷۱ با تأکید مقام معظم رهبری ساخت روایت فتح را دوباره ادامه داد و در ادامه همین فعالیت در مورخه ۱۳۷۲/۱/۲۰ در منطقه عملیاتی فکه بر اثر انفجار مین به شهادت رسید و در بهشت زهرا به خاک سپرده شد.

- راوی: شاهرخ قلاوند

- پاسدار شهید منصور مشکی زاده در سال ۱۳۴۳ در دزفول متولد شد. علاقه عجیب او به حضور در جلسات قرآن تا زمان شهادت ادامه داشت و جلساتی را هم تأسیس نمود. پس از آغاز جنگ تحملی به صورت مکرّر در جبهه‌های اطراف دزفول حضور یافت و در عملیات فتح المبین، بیت المقدس، حرم، والفجر مقدماتی و الفجر یک و رمضان شرکت کرد و در این عملیات مجروح گردید. در پاسگاه زید عراق از ناحیه چشم مجروح شد که با عنایت امام رضا(ع) شفا یافت. سرانجام در عملیات بدر در مورخه ۱۲/۲۱/۶۳ به فیض شهادت نائل آمد.

- راوی: زهرا شنگل زاده - مادر شهید

- پاسدار شهید عبدالمجید صدفساز در سال ۱۳۴۲ در دزفول متولد شد. پس از پیروزی

انقلاب به عضویت سپاه درآمد و با آغاز جنگ تحمیلی به جبهه‌ها عزیمت کرد و در عملیات فتح المبین در فروردين سال ۶۱ همانگونه که پیش‌بینی کرده بود با اصابت گوله به پیشانی اش به فیض شهادت نائل آمد.

- راوی: برادر شهید مجید صدفاز

- مریم یزدان پرست - خواهر شهید سعید یزدان پرست

- راوی: اسدالله جر عه نوش

- راوی: آسیه کرم علی - فرزند شهید نادعلی کرم علی

- روحانی شهید سیدمصطفی دریاباری در سال ۱۳۳۸ در تهران متولد شد. از همان دوران نوجوانی به کسب و کار مشغول شد. در درگیریهای مردم مسلمان با عوامل رژیم طاغوت در تسخیر پادگانها و کلانتریها حضور داشت. پس از پیروزی انقلاب که وقایع کردستان روی داد به کردستان رفت و در ستاد جنگهای نامنظم شهید چمران عضویت یافت. اولین بار در مورخه ۶۱/۷/۲۰ به جبهه رفت. در عملیات خیر (سال ۶۲) حضور یافت و در مورخه ۶۲/۱۲/۹ در حال عقب نشینی که جان چند نفر را نجات داد در منطقه جفیر به شهادت رسید.

- راوی: سیدمصطفی دریاباری - فرزند بسیجی شهید سیدمصطفی دریاباری

- راوی: ناصر رخ - مدیر بیرونی فروغ شهادت تهران

- راوی: پدر شهیدان یوسف و حبیب هاتف

- راوی: مادر شهید یوسف هاتف

- راوی: مادر شهیدان یوسف و حبیب هاتف

- پاسدار شهید سیدفرشاد مرعشی نژاد در خرداد ۱۳۳۹ در اهواز متولد شد. پس از انقلاب در مسؤولیت مشاورت فرماندار اهواز به کار مشغول شد. در سال ۵۸ در رشته ریاضی دانشگاه اهواز ادامه تحصیل داد و فعالیت خود را در دانشگاه گسترش داد. پرتلاش و سخت کوش بود. سجده‌های طولانی داشت و روزه‌های مستحبی می‌گرفت. بسیار مؤدب بود. سرانجام در حالی که مسؤول دفتر سیاسی استانداری خوزستان بود در عملیات طریق القدس (بستان) در آذرماه سال ۶۰ به فیض شهادت نائل آمد.

- راوی: سیده حبیبه مرعشی - مادر شهید فرشاد مرعشی نژاد

- راوی: مادر شهید ابراهیم کشوری

- وقتی آقای جم نژاد این خاطره را تلفنی برای من تعریف کرد مادر شهید که برای نقل خاطره انجیرها به بنیاد شهید آمده بود به او گفت: به آقای رجایی بگو بعد از این جریان ۸ سال است حتی یک لامپ منزل ما نسوخته است. (مؤلف)

- راوی: خلیل جم نژاد کارمند بنیاد شهید استهبان
- راوی: مهدی شغازند
- راوی: معصومه اسلامی خواه، به نقل از ز هرا خواهر دیگر شهید
- راوی: سیدباقر اسلامی خواه (برادر شهید)
- سرباز شهید علی یار خسروی در سال ۱۳۴۵ در دزفول متولد شد. در دوران خدمت سربازی به جبهه شتافت و در گروه تخریب فعالیت داشت. در عملیات والفجر ۸ (فتح فاو) مجروه گردید و در دوران بستری شدن ازدواج نمود. اما پس از بهبودی مجدداً به جبهه عزیمت کرد و در حالی که ۶ ماه از زندگی مشترک او نمی‌گذشت در مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۲۲ به شهادت رسید.
- راوی دکتر محمد رضا سنگری
- راوی: مادر شهید ذبیح الله قریه میرزا بی
- راوی: دکتر محمد رضا سنگری